

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ Δ.ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ»**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΒΑΣΙΛΑΚΗ ΜΑΡΙΑΝΘΗ-ΜΑΡΙΝΑ
 ΧΕΙΜΑΡΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ Α.Μ.**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κος ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2014

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι συνεχείς αλλαγές στο τοπίο της τουριστικής εκπαίδευσης και η αναδιάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος στη χώρα μας και οι πιθανές επιπτώσεις τους στη επαγγελματική, και όχι μόνο, εξέλιξη της γενιάς μας, ήταν κάποιοι από τους λόγους οι οποίοι μας ώθησαν στην εκπόνηση της παρακάτω πτυχιακής εργασίας. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον επιβλέποντα καθηγητή μας, κο Σωτηρόπουλο Γεώργιο. Ευχαριστίες πολλές και στις οικογένειες μας και σε όλα τα κοντινά μας πρόσωπα τα οποία στάθηκαν δίπλα μας σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία που ακολουθεί πραγματεύεται το ζήτημα της τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά σε βασικές έννοιες όπως τι είναι ο τουρισμός και ποια η σημασία του για την ελληνική οικονομία, τι σημαίνει ο όρος τουριστική εκπαίδευση και ποια η σημασία του για το παρεχόμενο τουριστικό προϊόν.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναλύεται η υφιστάμενη κατάσταση στην δημόσια τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση αλλά και οι μεταρρυθμίσεις οι οποίες βρίσκονται «επί του πιεστηρίου», με κυρίαρχες τις αλλαγές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσω του σχεδίου «Αθηνά».

Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται οι υφιστάμενες εκπαιδευτικές δομές στον ιδιωτικό τομέα, πάντα αναφορικά με τις σπουδές τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Ακολουθεί μια αναφορά στα εκπαιδευτικά συστήματα τουριστικής κατάρτισης των κυριότερων ευρωπαϊκών χωρών αλλά και των ΗΠΑ, και επιχειρείται μια αντιπαραβολή με το ελληνικό σύστημα τουριστικής εκπαίδευσης.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η πρωτογενής έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε τυχαίο μη στρωματοποιημένο δείγμα 100 σπουδαστών του τμήματος Διοίκησης Τουριστικών επιχειρήσεων του ΑΤΕΙ Πατρών, ως μελέτη περίπτωσης για τις απόψεις και στάσεις των σπουδαστών αναφορικά με το επίπεδο του προγράμματος σπουδών, τις δυνατότητες επαγγελματικής αποκατάστασης, εάν και κατά πόσο το τμήμα αποτελούσε την αρχική τους επιλογή ή όχι, κλπ.

Και η εργασία αυτή κλείνει με μια σειρά συμπερασμάτων σε πρώτο στάδιο για την υφιστάμενη κατάσταση και μια σειρά προτάσεων σε σχέση με τις επιλογές τουριστικής εκπαίδευσης αλλά και τα περιθώρια βελτίωσης των υφιστάμενων δομών, προτάσεις οι οποίες βασίζονται τόσο στη μελέτη των θεωρητικών προτάσεων όσο και στα αποτελέσματα της έρευνας.

Λέξεις κλειδιά: τουρισμός, τουριστική εκπαίδευση, κατάρτιση, δημόσια, ιδιωτική, έρευνα

Πίνακας διαγραμμάτων

	Σελ
Διάγραμμα 1-1-1	22
Δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος	
Διάγραμμα 1.2-1:	30
Σχολές με Εκπαιδευτικά Προγράμματα για Ξενοδοχεία	
Διάγραμμα 1.2-2	31
Σχολές με Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Μαγειρική, τη Ζαχαροπλαστική και την Αρτοποιία	
Διάγραμμα 1.2-3	32
Σχολές με Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Διοίκηση Τροφίμων και Ποτών, Εστιατορική και Catering	
Διάγραμμα 1.2-4	33
Σχολές με Εκπαιδευτικά Προγράμματα για Τουριστικά Πρακτορεία	
Διάγραμμα 1.2-5	34
Σχολές με Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Διοίκηση Τουρισμού	
Διάγραμμα 1-3 :	44
Απεικόνιση γεωγραφικής κατανομής τμημάτων διοίκησης επιχειρήσεων, συστημάτων και οργανισμών, μετά την εφαρμογή του σχεδίου «Αθηνά»	
Πίνακας 4.3-1:	67
Δομή του Βρετανικού συστήματος συνεχιζόμενης και ανώτερης εκπαίδευσης.	
Πίνακας 4.8-1	81
Αξιολόγηση της επαγγελματικής κατάρτισης και των γνώσεων των αποφοίτων από επιλεγμένες σχολές σύμφωνα με τη γνώμη διευθυντών ελληνικών ξενοδοχείων	
Πίνακας 4.8-2:	82
Αξιολόγηση της επαγγελματικής κατάρτισης και των γνώσεων των αποφοίτων από επιλεγμένες σχολές σύμφωνα με τη γνώμη διευθυντών ελληνικών τουριστικών γραφείων	

Πρόλογος	2
Περίληψη	3
Πίνακας διαγραμμάτων - περιεχομένων	4-6
Εισαγωγή	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1.1 Τι είναι τουρισμός	8
1.2 Σημασία του τουρισμού για την Ελλάδα (οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές επιπτώσεις)	10
1.3 Βιομηχανία του τουρισμού Ελλάδα	12
1.4 Προοπτικές της ελληνικής βιομηχανίας τουρισμού	14
1.5 Τι είναι τουριστική εκπαίδευση	15
1.6 Η σημασία της τουριστικής εκπαίδευσης στο παρεχόμενο τουριστικό προϊόν	16
1.7 Ο σχεδιασμός της τουριστικής εκπαίδευσης	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 Η διάθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα	20
2.2 Η τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα	23
2.3 Δημόσιοι φορείς τουριστικής εκπαίδευσης	26
2.4 Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού ΕΟΠΠΕΠ	35
2.4.1. Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Συμβουλευτική	38
2.5 Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ)	39
2.6 Η μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας δημόσιας εκπαίδευσης – Το Σχέδιο «Αθηνά»	40
2.6.1 Προβλήματα που προκύπτουν από τις συγχωνεύσεις – καταργήσεις τμημάτων	42
2.6.2 Οι αντιδράσεις και οι αλλαγές	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

3.1 Η ιδιωτική τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα	46
3.2 Νομοθετικό Πλαίσιο Μετα-Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	47
3.3 Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης	48
3.4 Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών	49
3.5 Κέντρα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης	50
3.6 Η έλλειψη κατοχύρωσης επαγγελματικών δικαιωμάτων στον τουριστικό κλάδο	51
3.7 Η ενδο- εταιρική εκπαίδευση και κατάρτιση (on the job training)	53
3.8 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση- Online Μάθηση και Διδασκαλία (Online Learning and Teaching – OLT)	57

Κεφάλαιο 4^ο

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗ

4.1 Η τουριστική εκπαίδευση σε Ευρώπη και Αμερική εν γένει	59
4.2 Το Εκπαιδευτικό Σύστημα της Γαλλίας	61
4.3 Το Εκπαιδευτικό Σύστημα του Ηνωμένου Βασιλείου	65
4.3.1 Χαρακτηριστικά του Συστήματος Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης	65
4.3.2. Προπτυχιακά Προγράμματα	67

4.3.3 Μεταπτυχιακά Προγράμματα	67
4.4 . Το Εκπαιδευτικό Σύστημα της Γερμανίας	68
4.4.1 Επαγγελματική Κατάρτιση στον Ξενοδοχειακό και Τουριστικό Τομέα	69
4.4.2 Τουριστική Εκπαίδευση σε Ακαδημαϊκό Επίπεδο	70
4.5 Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελβετία	71
4.6 Η τουριστική εκπαίδευση στην Αυστρία	76
4.7 Η τουριστική Εκπαίδευση στις ΗΠΑ	78
4.7.1.American hotel and lodging association (Αμερικανική ένωση ξενοδοχείων και καταλυμάτων)	79
4.8 Αξιολόγηση της ελληνικής τουριστικής εκπαίδευσης βάσει ερευνών της αγοράς εργασίας	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο	
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
5.1 Σκοποί - Στόχοι έρευνας	83
5.2 Ερευνητική μεθοδολογία - Ερευνητικό εργαλείο	83
5.3 Χρονική διάρκεια	84
5.4 Αποτελέσματα της έρευνας	84
5.5 Δημογραφικά χαρακτηριστικά – Αποτελέσματα της έρευνας	84
5.6 Συμπεράσματα	95
5.7 Προτάσεις	97
Παράρτημα 1 - Ορισμοί εκπαίδευσης	100
Παράρτημα 2 - Ερωτηματολόγιο	104
Πηγές – Βιβλιογραφία	108

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός αποτελεί ουσιαστικά την κυριότερη «βαριά» βιομηχανία της χώρας μας – τουλάχιστον τα τελευταία χρόνια- και σε αυτόν έχει επενδύσει τόσο το κράτος όσο και ένας μεγάλος αριθμός επιχειρηματιών είτε άμεσα, είτε έμμεσα.

Πολύ σημαντικό ρόλο στο να διατηρήσει, αλλά και να βελτιώσει τη θέση της η χώρα μας στην διεθνή τουριστική αγορά, έχει το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών. Οι υψηλού επιπέδου υπηρεσίες δεν συνίστανται μόνο στις καλαίσθητες εγκαταστάσεις και τις πολυτελείς υλικές παροχές των ξενοδοχειακών και εν γένει των τουριστικών επιχειρήσεων αλλά κυρίως στο επίπεδο των υπηρεσιών που παρέχονται από το σύνολο του προσωπικού και η συμβολή τους στη δημιουργία εμπειριών.

Αυτές οι εμπειρίες, είναι που παίρνουν μαζί τους οι επισκέπτες, και είναι αυτές ακριβώς που τους δημιουργούν την επιθυμία να επιστρέψουν στη χώρα μας για να τις επαναλάβουν και γιατί όχι, να τις εμπλουτίσουν.

Ο καλύτερος τρόπος για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, είναι το άρτια καταρτισμένο προσωπικό, το οποίο κατανοεί, σε πρώτο βαθμό, και κατόπιν προωθεί τους στόχους της επιχείρησης στην οποία απασχολείται, με έμμεσο αποτέλεσμα την προώθηση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.

Αυτό αποτέλεσε και το έναυσμα της παρούσας εργασίας, η οποία πραγματεύεται το ζήτημα της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα, σε μια περίοδο που οι αλλαγές στο χάρτη της παιδείας είναι καταλυτικές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1.1 Τι είναι τουρισμός

Ο τουρισμός αποτελεί ένα φαινόμενο για το οποίο κατά καιρούς έχουν διατυπωθεί διάφοροι ορισμοί. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του αφορούν στην μετακίνηση – προσωρινά- του ατόμου ή μιας ομάδας ατόμων από τον μόνιμο τόπο κατοικίας τους σε έναν άλλο με σκοπό την αναψυχή ή άλλο εκτός από την απόκτηση κέρδους.

Πιο συγκεκριμένα, η έννοια του τουρισμού μπορεί να εξεταστεί από δύο σκοπιές: μία θεωρητική που να καλύπτει όλες τις πτυχές του φαινομένου όπως οικονομικές, κοινωνικές, ψυχολογικές και μια πρακτική που να ρυθμίζει τις συναλλαγματικές σχέσεις. Από την πρακτική του σκοπιά, η έννοια του τουρισμού έχει ως σκοπό να βρεθεί ο κατάλληλος τρόπος συνεννόησης όλων εκείνων που ασχολούνται σε διεθνή κλίμακα με τις τουριστικές δραστηριότητες, ενώ από τη θεωρητική του σκοπιά μπορεί να προσδιοριστεί σαν την πρόσκαιρη μετακίνηση των ατόμων από το μόνιμο τόπο κατοικίας τους σε έναν άλλο τόπο, για λόγους κυρίως ψυχολογικούς, χωρίς κερδοσκοπικό κίνητρο και οργανωμένη προσπάθεια για την προσέλκυση, υποδοχή και εξυπηρέτηση των ατόμων. Ο συγκεκριμένος τύπος τουρισμού έχει δύο πλευρές: η πρώτη αναφέρεται στη μετακίνηση των ατόμων, η οποία αντιπροσωπεύει το καταναλωτικό μέρος του τουρισμού και ταυτίζεται με την τουριστική ζήτηση και η δεύτερη αναφέρεται στην υποδοχή και την εξυπηρέτηση των μετακινούμενων, αντιπροσωπεύοντας έτσι το παραγωγικό μέρος του τουρισμού που ταυτίζεται με την τουριστική προσφορά.

Η Παγκόσμια Οργάνωση Τουρισμού (Π.Ο.Τ.) αναφέρει πως «τουρισμός θεωρείται κάθε δραστηριότητα που περιλαμβάνει κάθε είδους μετακινήσεις, είτε διαμέσου διεθνών συνόρων (αλλοδαπός), είτε όχι (ημεδαπός), διάρκειας πάνω από 24 ώρες και για διάφορους λόγους (εκτός λόγων μετανάστευσης και τακτικής ημερήσιας απασχόλησης».

Η Διεθνής Ακαδημία Τουρισμού ορίζει τον «τουρισμό» ως: «το σύνολο των ανθρώπινων μετακινήσεων και δραστηριοτήτων που προκύπτουν από αυτές. Οι μετακινήσεις αυτές υποκινούνται, σε διαφορετικό βαθμό και ένταση, από τον πόθο

της απόδρασης που ενυπάρχει στα άτομα». Ο επιστημονικός αυτός ορισμός οροθετείται ουσιαστικά από δυο κύριες έννοιες: το κίνητρο και τη μετακίνηση.

Το 1963 η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τον Τουρισμό και τα διεθνή Ταξίδια στη Ρώμη όρισε ως «επισκέπτη»: «κάθε άτομο που μετακινείται σε μια άλλη χώρα, διαφορετική από εκείνη της μόνιμης κατοικίας του, για οποιονδήποτε άλλο λόγο εκτός από εκείνον της άσκησης αμειβόμενου επαγγέλματος». Ο παραπάνω ορισμός αφορά σε δύο κατηγορίες επισκεπτών, τους «τουρίστες» και τους «εκδρομείς» και μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για τον τουρισμό ημεδαπών στο εσωτερικό της χώρας τους. (Τσάρτας, 1996)

Μια από τις πρώτες προσπάθειες για τον καθορισμό του τουρισμού έγινε από τους καθηγητές Hunziker και Krapf του Πανεπιστημίου Berne. Είπαν ότι ο τουρισμός θα πρέπει να οριστεί ως «το σύνολο των φαινομένων και σχέσεων που προκύπτουν από το ταξίδι και τη διαμονή των μη κατοίκων, σε βαθμό που δεν οδηγούν σε μόνιμη διαμονή και δεν συνδέονται με οποιαδήποτε δραστηριότητα που αποφέρει κέρδη(σε εκείνον που μετακινείται)». Ο ορισμός αυτός βοηθά να διακρίνουν τον τουρισμό από τη μετάβαση, αλλά κάνει την υπόθεση ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει κατ' ανάγκη τόσο ταξίδια όσο και διαμονή, αποκλείοντας έτσι τους εκδρομείς. Η αδυναμία του ορισμού αυτού είναι ότι δεν φαίνεται να περιλαμβάνει τα επαγγελματικά ταξίδια, επειδή συνδέονται με μια εισοδηματική δραστηριότητα, ακόμη και αν τα έσοδα δεν κερδίζονται στη χώρα προορισμού.

(<http://www.ukessays.com/essays/tourism/tourism-industry-of-greece.php>, ανάκτηση 05/02/13)

Ως «τουρίστες» θεωρούνται «οι προσωρινοί επισκέπτες, η παραμονή των οποίων υπερβαίνει τις 24 ώρες στην επισκεπτόμενη χώρα, είτε για διακοπές-διακοπές, είτε για επαγγελματικούς λόγους».

Από την άλλη, «εκδρομείς» θεωρούνται «όσοι είναι προσωρινοί επισκέπτες και μένουν λιγότερο από 24 ώρες στη χώρα που επισκέπτονται (συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων που μετέχουν σε κρουαζιέρες)». (Τσάρτας, 1996).

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, ο όρος «τουρίστας», τις περισσότερες φορές αναφέρεται σε αλλοδαπούς που κάνουν διακοπές, ενώ ο εσωτερικός τουρισμός (ημεδαποί τουρίστες) παραμένει τις περισσότερες φορές ένα

ερωτηματικό, μιας και κατά κύριο λόγο καταγράφονται τα χαρακτηριστικά των αλλοδαπών τουριστών.(Τσάρτας, 1996)

1.2 Σημασία του τουρισμού για την Ελλάδα (οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές επιπτώσεις)

Ο τουρισμός φέρνει σε επαφή ανθρώπους από διαφορετικές χώρες και υπόβαθρα, έχει πολιτική, εκπαιδευτική, πολιτιστική αλλά και οικονομική και κοινωνική σημασία. Ο βαθμός της σημασίας αυτής εξαρτάται από τις ευκαιρίες που προσφέρονται στους τουρίστες να συνδιαλέγονται ελεύθερα με τους υπηκόους των χωρών υποδοχής και τη δυνατότητα να συνομιλούν στις σχετικές γλώσσες. Στην ιδανική περίπτωση, ο τουρισμός ενισχύει την ευαισθητοποίηση, τη γνώση και τελικά την κατανόηση μεταξύ των ανθρώπων από διαφορετικές εθνικότητες. Η σημασία του τουρισμού υπογραμμίστηκε από το ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών ότι:

«Ο τουρισμός είναι ένα βασικό αγαθό και η πιο επιθυμητή ανθρώπινη δραστηριότητα που αξίζει τον έπαινο και την ενθάρρυνση όλων των ανθρώπων και όλων των κυβερνήσεων.»

Κάθε χρόνο, πολλοί τουρίστες ταξιδεύουν για να συμμετάσχουν σε συγκεκριμένα γεγονότα που κυμαίνονται από ένα συνέδριο ως διάφορα αθλητικά γεγονότα. Επισκέψεις οι οποίες τους παρέχουν επίσης ευκαιρίες για τη βελτίωση της συνεργασίας, καθώς και την καλύτερη προβολή της εικόνας μιας χώρας προς τον έξω κόσμο.

Όταν ταξιδεύουν μακριά από το σπίτι, οι τουρίστες έρχονται σε επαφή με τα μέρη που επισκέπτονται αλλά και με τους ανθρώπους που ζουν εκεί οπότε μια κοινωνική ανταλλαγή λαμβάνει χώρα. Η παρουσία τους και η κοινωνική τους προέλευση επηρεάζει την κοινωνική δομή και τον τρόπο ζωής του πληθυσμού στον τόπο προορισμού. Οι τουρίστες με τη σειρά τους επηρεάζονται από την εμπειρία και συχνά μεταφέρουν πίσω στο σπίτι τους νέες συνήθειες και μια νέα προοπτική για τη ζωή.

Ο τουρισμός έχει και εκπαιδευτική σημασία. Με την ευρύτερη έννοια, έχει συνολικά ευεργετικές επιδράσεις που φέρνουν επαφή μεταξύ των ανθρώπων από διαφορετικές

φυλές και εθνικότητες. Σε μια στενότερη έννοια, πολύ συχνά η τουριστική δραστηριότητα λαμβάνει τη μορφή ταξιδιών μελέτης και παρακολούθηση μαθημάτων και συνεδρίων με καθορισμένες εκπαιδευτικών στόχων εν όψει.

Ο τουρισμός συχνά συνοδεύεται από πολιτιστικές ανταλλαγές και με πολιτιστικό εμπλουτισμό των εμπειριών των ατόμων που ταξιδεύουν .

Οι πολιτισμικοί παράγοντες προσελκύουν τουρίστες στους τουριστικούς προορισμούς - αρχιτεκτονική, ιστορικά μνημεία και γενέτειρες των διάσημων ανθρώπων-είναι μερικά μέρη που επισκέπτονται οι τουρίστες. Φεστιβάλ και εκθέσεις βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην κίνηση των επισκεπτών για το κοινό και την παρουσία τους.

Ο τουρισμός φέρνει σε επαφή ανθρώπους από διαφορετικά υπόβαθρα, από διαφορετικές χώρες, έχει επομένως μια πολιτική και κοινωνική σημασία. Αλλά η πολλαπλή σημασία του τουρισμού δεν υφίσταται μόνο όταν οι άνθρωποι επισκέπτονται άλλες χώρες. Στον εσωτερικό τουρισμό, προωθεί μια παρόμοια αλληλεπίδραση, μεταξύ των ανθρώπων και των τόπων για αυτή τη γνώση και την ευαισθητοποίηση που μπορεί να ενισχύσει την κατανόηση.

Η κύρια οικονομική σημασία του τουρισμού είναι κοινή σε όλες τις μορφές τουρισμού, είτε πρόκειται για διεθνή είτε για εσωτερικό τουρισμό. Κάθε χρόνο, τεράστια χρηματικά ποσά μεταφέρονται από τις οικονομίες της χώρας προέλευσης , στις οικονομίες των χωρών προορισμού, σε περιοχές όπου ο τουρισμός αποτελεί μια πηγή εισοδήματος, ένα μέσο βιοπορισμού και σε αντάλλαγμα παρέχει ανέσεις για τον πληθυσμό που ταξιδεύει. Η εξαιρετική οικονομική επίδραση του τουρισμού βρίσκεται στην αγοραστική δύναμη που παράγεται σε περιοχές που λαμβάνουν μέσω των δαπανών των επισκεπτών, που έχουν την τάση (οι επισκέπτες) να ξοδεύουν σε ένα πολύ υψηλότερο ποσοστό από ό, τι όταν είναι στο σπίτι. Η ροή του χρήματος που δημιουργείται από τις δαπάνες τουριστών βρίσκει το δρόμο του στη συνολική οικονομία του τουριστικού προορισμού και κατ' επέκταση περνά στην πραγματική οικονομία της χώρας προορισμού. (<http://www.ukessays.com/essays/tourism/tourism-industry-of-greece.php>)

Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο τουρισμός αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο στον κόσμο που

έχει δείξει πολύ ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια από ό, τι το παγκόσμιο εμπόριο αγαθών. Ο τουρισμός ως πηγή απασχόλησης είναι ιδιαίτερα σημαντικός για περιοχές με περιορισμένες εναλλακτικές πηγές απασχόλησης. Όπως είναι συχνά η περίπτωση σε μη βιομηχανικές περιοχές όπως η Ελλάδα, με ελλείψεις σε φυσικούς πόρους οι οποίοι δεν ευνοούν την ανάπτυξη βαριάς βιομηχανίας, η παρουσία των φυσικών και μη αξιοθέατων και του γραφικού φυσικού περιβάλλοντος οδηγούν αναπόφευκτα στην ανάπτυξη του τουρισμού ως την κύρια βιομηχανία της χώρας .

Εκτός του ότι είναι μια πηγή εισοδήματος και απασχόλησης, ο τουρισμός είναι συχνά μια πηγή της άνεσης για τον πληθυσμό του τουριστικού προορισμού. Η παροχή του εισοδήματος, της απασχόλησης, καθώς και παροχές για το μόνιμο πληθυσμό, μπορούν να θεωρηθούν ως οι τρεις κύρια ευεργετικές επιδράσεις του τουρισμού οι οποίες ισχύουν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, σε κάθε τουριστικό προορισμό. Είναι ιδιαίτερης σημασίας για τις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως η Ελλάδα και άλλες χώρες οι οποίες βασίζονται κυρίως στην αγροτική οικονομία.

Σε σύγκριση με άλλες μορφές οικονομικής ανάπτυξης, η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου που προέρχεται από τον τουρισμό και τις δαπάνες του, είναι εμφανής σχετικά γρήγορα. Με δεδομένο ότι η χρήση εξελιγμένης τεχνολογίας απαιτείται για τη δημιουργία των βασικών εγκαταστάσεων, ένα μεγάλο μέρος της βιομηχανίας του τουρισμού μπορεί να απορροφήσει ανέργους από το διαθέσιμο εργατικό δυναμικό, κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περιοχές με πλεόνασμα ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού. Πολλές επιχειρησιακές δραστηριότητες είναι σχετικά απλές και μπορούν εύκολα να αναπτυχθούν γρήγορα από τους κατοίκους π.χ. καταστήματα με παραδοσιακά προϊόντα ή ενθύμια από τα αξιοθέατα που επισκέπτονται οι τουρίστες. (<http://www.ukessays.com/essays/tourism/tourism-industry-of-greece.php>)

1.3 Βιομηχανία του τουρισμού Ελλάδα

Η Ελλάδα απολαμβάνει μια φήμη ως ένας από τους πρωταρχικούς τουριστικούς προορισμούς στον κόσμο, κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών. Παρά το γεγονός ότι ο τομέας του τουρισμού στην Ελλάδα έχει αντιμετωπίσει τα τελευταία

χρόνια αρκετές δυσκολίες με την παγκόσμια οικονομική ύφεση και το διεθνή φόβο του ιού H1N1(πριν δύο χρόνια) που πλήττουν τον κλάδο σκληρά, απειλώντας περαιτέρω την εύθραυστη οικονομία της χώρας, η Ελλάδα δεν έχει άλλη επιλογή από το να παραμείνει αισιόδοξη για την εξέλιξη του τουρισμού.

Η Ελλάδα συνεχίζει να είναι ένας υψηλά προτιμώμενος τουριστικός προορισμός, λόγω της ασφάλειας, της χαμηλής εγκληματικότητας, και το φιλικό προς τους τουρίστες περιβάλλον. Επιπλέον, οι επιτυχημένοι θερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες που η Ελλάδα φιλοξένησε το 2004 έφερε αυξημένη αισιοδοξία σχετικά με το μέλλον του ελληνικού τουρισμού. Πράγματι, δεδομένου ότι η αγορά ταξιδιών και του τουρισμού επηρεάζει, άμεσα ή έμμεσα, σε όλους τους τομείς της ελληνικής εθνικής οικονομίας, το World Travel & Tourism Council (WTTC) εκτιμάται ότι ο πραγματικός αντίκτυπος των λογαριασμών της βιομηχανίας στο 14,5% του ΑΕΠ στην Ελλάδα και αντιπροσωπεύει πάνω από 16,5 % της συνολικής απασχόλησης.

Οι επισκέπτες στην Ελλάδα προέρχονται κυρίως από την Ευρώπη και κυρίως, από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γερμανοί και Βρετανοί) και, σε μικρότερο ποσοστό, από τη Β. Αμερική. Έτσι, παρατηρούμε μια εξάρτηση από το διεθνή τουρισμό στη χώρα μας. Οι κύριοι τουριστικοί προορισμοί είναι: Ρόδος, Κέρκυρα, Κρήτη, Χαλκιδική, Μύκονος και Σαντορίνη καθώς και η Αττική (Αθήνα) - ωστόσο, τον τελευταίο καιρό υπάρχει αυξημένη κίνηση σε μια σειρά από άλλους μικρότερους προορισμούς.

Ο μεγάλος αριθμός των νησιών, τα αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία, σε συνδυασμό με τις άριστες καιρικές συνθήκες, αποτελούν μερικά από τα πιο σημαντικά στοιχεία του ελληνικού τουρισμού, τα οποία έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια της χώρας να προσελκύσουν περισσότερους διεθνείς τουρίστες και να καθιερώσουν την Ελλάδα ως μια μοναδική χώρα στην υποδοχή τουριστών και την παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας . Ωστόσο, όλα τα στοιχεία του τουρισμού που αναφέρονται παραπάνω, συνδυασμένα με εγκαταστάσεις, υποδομές και μια «αδανική» εικόνα του τουρισμού της χώρας έχουν ορισμένα τρωτά σημεία, στα οποία θα πρέπει να αποδοθούν στην ανεξέλεγκτη, μη προγραμματισμένη και μερικές φορές άναρχη τουριστική ανάπτυξη της χώρας, που χρονολογείται από το τη δεκαετία του '70 και στις αρχές της δεκαετίας του '80.

Παρόλα τα προβλήματα, ωστόσο, ο τουρισμός έχει καταφέρει να βάλει την Ελλάδα στον κατάλογο των χωρών υποδοχής, οι οποίες προσελκύουν τους μεγαλύτερους αριθμούς των διεθνών τουριστών και να λαμβάνουν το μεγαλύτερο ποσοστό εσόδων από τον τουρισμό, ενώ η συμβολή του τουρισμού στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν είναι περίπου στο 10% και με το εγχώριο προϊόν στο 14% περίπου. (<http://www.ukessays.com/essays/tourism/tourism-industry-of-greece.php>)

1.4 Προοπτικές της ελληνικής βιομηχανίας τουρισμού

Οι βασικοί στόχοι της ελληνικής τουριστικής πολιτικής είναι η δημιουργία μιας ανταγωνιστικής και αποτελεσματικής τουριστικής βιομηχανίας και η ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού σε σχέση με άλλα τμήματα της οικονομίας.

Μερικοί από τους στρατηγικούς στόχους ότι οι πολιτικές πρέπει να στοχεύουν να περιλαμβάνουν:

1. Αύξηση της ανταγωνιστικότητας.
2. Αναβαθμισμένες υπηρεσίες.
3. Εισαγωγή κινήτρων για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης νέων πόλων έλξης τουριστών.
Προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος.
4. Τερματισμός της ανάπτυξης σε κορεσμένες περιοχές.
5. Η επέκταση της τουριστικής περιόδου
6. Η προώθηση νέων μορφών τουρισμού.
7. Ενίσχυση του εσωτερικού και κοινωνικού τουρισμού.
8. Έλεγχος και επικαιροποίηση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τον τομέα του τουρισμού.
9. Αναδιοργάνωση και αποκέντρωση των εθνικών υπηρεσιών τουριστική οργάνωση.
10. **Εκπαίδευση και κατάρτιση των ατόμων που εισέρχονται ή ασχολούνται με την τουριστική βιομηχανία.**
11. Η εντατικοποίηση της διαφήμισης, της προώθησης του τουρισμού τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

12. Ανακατατάξεις της τουριστικής προσφοράς και της ζήτησης για νέες απομακρυσμένες περιοχές.

Είναι προφανές ότι οι παραπάνω στρατηγικοί στόχοι ότι οι πολιτικές αντανakλούν μια προσπάθεια να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που ήδη υπάρχουν στον ελληνικό τουρισμό τα οποία σχετίζονται με την εποχική και περιφερειακή κατανομή της ζήτησης, την παροχή υπηρεσιών και τον τρόπο με τον οποίο είναι οργανωμένος ο τουριστικός τομέας. (<http://www.ukessays.com/essays/tourism/tourism-industry-of-greece.php>)

1.5 Τι είναι τουριστική εκπαίδευση

Η γενική οργάνωση και διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα βρίσκεται σε αντιστοιχία με την οργανωτική και διοικητική δομή του κράτους. Ως εκ τούτου, παρουσιάζει την ακόλουθη ιεραρχική διάρθρωση:

- Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων
- Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και αντίστοιχα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε νομαρχιακό επίπεδο
- Κατά τόπους Γραφεία Εκπαίδευσης
- Σχολικές Μονάδες.

Η εκπαίδευση, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος, αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει ως σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλαση αυτών ως ελευθέρων και υπεύθυνων πολιτών.

Η εκπαίδευση παρέχεται σε τρεις (3) βαθμίδες:

Την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει το Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο.

Τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει το Γυμνάσιο, το Λύκειο, Γενικό και Επαγγελματικό, καθώς και τις Επαγγελματικές Σχολές.

Την Ανώτατη Εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια (ΑΕΙ), τα Πολυτεχνεία, τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ).

Η φοίτηση στο δεύτερο κύκλο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι προαιρετική και η διάρκειά της ανέρχεται στα τρία (3) χρόνια για τα Ημερήσια Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια και τέσσερα (4) για τα εσπερινά.

Επίσημη, αλλά **αδιαβάθμιτη**, είναι η κατάρτιση που παρέχεται από τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), που ανήκουν στην κατηγορία της μετα-υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

(Η οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, σελ 1-21 http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/EL_EL.pdf)

1.6 Η σημασία της τουριστικής εκπαίδευσης στο παρεχόμενο τουριστικό προϊόν

Όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω (ενότητα 1.4) ένας από τους στρατηγικούς στόχους της ελληνικής τουριστικής πολιτικής οφείλει να είναι η ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού το οποίο απασχολείται στον χώρο του τουρισμού μέσα από την εκπαίδευση και κατάρτιση του.

Για τον καθηγητή Τουριστικής Ανάπτυξης στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου **Πάρι Τσάρτα** αυτό που χρειάζεται να αλλάξει ριζικά είναι να ενισχυθεί η δημόσια εκπαίδευση στον τουρισμό. «Βάσει της σημερινής δυσμενούς οικονομικής θέσης της χώρας και δεδομένου ότι ο τουρισμός είναι -κατά πολλούς- το μοναδικό πλέον προϊόν που έχει τη δυνατότητα να 'πουλήσει' η χώρα στο εξωτερικό, ο ρόλος της ελληνικής τουριστικής εκπαίδευσης είναι καθοριστικός, τόσο για την παροχή καλύτερων υπηρεσιών, όσο και για τη βελτίωση του τουριστικού προϊόντος», αναφέρει.

Για τον καθηγητή **Περικλή Ν. Λύτρα**, πρόεδρο του Τμήματος Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Αθήνας, τα σημαντικότερα μειονεκτήματα ενός

σύγχρονου ελληνικού ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος στον τουρισμό σε σχέση με τον ανταγωνισμό του εξωτερικού είναι:

- οι ελλείψεις σε διδακτικό προσωπικό
- η εναρμόνιση των προγραμμάτων σπουδών με την αγορά εργασίας
- ο τρόπος εισαγωγής μέσω των πανελλαδικών εξετάσεων
- η ένταση των κινητοποιήσεων, απεργιών και καταλήψεων
- η δημιουργία τμημάτων και σχολών για κομματικούς και προσωπικούς λόγους

(αποσπάσματα από συνεντεύξεις που παρουσιάζονται στο ηλεκτρονικό περιοδικό www.traveldailynews.gr , <http://traveldailynews.gr/columns/article/1890>)

Στο παραπάνω άρθρο τονίζεται σε πρώτο πλάνο η ανάγκη της ενίσχυσης και της αλλαγής στον τομέα της δημόσιας τουριστικής εκπαίδευσης. Ενώ θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός ότι δεν υπάρχει εκπαιδευτικό ίδρυμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δηλαδή πανεπιστήμιο το οποίο να παρέχει αμιγώς τουριστική εκπαίδευση.

Μόλις πολύ πρόσφατα ανακοινώθηκε από την υπουργό τουρισμού η πρόθεση του υπουργείου για τη δημιουργία σχολής ανώτατης τουριστικής / ξενοδοχειακής διοίκησης τριετούς φοίτησης κατά τα πρότυπα του εξωτερικού. Οι λεπτομέρειες όμως δεν έχουν ακόμη ανακοινωθεί.

Ακόμη και από τον τομέα της ιδιωτικής τουριστικής εκπαίδευσης, οι απόψεις συγκλίνουν :

- Στην αυξημένη ζήτηση για εκπαιδευμένα στελέχη
- Στην έλλειψη στήριξης από την πολιτεία
- Στις δυνατότητες ανάπτυξης μιας βιομηχανίας εκπαίδευσης στελεχών από την οποία μπορεί να επωφεληθεί τόσο η χώρα όσο και οι εκπαιδευόμενοι οι οποίοι θα μπορούν να συνδυάσουν τις σπουδές με την πρακτική άσκηση στις πολυάριθμες αξιόλογες επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στην χώρα μας κλπ. (<http://www.touristiki-agera.gr/article.asp?ID=373>)

Η ίδρυση 33 κολεγίων σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κέρκυρα, Λάρισα και Ηράκλειο Κρήτης εγκρίθηκε από τον τότε υπουργό παιδείας κο Σπηλιωτόπουλο και αναμένεται να ανοίξει το θέμα των επαγγελματικών δικαιωμάτων. Το ζήτημα αναμένεται να προκαλέσει έντονες αντιδράσεις στην Παιδεία, καθώς τόσο η φοιτητική όσο και η πανεπιστημιακή κοινότητα και πανεπιστημιακοί έχουν εκφράσει πολλές φορές την αντίθεσή τους στη δημιουργία ιδιωτικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Η δημοσίευση της ιδρυτικής άδειας για τα 33 κολέγια - που αθροιστικά με τα παραρτήματα ορισμένων σε άλλες πόλεις της Ελλάδας ανέρχονται στην πραγματικότητα σε 39 - χαρακτηρίζεται από το Σύνδεσμο Ιδιοκτητών Κολεγίων «πρώτο, θετικό, αλλά και το πλέον σημαντικό βήμα για την τελική κατοχύρωση».

Ακόμη είναι ένα γεγονός το οποίο έρχεται να υπογραμμίσει τόσο την έλλειψη ανώτατης παιδείας όσο και την αυξημένη ζήτηση για καταρτισμένα στελέχη στον τουρισμό. (<http://www.touristiki-agera.gr/article.asp?ID=373>)

1.7 Ο σχεδιασμός της τουριστικής εκπαίδευσης

Κατά τον κύριο Λαλούμη, Επίκουρο καθηγητή στο τμήμα τουριστικών Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Αθήνας, η τουριστική εκπαίδευση μετρά μόλις 55 χρόνια στη χώρα μας και αποτελεί τον **κυριότερο παράγοντα** από τον οποίο εξαρτάται η ποιότητα του τουριστικού προϊόντος της χώρας. Η έλλειψη συνολικού σχεδιασμού της τουριστικής εκπαίδευσης, έτσι ώστε να εξυπηρετεί τη στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης της χώρας, οφείλεται στο γεγονός ότι ποτέ δεν υλοποιήθηκε ολοκληρωμένο σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης στην Ελλάδα.

Ο σχεδιασμός της τουριστικής εκπαίδευσης αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την διεκδίκηση μιας αξιοπρεπούς θέσης της Ελλάδας στην παγκόσμια τουριστική κατάταξη στο μέλλον. Για τη διαμόρφωση ενός σχεδίου τουριστικής εκπαίδευσης, θα πρέπει αρχικά να εκτιμηθούν οι ανάγκες της αγοράς και στη συνέχεια να σχεδιαστεί ο αριθμός σχολών ανά βαθμίδα και ειδικότητα που θα μπορούσε να καλύψει αυτές τις ανάγκες.

Η αγορά, από ποσοτικής άποψης, διαρθρώνεται βάσει στοιχείων έρευνας του ΣΕΤΕ ως εξής: το 67% των θέσεων εργασίας του τουριστικού κλάδου προσφέρεται από

ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, το 8% από τα τουριστικά γραφεία και το υπόλοιπο 25% από τουριστικές επιχειρήσεις διαφόρων αντικειμένων. Οι σχολές του κλάδου, θα πρέπει να κατανεμηθούν ανάλογα με αυτές τις ανάγκες της αγοράς **ποσοτικά**.

Από **ποιοτικής** άποψης, η αγορά διαιρείται σε επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται από την μια πλευρά αποκλειστικά **για την ελαχιστοποίηση του εργατικού κόστους** και σε από την άλλη πλευρά σε εκείνες οι οποίες έχουν αντιληφθεί **ότι η ποιότητα αποτελεί μονόδρομο** για την εξασφάλιση ικανοποιητικής πληρότητας σε συνδυασμό με αξιοπρεπείς τιμές. Η τουριστική εκπαίδευση πρέπει να προσανατολίζεται αποκλειστικά στο δεύτερο τμήμα της αγοράς καθώς εξ ορισμού η προσέγγιση μείωσης τους κόστους οδηγεί αναπόφευκτα και σε μείωση του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Όσον αφορά την ειδίκευση των τουριστικών σχολών, ειδικά για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, είναι απαραίτητη η διάκριση των προγραμμάτων σπουδών, όπως εξάλλου συμβαίνει διεθνώς, σε:

Προγράμματα Διοίκησης Τουρισμού, τα οποία αφορούν τη διαμόρφωση σχεδίων τουριστικής ανάπτυξης και πρέπει να υλοποιούνται από πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Προγράμματα Διοίκησης Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων, που καλύπτουν τόσο τον ξενοδοχειακό όσο και τον επισιτιστικό κλάδο και λόγω του πλήθους των τεχνικών στοιχείων τους πρέπει να καλύπτονται από τα Τμήματα Τουριστικών Επιχειρήσεων των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ), όπως και συμβαίνει.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα προγράμματα σπουδών θα πρέπει να αναμορφώνονται συνεχώς, διότι οι εξελίξεις των επιστημών και των νέων τεχνολογιών είναι ραγδαίες και οφείλουν να ακολουθούν τις τάσεις της αγοράς όπως αυτές διαμορφώνονται από τις παγκόσμιες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές .

(www.edu4u.gr/Comments.aspx?qId=25120, ανάκτηση 23/03/13)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 Η διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα

Η διάρθρωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος σύμφωνα με το υπουργείο παιδείας και θρησκευμάτων αποτυπώνεται ως εξής:

Η Εκπαίδευση στη χώρα μας είναι υποχρεωτική για όλα τα παιδιά μεταξύ των ηλικιών 6-15, και περιλαμβάνει την Πρωτοβάθμια (Δημοτικό) και την κατώτερη Δευτεροβάθμια (Γυμνάσιο τριετούς φοίτησης). Η διάρκεια φοίτησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Δημοτικό) είναι έξι χρόνια, με ηλικία εισόδου το 6ο έτος.

Η μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, περιλαμβάνει δύο τύπους σχολείων: τα Ενιαία Λύκεια και τα πρώην Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ) τα οποία σύμφωνα με τον Ν. 3475/2006 μετεξελίχθηκαν σε Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ) και Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ), και αποτελούν μια εναλλακτική δυνατότητα συνέχισης σπουδών (δεύτερος κύκλος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) μετά την υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και ως στόχο τους έχουν να επιτύχουν το συνδυασμό της γενικής παιδείας με την εξειδικευμένη τεχνική και επαγγελματική γνώση. Αντικειμενικός σκοπός των σχολών αυτών είναι η ταχύτερη ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας.

(Πηγή, http://www.edulll.gr/?page_id=65, ανάκτηση 25/02/13)

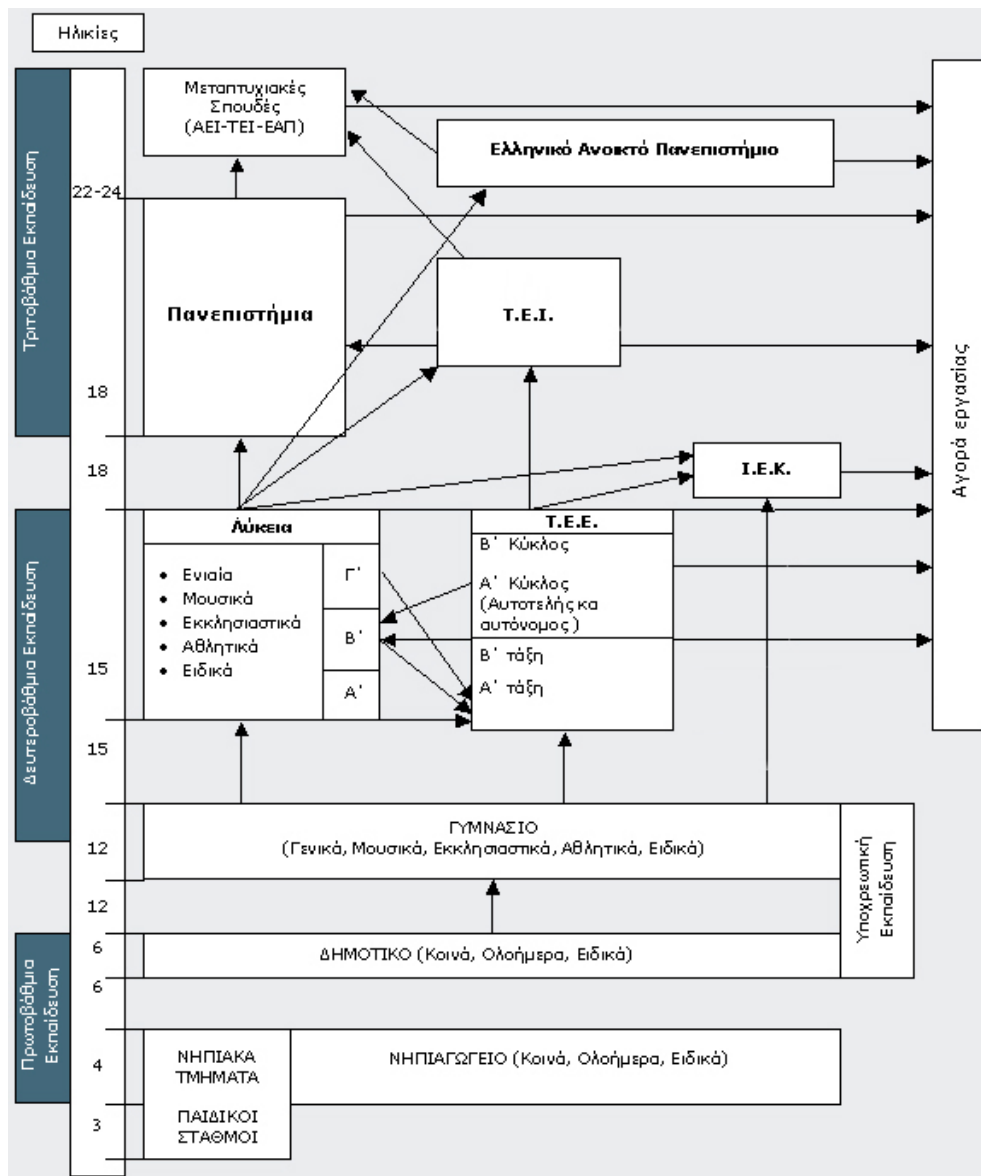
Η διάρκεια φοίτησης είναι τριετής στα Ενιαία Λύκεια και διετής (α΄ κύκλος σπουδών) ή τριετής (β΄ κύκλος σπουδών) στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια, ενώ παρέχεται - σε ορισμένες περιπτώσεις - η δυνατότητα για αμοιβαίες μετακινήσεις από τον ένα τύπο σχολείου στον άλλο.

Στην μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση περιλαμβάνονται και τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), τα οποία προσφέρουν επίσημη μεν αδιαβάθμητη δε, εκπαίδευση. Τα Ιδρύματα αυτά χαρακτηρίζονται ως αδιαβάθμητα, εξ αιτίας του γεγονότος ότι δέχονται τόσο αποφοίτους Γυμνασίου όσο και αποφοίτους

Λυκείου, ανάλογα με τις επιμέρους ειδικότητες που λειτουργούν κατά τη διάρκεια της κάθε εκπαιδευτικής περιόδου.

Η δημόσια πανεπιστημιακή εκπαίδευση χωρίζεται σε ΑΕΙ (Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και ΤΕΙ (Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα). Η εισαγωγή των φοιτητών σε αυτά εξαρτάται από τη βαθμολογία τους σε εξετάσεις εθνικού επιπέδου που λαμβάνουν χώρα στη Γ΄ τάξη του Λυκείου. Επιπλέον, στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, οι φοιτητές γίνονται αποδεκτοί από την ηλικία των 22 ετών μετά από κλήρωση τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο και σε ορισμένες περιπτώσεις υπό προϋποθέσεις πχ άριστη γνώση ξένων γλωσσών, επαρκείς γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών κλπ ενώ σε κάποια περίοδο απαραίτητη ήταν και η προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία .

Συνοπτικά, η δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των ιδρυμάτων της επίσημης τυπικής, διαβαθμισμένης ή αδιαβάθμητης εκπαίδευσης παρουσιάζεται στο διάγραμμα που ακολουθεί. (Διάγραμμα 1-1)

Διάγραμμα 1.1-1: Δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος (Πηγή: ΥΠΕΠΘ σε Θεσμικό Πλαίσιο Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Ζαχαράτος κ.α., 2006:6)

Η επίσημη τυπική εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από καθορισμένη διάρκεια σπουδών η οποία είναι 4 ή 5 έτη ανάλογα με τη φύση των σπουδών αλλά και το εκπαιδευτικό ίδρυμα, ενώ κυρίως στα ΤΕΙ απαραίτητη είναι η πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης-η οποία περιλαμβάνεται στο χρονικό διάστημα των σπουδών που αναφέρθηκε παραπάνω και μετά τη λήξη των σπουδών ακολουθεί η απονομή επίσημου τίτλου σπουδών, ο οποίος αποτελεί και την κρατική νομιμοποίησή της.

Η διαβάθμιση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων συνεπάγεται την υποχρέωση κατοχής του αποδεικτικού τίτλου (απολυτηρίου, πτυχίου κλπ.) του προηγούμενου επιπέδου σπουδών για τη συνέχιση στο επόμενο. Πχ μόνο απόφοιτοι λυκείου οι οποίοι έχουν

πραγματοποιήσει την ελάχιστη απαιτούμενη επίδοση στις πανελλήνιες εξετάσεις μπορούν να εγγράφουν και να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα σπουδών των ΤΕΙ και ΑΕΙ κλπ.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε ότι το διάγραμμα δίνει τη γενική εικόνα του εκπαιδευτικού συστήματος σε όσες λειτουργικές μορφές του εποπτεύονται κυρίως από το ΥΠΕΠΘ, που είναι και οι μεγαλύτερες σε έκταση. Όμως, μια πιο ευρεία ανάλυση δείχνει ότι το σύνολο των εκπαιδευτικών υπηρεσιών που προσφέρονται στην Ελλάδα αποτελεί ένα πλέγμα πολύ πιο πολύπλοκο, πολυεπίπεδο και διαφοροποιημένο. Πολλές ακόμη εκπαιδευτικές υπηρεσίες, διαβαθμισμένες ή αδιαβάθμητες, προσφέρονται μέσα στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα.

2.2 Η τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται πλέον των 100 σχολών στην παροχή τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Αυτές οι σχολές δραστηριοποιούνται σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, καλύπτοντας μια ευρεία γκάμα ειδικοτήτων (πλην της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης όπως είναι ευνόητο, βέβαια). Στην κατηγοριοποίηση αυτή αναφερόμαστε τόσο σε δημόσιους όσο και σε ιδιωτικούς φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αναλυτικά ανά βαθμίδα εκπαίδευσης :

- **Δευτεροβάθμια εκπαίδευση**

- § ΕΠΑΣ (πρώην ΤΕΕ) του ΥΠΕΠΘ

- § ΕΠΑΣ (πρώην ΤΕΕ) του ΟΤΕΚ (Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης)

- § ΕΠΑΣ (πρώην ΤΕΕ) Μαθητείας του ΟΑΕΔ (Υπουργείο Εργασίας)

- **Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση**

- § Δημόσια ΙΕΚ (υπό τη διοίκηση του ΟΕΕΚ/ΥΠΕΠΘ)

- § Ιδιωτικά ΙΕΚ (υπό την εποπτεία του ΟΕΕΚ/ΥΠΕΠΘ)

- § ΙΕΚ του ΟΤΕΚ (Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης)
- § *αδιαβάθμητες* Σχολές Ξεναγών του ΟΤΕΚ διάρκειας 2½ ετών (Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης)
- § *αδιαβάθμητα* Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (ιδιωτικές επιχειρήσεις υπαγόμενες στο Υπουργείο Ανάπτυξης/ Εμπορίου)
- **Τριτοβάθμια εκπαίδευση**
 - § Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης (ΑΣΤΕ) του ΟΤΕΚ (Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης)
 - § ΑΤΕΙ (ΥΠΕΠΘ)
 - § ΑΕΙ (ΥΠΕΠΘ)
- **Επαγγελματική κατάρτιση**
 - § ΚΕΚ (υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Εργασίας)
 - § Προγράμματα Μετεκπαίδευσης του ΟΤΕΚ (Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης)

Τα παραπάνω στοιχεία σχετικά με την τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση ανά βαθμίδα προκύπτουν από πρωτογενή έρευνα που διεξήχθη την περίοδο 2002-2003 και με μια μικρής κλίμακας επικαιροποίηση των ευρημάτων της, τα οποία παρουσιάζονται στην έκθεση για την τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Οι ελληνικές τουριστικές σχολές καλύπτουν όλες τις ειδικότητες των **κύριων μορφών τουριστικών επιχειρήσεων** (ξενοδοχεία, εστιατόρια, τουριστικά πρακτορεία).

Ένα βασικό κενό που διαπιστώνεται είναι το γεγονός ότι στην Ελλάδα **δεν λειτουργεί πανεπιστημιακή τουριστική σχολή** σε προπτυχιακό επίπεδο (με εξαίρεση την εξειδίκευση που προσφέρει το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου). Αντιθέτως, μπορεί να κριθεί ως επαρκής η λειτουργία τριών τουριστικών μεταπτυχιακών προγραμμάτων σε ελληνικά πανεπιστήμια. Γεγονός το οποίο δημιουργεί ένα παράδοξο θα έλεγε κανείς, όταν σε μια χώρα όπως η Ελλάδα, στην οικονομία της οποίας ο τουρισμός παίζει κυρίαρχο ρόλο, δεν υπάρχουν αμιγώς τουριστικές σχολές σε πανεπιστημιακό επίπεδο ενώ προσφέρονται προγράμματα σπουδών σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Η απουσία μιας εξειδικευμένης **ξενοδοχειακής σχολής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι εμφανής**, αφού οι υπάρχουσες (ΤΕΙ, ΑΣΤΕ) δεν έχουν τον απαιτούμενο βαθμό εξειδίκευσης με αντίστοιχες σχολές του εξωτερικού. Ομοίως, απουσιάζει μια **σχολή μαγειρικής υψηλού επιπέδου**. Αυτά τα κενά έρχονται να καλύψουν τα εργαστήρια ελευθέρων σπουδών που προσφέρουν τριετή ή τετραετή προγράμματα σπουδών, συχνά σε συνεργασία με ξένους εκπαιδευτικούς φορείς (**ιδιωτικοί φορείς** τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης). Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να καταγράψουμε και την απουσία της δημόσιας εκπαίδευσης και στον τομέα της υψηλής μαγειρικής όταν ο επισιτιστικός κλάδος αποτελεί σημαντικό κομμάτι του κύκλου εργασιών της ξενοδοχειακής βιομηχανίας αλλά και ένα μεγάλο κομμάτι της πραγματικής οικονομίας μέσω των επισιτιστικών μονάδων οι οποίες λειτουργούν ως ανεξάρτητες οικονομικές μονάδες.

Στο σημείο αυτό έρχεται η Σχολή Ξενοδοχειακού Management για να καλύψει ένα μεγάλο κενό. Πριν από μερικούς μήνες ανακοινώθηκε επισήμως από το ΥΠΕΠΘ σε συνεργασία με το υπουργείο Τουρισμού, η πρόθεση δημιουργίας τριετούς Διεθνούς Σχολής Ξενοδοχειακού Management, στα πρότυπα επιτυχημένων σχολών του εξωτερικού.

Στόχος της σχολής αυτής θα είναι η παροχή υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση και θα απευθύνεται τόσο σε Έλληνες όσο και σε αλλοδαπούς σπουδαστές. Τα μαθήματα τα διδάσκονται τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή των ξένων φοιτητών. Το πρόγραμμα σπουδών θα στοχεύει στη δημιουργία στελεχών για την ξενοδοχειακή βιομηχανία και θα περιλαμβάνει και πρακτική άσκηση σε ξενοδοχειακές μονάδες. Μετά την αποφοίτηση θα παρέχεται η δυνατότητα συνέχισης των σπουδών – υπό προϋποθέσεις- σε σχολές των ΑΕΙ της χώρας. Το θεσμικό πλαίσιο καθώς και ο τρόπος εισαγωγής των σπουδαστών δεν έχει ανακοινωθεί ακόμη, ενώ δεν έχει διευκρινιστεί σε ποια βαθμίδα εκπαίδευσης θα ανήκει.

(Πηγή: <http://www.diorismos.gr/Dpages/news/viewnews.php?nid=14231> , ανάκτηση 04/03/13)

Στη χώρα μας λειτουργούν επίσης κάποια – λίγα στον αριθμό - προγράμματα σπουδών για **ειδικές μορφές τουρισμού**, γεγονός που σχετίζεται και με την περιορισμένη ανάπτυξη αυτών των μορφών πέραν του παραθεριστικού τουρισμού.

Αυτό το κενό καλύπτουν κυρίως τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης των ΚΕΚ καθώς και κάποια τμήματα του ΟΤΕΚ.

Οι τουριστικές σχολές παρουσιάζουν σημαντική **γεωγραφική διασπορά**. Εκτός από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, οι τουριστικές σχολές λειτουργούν κυρίως σε τουριστικές περιοχές (Κρήτη, Ρόδος, Κέρκυρα) όπου και παρουσιάζεται υψηλός βαθμός απορρόφησης των αποφοίτων. Υπάρχουν, ωστόσο, και σχολές που λειτουργούν σε περιοχές με περιορισμένη τουριστική κίνηση (Χίος, Γαλαξίδι, Λάρισα κοκ.), με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται δυσκολία απορρόφησης των αποφοίτων τους από τοπικές επιχειρήσεις. Αντιθέτως, σε ορισμένες περιοχές με μεγάλη τουριστική κίνηση, όπως λ.χ. η Κως, οι Κυκλάδες και τα Επτάνησα (πλην Κέρκυρας), δεν λειτουργεί καμία τουριστική σχολή. Διαπιστώνεται η σύνδεση της ύπαρξης αυξημένης τουριστικής κίνησης και της απορροφησιμότητας των αποφοίτων, λόγω του αυξημένου αριθμού ξενοδοχειακών και επισιτιστικών επιχειρήσεων οι οποίες δραστηριοποιούνται στις εν λόγω περιοχές προκειμένου να καλυφτεί η τουριστική κίνηση.

2.3 Δημόσιοι φορείς τουριστικής εκπαίδευσης

Στην τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση εμπλέκεται πλήθος δημοσίων και ιδιωτικών σχολών. Τουριστική εκπαίδευση παρέχεται από **δημόσιους φορείς** σε τρεις βαθμίδες:

- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: ΤΕΕ Α' ή Β' κύκλου (ΥΠΕΠΘ, ΟΑΕΔ, ΟΤΕΚ)
- Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση: ΙΕΚ (ΟΕΕΚ και ΟΤΕΚ), αδιαβάθμιτες Σχολές Ξεναγών (ΟΤΕΚ)
- Τριτοβάθμια εκπαίδευση: ΑΣΤΕ (ΟΤΕΚ), ΤΕΙ (ΥΠΕΠΘ), ΑΕΙ (ΥΠΕΠΘ)
- Επαγγελματική κατάρτιση: Προγράμματα Μετεκπαίδευσης του ΟΤΕΚ, δημόσια ΚΕΚ

Ως προς τις προσφερόμενες **ειδικότητες** διαπιστώνεται μια σχετική ποικιλομορφία. Τα οκτώ Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ) του ΟΤΕΚ προσφέρουν τις εξής ειδικότητες:

- Ξενοδοχειακή και Εστιατορική Τεχνική (Α'/Β' κύκλου)
- Ζαχαροπλαστική Τέχνη (Α' κύκλου)
- Μαγειρική Τέχνη (Α' κύκλου)

Στα **δημόσια και ιδιωτικά ΕΠΑΣ (πρώην ΤΕΕ)** που υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας (ΥΠΕΠΘ) προσφέρονται οι εξής τουριστικές ειδικότητες:

- Στέλεχος Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων (ειδικότητα Β' κύκλου του Τομέα Διοίκησης και Οικονομίας)
- Στέλεχος Αγροτουρισμού (ειδικότητα Β' κύκλου του Τομέα Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος)

Στα **ΤΕΕ ΕΠΑΣ (πρώην ΤΕΕ) Μαθητείας του ΟΑΕΔ** (τα οποία υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας) προσφέρονται επίσης μερικές τουριστικές ειδικότητες:

- Αρτοποιία-Ζαχαροπλαστική (Α' κύκλου)
- Στέλεχος Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων (Α' κύκλου)

Τα προγράμματα σπουδών τουριστικής κατεύθυνσης που επεξεργάστηκε ο **ΟΕΕΚ** και προσφέρονται σε **δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ** ανήκουν στον Τομέα Τουρισμού-Μεταφορών, αποτελούμενο από τις εξής ομάδες ειδικοτήτων:

- Ομάδα Μεταφορών (που σχετίζονται με τον τουρισμό)
 - ο Επιμελητής Πτήσεων
 - ο Υπάλληλος Αεροδρομίου
- Ομάδα Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών
 - ο **Ειδικός Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών και Τροφοδοσίας**
 - ο Υπεύθυνος Υποδοχής και Φιλοξενίας
 - ο Ειδικός Ξενοδοχειακής Ψυχαγωγίας
 - ο Υπεύθυνος Μονάδας Συστηματοποιημένου Επισιτισμού (Catering)
- Ομάδα Τροφίμων
 - ο **Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης**

- Βοηθός Μαγειρικής Τέχνης
- Βοηθός Εστιατορικής Τέχνης
- Βοηθός Ζαχαροπλαστικής Τέχνης
- Βοηθός Αρτοποιού-Ζαχαροπλάστη
- Τεχνικός Αρτοποιίας-Ζαχαροπλαστικής
- Υπάλληλος Μπαρ
- Ομάδα Τουριστικών Υπηρεσιών
 - Υπάλληλος Τουριστικού Γραφείου
 - Ειδικός Αεροπορικών Εταιρειών
 - Ειδικός Ναυτιλιακής Κατεύθυνσης
 - Ειδικός Διαχείρισης Τουριστικών Εκδηλώσεων
 - Στέλεχος Τουρισμού Υπαιθρίων Δραστηριοτήτων
 - Επιμελητής-Ξεναγός Εθνικών Δρυμών και Χώρων Αναψυχής
 - **Ειδικός Τουριστικού Πρακτορείου**
 - Τουριστικός Συνοδός

Οι ειδικότητες των 11 ΙΕΚ που λειτουργούν στο πλαίσιο του **ΟΤΕΚ** συμπίπτουν εν μέρει με αυτές του ΟΕΕΚ:

- **Τεχνικοί Μαγειρικής Τέχνης**
- **Ειδικοί Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών και Τροφοδοσίας**
- **Ειδικοί Τουριστικών Πρακτορείων**
- Συνοδοί Βουνού
- Ειδικοί Λουτροθεραπείας – SPA
- Ειδικοί Θαλασσοθεραπείας - SPA

(Με έντονα γράμματα σημειώνονται οι κοινές ειδικότητες ΟΕΕΚ και ΟΤΕΚ.)

Παλαιότερα λειτουργούσε και **Τμήμα Στελεχών Οργάνωσης Ψυχαγωγίας** (αδιαβάθητο) από πλευράς ΟΤΕΚ το οποίο όμως λόγω της μειωμένης ζήτησης διεκόπη. Αντίστοιχες σπουδές προσφέρονται πλέον μόνον μέσω ιδιωτικών σχολών και / ή ως προγράμματα επιμόρφωσης μέσω ΚΕΚ Δημοσίων ή ιδιωτικών.

Θα πρέπει επίσης, να αναφερθούμε το γεγονός ότι ούτε ο ΟΕΕΚ αλλά ούτε και ο ΟΤΕΚ προσφέρουν αυτόνομη εξειδίκευση στον κλάδο των κρουαζιέρων ίσως επειδή και οι σχετιζόμενες υπηρεσίες εμπίπτουν ουσιαστικά στους υφιστάμενους τομείς της ξενοδοχίας και της ναυτιλιακής κατεύθυνσης.

Τέλος, στην **τριτοβάθμια εκπαίδευση** προσφέρονται οι εξής ειδικότητες:

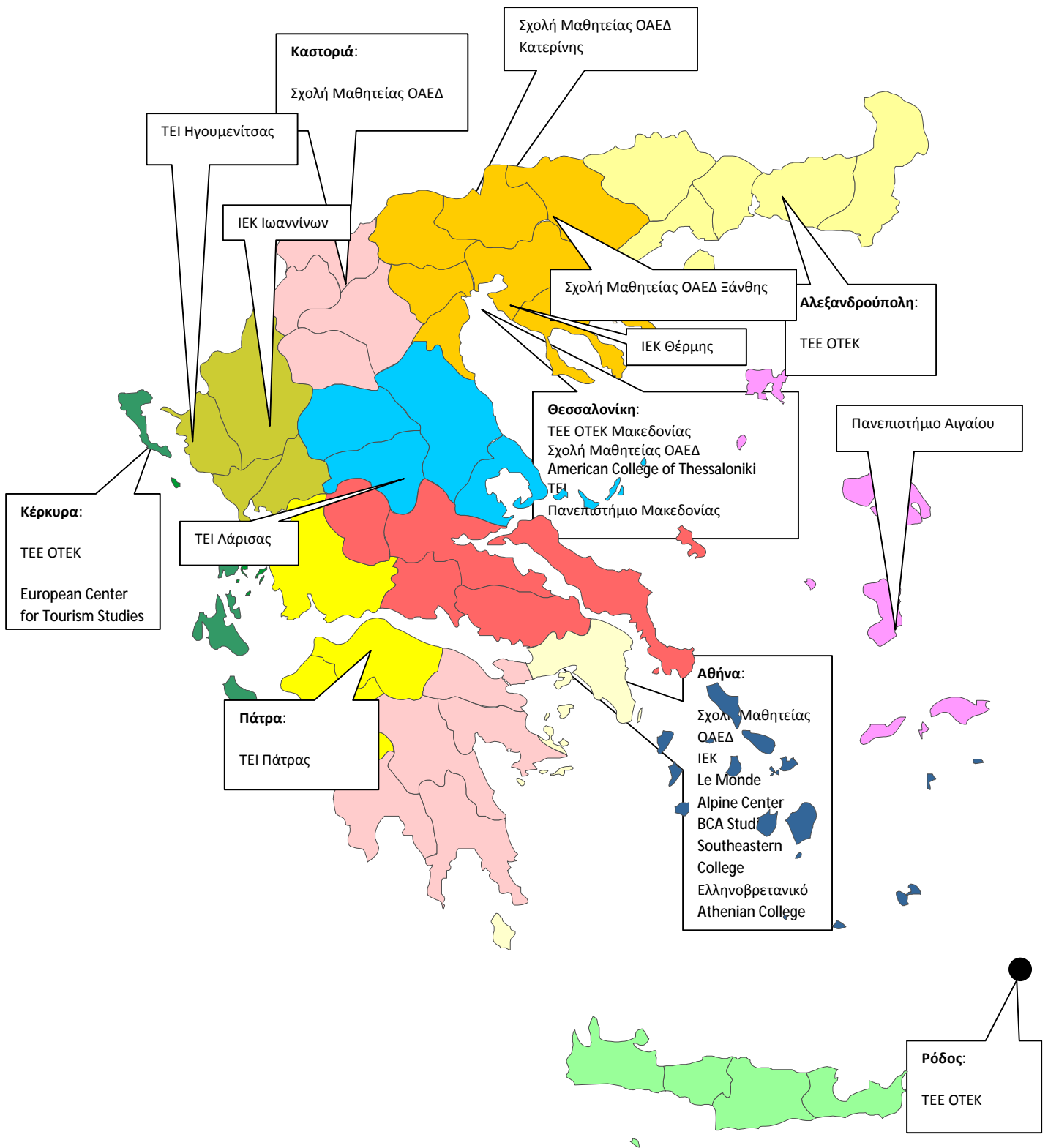
- Ειδικότητα «Οργάνωση και Λειτουργία Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων» στις Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης Ρόδου και Αγίου Νικολάου Κρήτης (ΟΤΕΚ)
- Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων στα ΤΕΙ Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Ηρακλείου, Πάτρας, Λάρισας, Λαμίας (Αμφισσα), Ηγουμενίτσας
- Κατεύθυνση Τουρισμού στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου
- Τομέας Διοίκησης Υπηρεσιών στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πατρών
- Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σχεδιασμός, Διοίκηση και Πολιτική του Τουρισμού» του Πανεπιστημίου Αιγαίου
- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς
- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου
- Κατεύθυνση τουρισμού προσφέρει το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Υπηρεσιών του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών
- Κατεύθυνση διοίκησης επιχειρήσεων φιλοξενίας στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Αντίστοιχα, παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει πρόγραμμα εξειδίκευσης σε μεταφορές του τουρισμού (αερομεταφορές, κρουαζιέρες, κλπ) σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

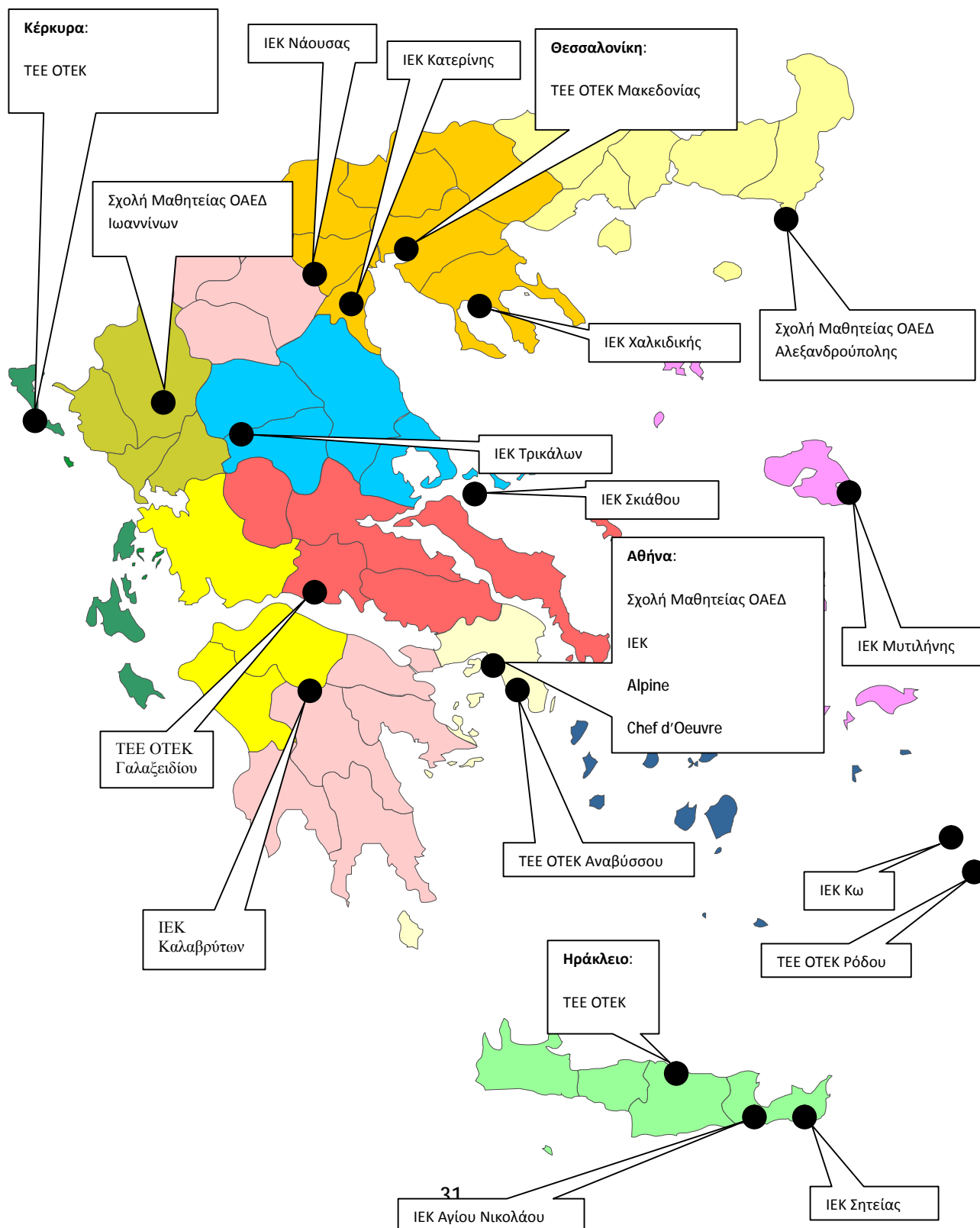
Το 2006 ξεκίνησε στην **Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης** το διετές πρόγραμμα Τουριστικής Οικονομίας και Ανάπτυξης για πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πρόκειται για ένα αδιαβάθμητο εκπαιδευτικό πρόγραμμα , μέσω του οποίου προετοιμάζονται στελέχη για το δημόσιο τομέα με άμεσες αρμοδιότητες στον τουριστικό τομέα.

Στα διαγράμματα των επόμενων σελίδων απεικονίζεται η **γεωγραφική διασπορά** των ελληνικών τουριστικών σχολών ομαδοποιημένων ανά ειδικότητα (βάσει απογραφής του 2003 και περιορισμένης επικαιροποίησης).

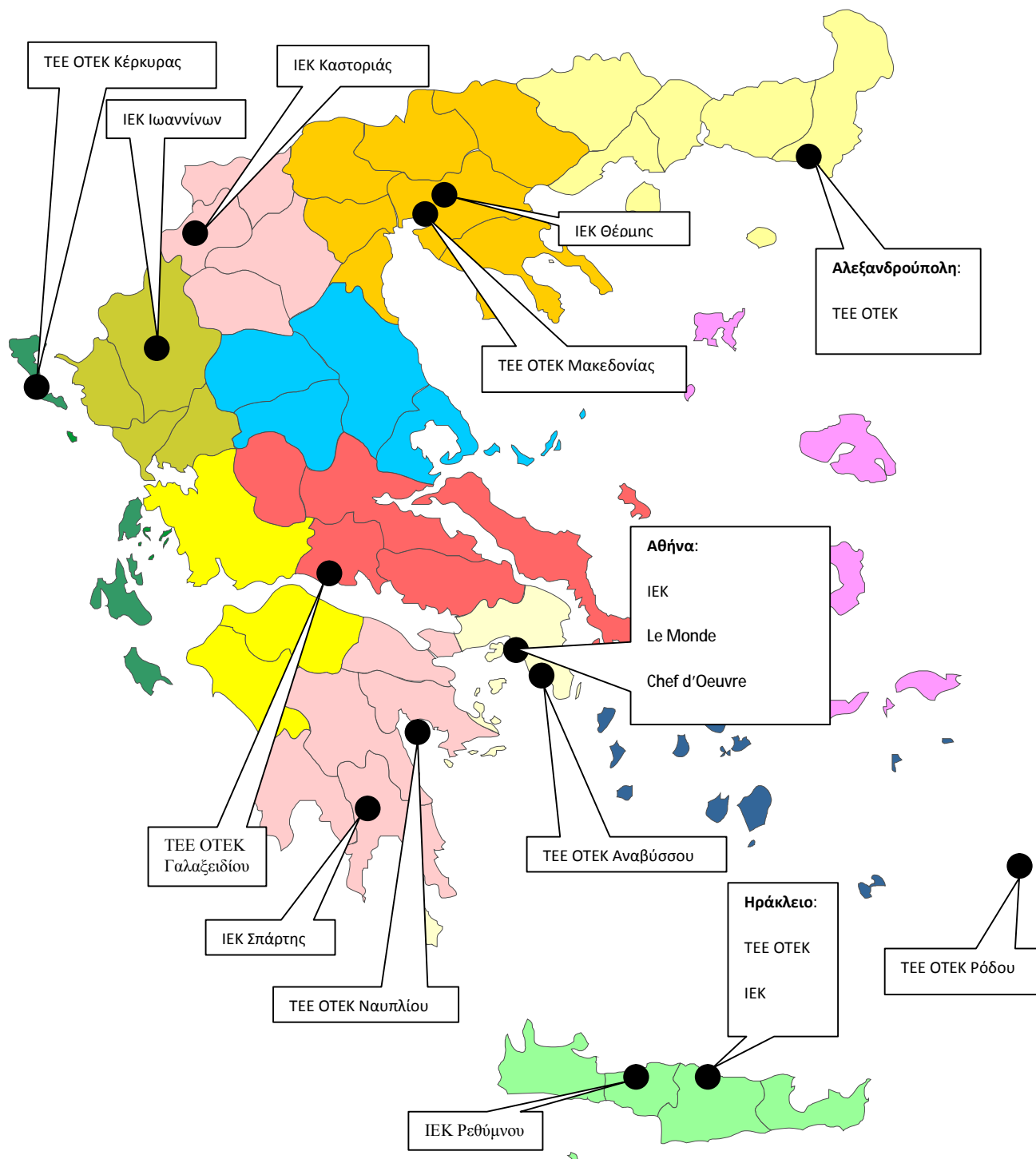
Διάγραμμα 1.2-1: Σχολές με Εκπαιδευτικά Προγράμματα για Ξενοδοχεία

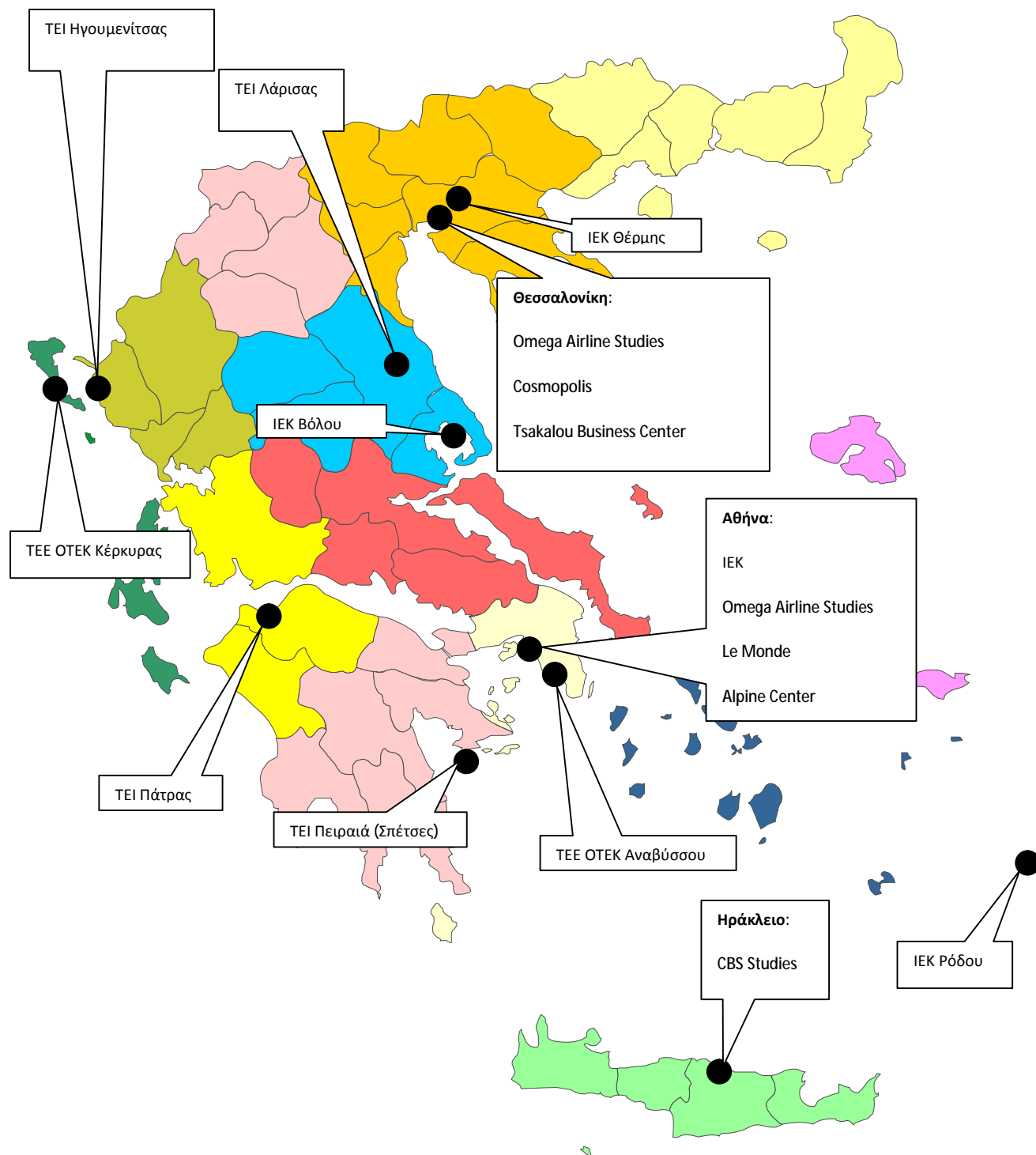
Διάγραμμα 1.2-2: Σχολές με Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Μαγειρική, τη Ζαχαροπλαστική και την Αρτοποιία

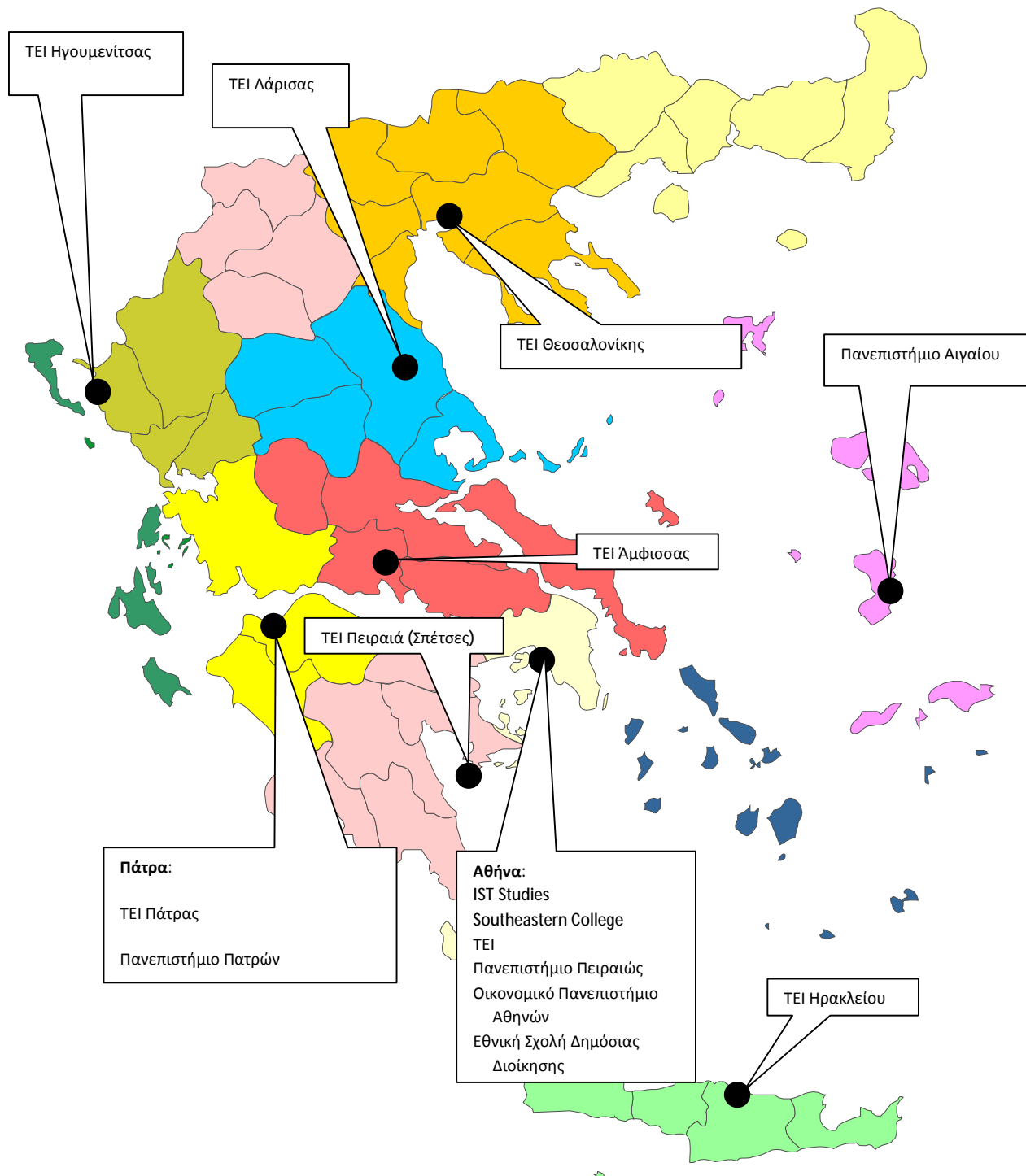
Διάγραμμα 1.2-3: Σχολές με Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Διοίκηση Τροφίμων και Ποτών, Εστιατορική και Catering

Διάγραμμα 1.2-4: Σχολές με Εκπαιδευτικά Προγράμματα για Τουριστικά Πρακτορεία

Διάγραμμα 1.2-5: Σχολές με Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Διοίκηση Τουρισμού

(Πηγή διαγραμμάτων: Έκθεση ομάδας εργασίας Α1, Θεσμικό πλαίσιο Τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, Υπουργείο τουριστικής ανάπτυξης- Forum Τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, Δεκέμβριος 2006, σελ 12-16)

2.4 Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ)

Ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.), είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, εποπτευόμενο από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού με έδρα την Αθήνα. Πρόκειται για το διάδοχο φορέα της συγχώνευσης του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.), του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης Δομών Διά Βίου Μάθησης (Ε.Κ.Ε.Π.Ι.Σ.) και του Εθνικού Κέντρου Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Κ.Ε.Π.).

Ο ΕΟΠΠΕΠ μέσω προγραμμάτων και φορέων Πιστοποίησης και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, έχει ως στόχο του την παροχή αναβαθμισμένων ποιοτικά, αποτελεσματικών και αξιόπιστων υπηρεσιών Διά Βίου Μάθησης στην Ελλάδα προς όφελος των πολιτών. Μέσα από τα προγράμματα αυτά προκύπτουν και δράσεις οι οποίες αφορούν είτε έμμεσα είτε άμεσα την τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Οι δράσεις του ΕΟΠΠΕΠ εστιάζονται σε δυο άξονες σε σχέση με την τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση. Ο ένας αφορά στη συστηματική καταγραφή και δημιουργία των εθνικών επαγγελματικών περιγραμμάτων, όπου καταγράφονται η φύση της εργασίας, τα απαιτούμενα προσόντα και δεξιότητες καθώς και οι δυνατότητες επαγγελματικής απορρόφησης για το κάθε επάγγελμα ενώ υποστηρίζει επιστημονικά τις υπηρεσίες **Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Συμβουλευτικής**

Στον αντίποδα, έχει επιφορτιστεί με το έργο της συστηματοποίησης και καταγραφής των απαιτούμενων προσόντων και της προηγούμενης επαγγελματικής κι διδακτικής εμπειρίας των εκπαιδευτών και την ένταξη αυτών σε μητρώα από τα οποία όλοι οι φορείς μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων μπορούν να αναζητήσουν και εν τέλει να

επιλέξουν τον κατάλληλο εκπαιδευτή για το εκάστοτε πρόγραμμα επιμόρφωσης. Ο ΕΟΠΠΕΠ σχεδιάζει και εφαρμόζει **Εθνικό Σύστημα Πιστοποίησης** της μη-τυπικής εκπαίδευσης, η οποία περιλαμβάνει την αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων,.

Κύρια επιδίωξη του ΕΟΠΠΕΠ είναι η στενότερη σύνδεση της εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, η αναβάθμιση των επαγγελματικών προσόντων του εργατικού δυναμικού, η ενδυνάμωση των προοπτικών απασχόλησής του και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. είναι επιτελικός φορέας διοίκησης του Εθνικού Δικτύου Διά Βίου Μάθησης. Αναπτύσσει και εφαρμόζει ολοκληρωμένο εθνικό σύστημα πιστοποίησης της μη-τυπικής εκπαίδευσης (αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων) και παρέχει την επιστημονική υποστήριξη των υπηρεσιών του Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Συμβουλευτικής στην Ελλάδα.

Ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. στοχεύει στη διασφάλιση και αναβάθμιση της Ποιότητας:

- στην **παροχή της μη-τυπικής εκπαίδευσης**: πιστοποιημένοι Φορείς και Δομές που υλοποιούν Προγράμματα μη-τυπικής εκπαίδευσης με πιστοποιημένες προδιαγραφές, βάσει πιστοποιημένων Επαγγελματικών Περιγραμμάτων, και στα οποία διδάσκουν πιστοποιημένοι Εκπαιδευτές Ενηλίκων, με τη στήριξη πιστοποιημένων Στελεχών Συνοδευτικών Υπηρεσιών (ΣΥΥ) για τα άτομα κοινωνικά ευπαθών ομάδων,
- στα **αποτελέσματα της μάθησης**: πιστοποιημένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που αποκτώνται μέσω μη-τυπικής και άτυπης μαθησιακής διαδρομής,
- στην **παροχή υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής**: υπηρεσίες και εργαλεία διά βίου ανάπτυξης σταδιοδρομίας και σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού, με αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας, ανάπτυξη μηχανισμών δικτύωσης και αναβάθμισης υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής, εξατομικευμένες υπηρεσίες σε ευρύ φάσμα πληθυσμού.

Οι κύριοι άξονες δράσης στην εκπλήρωση της αποστολής του και οι βασικές περιοχές ευθύνης του ΕΟΠΠΕΠ είναι:

Πιστοποίηση εισροών – Φορείς και Εκπαιδευτικό Πλαίσιο:

- Πιστοποίηση/αδειοδότηση Φορέων της μη-τυπικής εκπαίδευσης (Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (ΕΕΣ), Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) - Εξειδικευμένα Κέντρα Κοινωνικής και Επαγγελματικής Ένταξης ατόμων με αναπηρίες (ΑμεΑ) και ανεξαρτημένων ατόμων ή ατόμων υπό απεξάρτηση")
- Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων
- Πιστοποίηση Προγραμμάτων (γενικές προδιαγραφές)

Ισοτιμίες & Επαγγελματικά Δικαιώματα

- Αναγνώριση Ισοτιμίας Εκπαιδευτικών Τίτλων Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης ημεδαπής και αλλοδαπής, με εξαίρεση αυτών της ανώτατης Εκπαίδευσης
- Καθορισμός των επαγγελματικών δικαιωμάτων των διπλωματούχων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Πιστοποίηση εκροών - Πιστοποίηση Προσόντων:

- Ανάπτυξη Εθνικού Συστήματος Πιστοποίησης Προσόντων
- Πιστοποίηση Επαγγελματικής Κατάρτισης Αποφοίτων ΙΕΚ
- Πιστοποίηση της ειδικότητας «Εκπαιδευτής Υποψήφιων Οδηγών Αυτοκινήτων και Μοτοσικλετών»
- Πιστοποίηση εκπαιδευτικής επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων της μη-τυπικής εκπαίδευσης
- Πιστοποίηση επαγγελματιών οι οποίοι δεν διαθέτουν αναγνωρισμένο επαγγελματικό τίτλο για την ειδικότητα «Προσωπικό Ιδιωτικής Ασφάλειας»
- Δανειοδότηση Φορέων Πιστοποίησης Προσόντων - Πιστοποίηση Φορέων χορήγησης πιστοποιητικών πληροφορικής ή γνώσεων χειρισμού Η/Υ

Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΠΠ):

- Ανάπτυξη και εφαρμογή του ΕΠΠ και αντιστοίχιση του με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF)
 - Εθνικό Σημείο Συντονισμού για το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (NCP)
- ο Εθνικό Σημείο Αναφοράς για το Σύστημα Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων (ECVET)
- ο Εθνικό Κέντρο EUROPASS στην Ελλάδα

Οι δράσεις του ΕΟΠΠΕΠ που αναφέρθηκαν παραπάνω αφορούν στην εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων, μέσα από προγράμματα τα οποία υλοποιούνται τόσο από κρατικούς φορείς όσο και από εκπαιδευτικούς οργανισμούς ιδιωτικών συμφερόντων. Σε κάθε περίπτωση, οι εκπαιδευτικές δομές είναι πιστοποιημένες από τον ΕΟΠΠΕΠ τόσο σε σχέση με τις εγκαταστάσεις και τα εκπαιδευτικά μέσα τα οποία διαθέτουν όσο και σε σχέση με η ποιότητα των εκπαιδευτικών υπηρεσιών, μιας και απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση των προγραμμάτων είναι η απασχόληση πιστοποιημένων εκπαιδευτών.

2.4.1. Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Συμβουλευτική

Ένα ακόμη πεδίο δράσης του ΕΟΠΠΕΠ είναι η ανάπτυξη, συστηματοποίηση και υλοποίηση προγραμμάτων συμβουλευτικής πάνω στον επαγγελματικό προσανατολισμό. Μερικές από τις δράσεις του περιλαμβάνουν:

- Επιστημονική και τεχνική υποστήριξη υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής
- Δικτύωση φορέων και Στελεχών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΥΕΠ)
- Ανάπτυξη σταδιοδρομίας νέων-ενηλίκων
- Εθνικό Κέντρο Euroguidance

- Εθνικός φορέας εκπροσώπησης της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Πολιτική στη ΣΥΕΠ δια βίου - European Lifelong Learning Guidance Policy Network (ELGPN)

Διασφάλιση Ποιότητας στη ΔΒΜ

- Συνεργασία για την ανάπτυξη και εφαρμογή του Εθνικού Πλαισίου Διασφάλισης Ποιότητας στη Διά Βίου Μάθηση
- Εθνικό Σημείο Αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET)

(Πηγή: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/eoppep/actions>,

<http://www.eoppep.gr/index.php/el/eoppep/identity>, ανάκτηση 01/03/2013)

2.5 Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης (INEΔΙΒΙΜ)

Το «ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ» προέκυψε από τη συγχώνευση του [ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ \(ΙΔΕΚΕ\)](#) και του [ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΝΕΟΛΑΙΑΣ](#) από το [ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΤΗΤΑΣ \(ΕΙΝ\)](#) σε έναν ενιαίο φορέα, ο οποίος εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού και έχει ως σκοπό του την υλοποίηση δράσεων, προγραμμάτων και έργων για:

(α) την Δια Βίου Μάθηση,

(β) τη Νέα Γενιά, με έμφαση τη στήριξη των νέων στη σταδιοδρομία τους, την ανάδειξη και τη στήριξη της νεανικής καινοτομίας,

(γ) τη διαχείριση των θεμάτων που σχετίζονται με οποιονδήποτε τρόπο με τη μαθητική και φοιτητική μέριμνα.

Ειδικότερα οι αρμοδιότητες του είναι:

- Η υλοποίηση έργων και δράσεων που αφορούν την προώθηση της νεανικής καινοτομίας.

- Η τεχνολογική, επιστημονική, διαχειριστική και λογιστική υποστήριξη των δράσεων, προγραμμάτων και έργων που υλοποιεί η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς.
- Η μελέτη, έρευνα, παροχή πληροφοριών και ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση ενηλίκων και τη λαϊκή επιμόρφωση.
- Η τεχνολογική, επιστημονική, διαχειριστική και λογιστική υποστήριξη των δράσεων, προγραμμάτων και έργων που υλοποιεί η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης.
- Ο προγραμματισμός, παρακολούθηση και αποτύπωση της σε κάθε στιγμή υφιστάμενης νομικής και πραγματικής κατάστασης των κτιριακών υποδομών που αφορούν στη μαθητική και φοιτητική στέγαση.
- Η δημιουργία των κατάλληλων προδιαγραφών για τη φοιτητική και μαθητική στέγαση.

Οι δράσεις του INEDIBIM οι οποίες αφορούν στην κατάρτιση των

(Πηγή: <http://www.inedivim.gr/index.php/2012-02-09-19-43-18>, ανάκτηση 28/02/2013)

2.6 Η μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας δημόσιας εκπαίδευσης – Το Σχέδιο «Αθηνά»

Θα αποτελούσε μεγάλη παράλειψη, εάν δεν γινόταν αναφορά στο σχέδιο εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης η οποία ανακοινώθηκε πρόσφατα και αφορά στην αναδιαμόρφωση του χάρτη – κυριολεκτικά και μεταφορικά – της δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Ακόμη και μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές δεν έχουν οριστικοποιηθεί οι αλλαγές που πρόκειται παρόλα αυτά να ισχύσουν από το νέο ακαδημαϊκό έτος 2013-2014.

Ο ακαδημαϊκός χάρτης της χώρας χαρακτηρίζεται από 40 Ιδρύματα Ανώτατα Εκπαίδευσης, με κύριο χαρακτηριστικό την ύπαρξη 534 Τμημάτων, διάσπαρτων σε 63 πόλεις. Κύρια χαρακτηριστικά αυτού του Χάρτη είναι η τεράστια χωροταξική διασπορά των Τμημάτων, ο κατακερματισμός ομοειδών Τμημάτων, αλλά και γνωστικών αντικειμένων, καθώς και η ανορθολογική ανάπτυξη των κτιριολογικών υποδομών τους.

Σύμφωνα με το ΥΠΕΠΘ η διασπορά αυτή τόσο γεωγραφικά όσο και σε γνωστικά αντικείμενα μπορεί να οδηγήσει σε ποσοτική και σε κάποιες περιπτώσεις ποιοτική ανεπάρκεια, που έχει ως αποτέλεσμα τη χαμηλή ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Η αναδιάρθρωση του Ακαδημαϊκού χάρτη, με το σχέδιο «Αθηνά» όπως ονομάστηκε, επιχειρείται μέσα και από τις συγχωνεύσεις, η αναβάθμιση -ποιοτική και ποσοτική - της παρεχόμενης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Οι απλές αριθμητικές συγχωνεύσεις ή οι καταργήσεις τμημάτων που δεν λειτουργούν με Ακαδημαϊκά κριτήρια και χωρίς αναβαθμίσεις των γνωστικών αντικειμένων, μέσα πλαίσια των ιδίων Ιδρυμάτων θεωρείται ότι δεν αποδίδουν μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα οφέλη.

Γεωγραφικά, ο μόνος περιορισμός που τέθηκε για την συγχώνευση η κατάργηση τμημάτων, ήταν αυτός της υλοποίησης των συγχωνεύσεων εντός των ιδίων Περιφερειών, ώστε η μετάβαση να είναι όσο το δυνατόν ομαλότερη για όλους τους εμπλεκομένους και με αυτό τον όρο αναφερόμαστε κυρίως στους φοιτητές.

Οι συνέπειες των μεταρρυθμίσεων στους φοιτητές εστιάζεται σε δύο επίπεδα:

1. Η μετακίνηση των φοιτητών .

- Συνολικά, 31.528 ενεργοί φοιτητές είναι εγγεγραμμένοι στα Τμήματα των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ , τα οποία «μετακινούνται» από τη σημερινή τους έδρα. Με βάση τα στοιχεία από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα υπολογίζεται ότι ένα ποσοστό της τάξης του 15% από το σύνολο αυτό των φοιτητών θα έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2013 λαμβάνοντας υπόψη και τη συμβολή των εξεταστικών περιόδων Φεβρουαρίου και Ιουνίου, για τους επί πτυχίο φοιτητές. Σε κάθε περίπτωση, στο σύνολο των 250.000 ενεργών φοιτητών θα απαιτηθεί η μετακίνηση περίπου 18.000 φοιτητών - και αυτή εντός των Περιφερειών που σήμερα φοιτούν. Δηλαδή

από τα Γρεβενά στην Καστοριά, από τη Θεσσαλονίκη στις Σέρρες ή από την Αμαλιάδα στη Πάτρα κλπ

2. Η Συγχώνευση των γνωστικών αντικειμένων

- Μέσα από τη συγχώνευση τμημάτων με συναφές γνωστικό αντικείμενο επιχειρείται η αναβάθμιση του προγράμματος σπουδών και κατά συνέπεια και η ανταγωνιστικότητα των αποφοίτων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- Η αξιοποίηση του υπάρχοντος εκπαιδευτικού προσωπικού και η κατάργηση τμημάτων με χαμηλή ζήτηση και άρα μειωμένο αριθμό σπουδαστών ή σπουδαστών οι οποίοι με πολύ χαμηλή βαθμολογία εισήχθησαν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα.
- Η αξιοποίηση του εξοπλισμού και ο εξορθολογισμός των εξόδων από τη διατήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

2.6.1 Προβλήματα που προκύπτουν από τις συγχωνεύσεις – καταργήσεις τμημάτων

Μερικοί από τους προβληματισμούς οι οποίοι προκύπτουν σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος:

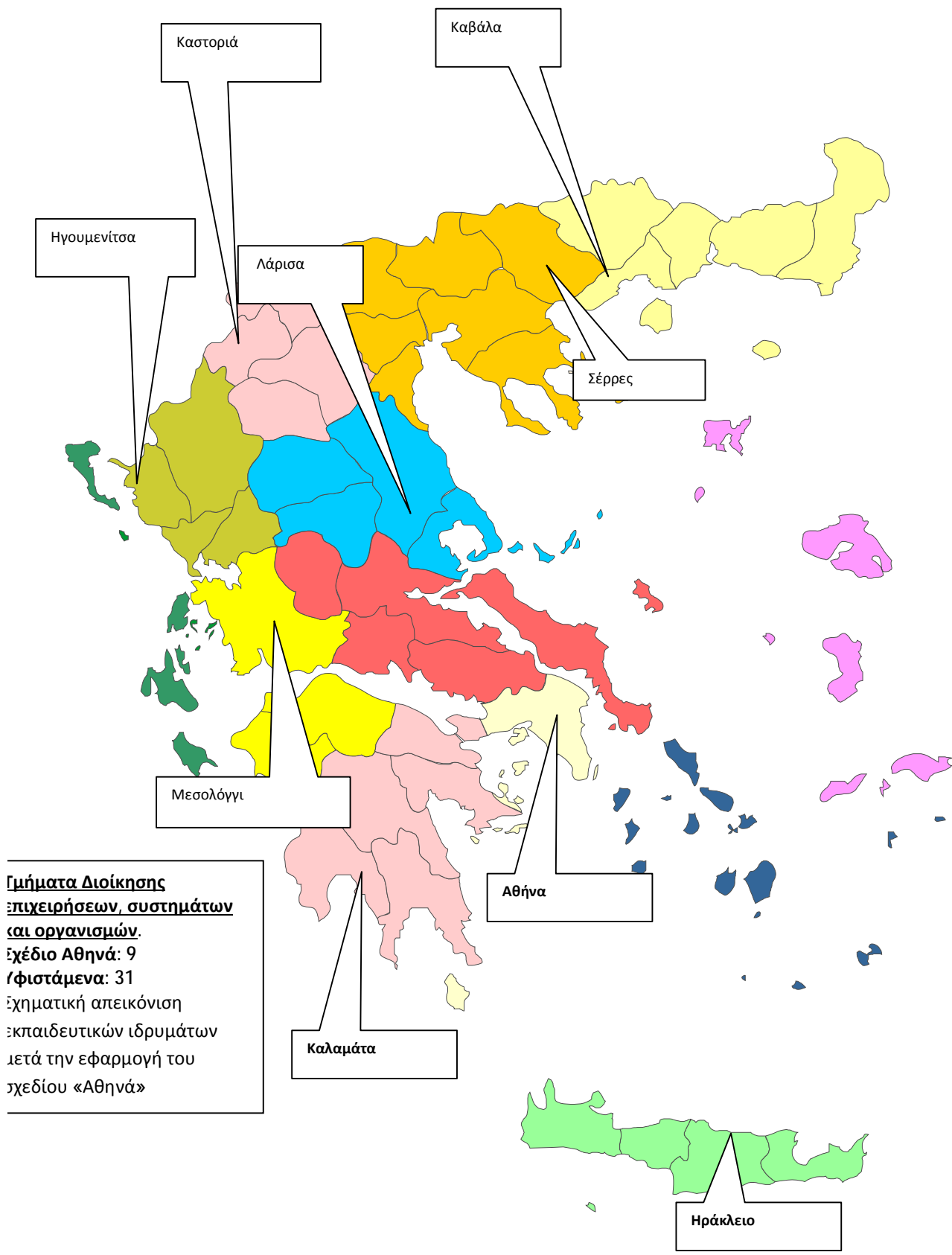
- Η κατάργηση μοναδικών τμημάτων και η αντιστοίχιση τους με άλλους, παρεμφερείς τίτλους σπουδών.
- Η κατάργηση μαθημάτων από τα νέα προγράμματα σπουδών, τα οποία έχουν ήδη περάσει επιτυχώς οι φοιτητές και πως αυτά κατοχυρώνεται στο πτυχίο τους
- Δεν έχει διευκρινιστεί τι πρόκειται να συμβεί με τους φοιτητές οι οποίοι βρίσκονται επί πτυχίο ή στο στάδιο της εκπόνησης της διπλωματικής τους εργασίας
- Οι φοιτητές οι οποίοι δικαιούνται διαμονή στις φοιτητικές εστίες και είναι υποχρεωμένοι να μετακινηθούν σε άλλη πόλη, διατηρούν το δικαίωμα αυτό και που πρόκειται να φιλοξενηθούν.

- Τα έξοδα μετακίνησης των φοιτητών οι οποίοι φοιτούν σε τμήματα τα οποία είτε καταργούνται είτε συγχωνεύονται με άλλα και η πρόθεση της πολιτείας να συνδράμει στο κόστος μετακίνησης. Ποια κριτήρια θα ισχύσουν για την παροχή βοηθήματος.
- Το γεγονός ότι οι φοιτητές έχουν επιλέξει μια σχολή με κάποια προσωπικά τους κριτήρια, και για συγκεκριμένους λόγους ή για τα συγκεκριμένα επαγγελματικά δικαιώματα και προοπτικές εργασιακής απασχόλησης, που σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να καθιστούν αδύνατη την περαίωση των σπουδών τους ή/και την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

(Πηγή: ΥΠΕΠΘ, παρουσίαση Σχεδίου «Αθηνά»,

http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2013/130131_sxedio_athhna_deltio_typo_y.pdf , ανάκτηση 28/02/2013)

Διάγραμμα 1-3 : Απεικόνιση γεωγραφικής κατανομής τμημάτων διοίκησης επιχειρήσεων, συστημάτων και οργανισμών, μετά την εφαρμογή του σχεδίου «Αθηνά»

Γμήματα Διοίκησης επιχειρήσεων, συστημάτων και οργανισμών.
 Ήχέδιο Αθηνά: 9
 /φιστάμενα: 31
 Ήχηματική απεικόνιση
 Ήκπαιδευτικών ιδρυμάτων
 μετά την εφαρμογή του
 σχεδίου «Αθηνά»

2.6.2 Οι αντιδράσεις και οι αλλαγές

Οι αντιδράσεις πολλαπλές και έντονες τόσο από την φοιτητικό όσο και από τον ακαδημαϊκό χώρο, αναμένεται να οδηγήσουν σε αναθεώρηση ορισμένων από τις διατάξεις.

Οι στόχοι του Σχεδίου περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την προώθηση της Επιστημονικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, την προώθηση της Έρευνας και της Καινοτομίας και η σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας, την επιχειρηματικότητα και την οικονομική γεωγραφία της χώρας καθώς και την εκπαίδευση και ανάπτυξη ανταγωνιστικού ανθρώπινου δυναμικού που να μπορεί να σταθεί επάξια στον ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο.

Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του σχεδίου αναμένεται να γίνουν αισθητά σε πολλαπλούς άξονες: αναβάθμιση των προσφερόμενων προγραμμάτων σπουδών τόσο για τα ΑΕΙ όσο και για ΤΕΙ, σύνδεση του ακαδημαϊκού χάρτη με τον αναπτυξιακό χάρτη της χώρας, ενίσχυση της αξιοπιστίας των δημοσίων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τόσο σε Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, δυνατότητες αξιοποίησης του υπάρχοντος διδακτικού προσωπικού κλπ (σύμφωνα πάντα με τη διακήρυξη του ΥΠΕΠΘ για το σχέδιο «Αθηνά») (Πηγή: ΥΠΕΠΘ, παρουσίαση Σχεδίου «Αθηνά», http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2013/130131_sxedio_athna_deltio_typo_y.pdf , ανάκτηση 28/02/2013)

Επί του πιεστηρίου , αλλαγές ανακοινώνονται πριν την τελική εφαρμογή του σχεδίου τόσο σε σχέση τον αριθμό των τμημάτων που πρόκειται να καταργηθούν όσο και με αλλαγές στις μετακινήσεις και συγχωνεύσεις τμημάτων ανά περιφέρεια με σκοπό τον περιορισμό των μετακινήσεων των φοιτητών.

(Πηγή:

<http://www.alfavita.gr/arthra/%CF%84%CE%AD%CF%83%CF%83%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%82-%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B3%CE%AD%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%83%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF-%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CE%BD%CE%AC> , ανάκτηση 04/03/2013)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

3.1 Η ιδιωτική τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα

Ο **ιδιωτικός τομέας**, επίσης δραστηριοποιείται στην τουριστική εκπαίδευση, στις εξής βαθμίδες:

- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: ιδιωτικά ΤΕΕ Α' ή Β' κύκλου
- Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση: ιδιωτικά ΙΕΚ, πολυάριθμα αδιαβάθμητα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (τα προσφερόμενα προγράμματα κυμαίνονται από βασικές σπουδές μέχρι μεταπτυχιακά προγράμματα συνεργαζόμενων ξένων πανεπιστημίων)
- Επαγγελματική κατάρτιση: ιδιωτικά ΚΕΚ
- Κέντρα Μεταλκειακής Εκπαίδευσης

Ενώ σημαντικός είναι και ο αριθμός των **ξένων φορέων τουριστικής εκπαίδευσης** που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα μέσω των Εργαστηρίων Ελευθέρων Σπουδών.

Οι περισσότερες περιπτώσεις τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης υπάγονται σε σαφώς καθορισμένο θεσμικό πλαίσιο και κανόνες. Η λειτουργία ιδιωτικών σχολών ΕΠΑΛ ή ΕΠΑΣ καθορίζονται από της ανάγκες της αγοράς και προσφέρουν εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών αντίστοιχα με εκείνα που λειτουργούν στα πλαίσια της δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Εξαίρεση αποτελούν τα **Εργαστήρια και Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών**, τα οποία δεν υπόκεινται σε κανόνες ως προς το περιεχόμενο των σπουδών. Μερικά από αυτά τα Εργαστήρια έχουν συμβληθεί με ξένα εκπαιδευτικά ιδρύματα (κολλέγια, πανεπιστήμια.) και ακολουθούν τους εκάστοτε όρους συνεργασίας με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού (π.χ. στο πλαίσιο μιας σύμβασης franchising).

Οι ιδιωτικοί φορείς εκπαίδευσης που χαρακτηρίζονται ως «Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών», «Κολέγια» ή «Κέντρα», ανήκουν σε μια ακαθόριστη ζώνη σχετικά με το νομικό καθεστώς στο οποίο υπόκεινται αλλά και στον τρόπο λειτουργίας τους.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (ΕΕΣ) επιτρέπεται να λειτουργούν με σκοπό την παροχή μόρφωσης στις τέχνες και τα πρακτικά επαγγέλματα, αλλά δεν προβλέπεται να έχουν άδεια ίδρυσης και λειτουργίας από το Υπουργείο Παιδείας (ΥΠΕΠΘ) ή από άλλο κρατικό φορέα. Απλώς δηλώνεται η λειτουργία τους στις οικείες οικονομικές εφορίες. Για το λόγο αυτό δεν επιτρέπεται να εμφανίζονται ως εκπαιδευτήρια και έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν εγγράφως τους σπουδαστές τους ότι μετά το τέλος της φοίτησής τους δεν αποκτούν κανένα τίτλο σπουδών. (Θεσμικό πλαίσιο Τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης , 2006:17)

3.2 Νομοθετικό Πλαίσιο Μετα-Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Τα ΙΕΚ αποτελούν το κύριο μέσο για την επίτευξη των στόχων του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ). Ο σκοπός των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) είναι να παρακολουθούν την αγορά εργασίας και να επιδιώκουν να συμβάλλουν στην παροχή αναβαθμισμένων επαγγελματικών προσόντων στους αποφοίτους τους με στόχο την καλύτερη δυνατή σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας. Τα ιδιωτικά ΙΕΚ εμπίπτουν και εκείνα στην αρμοδιότητα του ΟΕΕΚ και ακολουθούν τα προγράμματα σπουδών όπως αυτά περιγράφονται από τον ΟΕΕΚ έχουν όμως τη δυνατότητα να υλοποιήσουν προγράμματα σπουδών τα οποία λόγω χαμηλής συμμετοχής εκπαιδευομένων στα δημόσια ΙΕΚ δεν πραγματοποιούνται.

Ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ) έχει την εποπτεία των ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (άρθ. 2 Ν. 2009/1992). Ο ΟΕΕΚ καθορίζει το περιεχόμενο σπουδών των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) καθώς και έχει τη γενική εποπτεία της λειτουργίας των Ιδιωτικών ΙΕΚ. Με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΕΕΚ ρυθμίζονται: Το περιεχόμενο και οι μέθοδοι παροχής της επαγγελματικής κατάρτισης, τα ωρολόγια και αναλυτικά προγράμματα των μαθημάτων και εργαστηριακών ασκήσεων κατά ειδικότητα, τμήμα και επίπεδο κατάρτισης, καθώς και η μορφή, η διάρκεια και οι όροι πρακτικής άσκησης και εφαρμογής, που μπορεί να

πραγματοποιείται σε εργαστήρια, Υπηρεσίες και παραγωγικές μονάδες του ιδιωτικού τομέα, όπως ακριβώς θα εφαρμόζονταν και σε ένα δημόσιο ΙΕΚ .

Τα επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ανά ειδικότητα και επίπεδο ορίζονται με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΕΕΚ. Οι απόφοιτοι των ΙΕΚ έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στις εξετάσεις πιστοποίησης προσόντων που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο από τον ΟΕΕΚ και να έχουν τα ίδια ακριβώς επαγγελματικά δικαιώματα και μοριοδότηση, όπου αυτή εφαρμόζεται, με τους αποφοίτους των δημοσίων ΙΕΚ. (Θεσμικό πλαίσιο Τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης , 2006:19-21)

3.3 Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης

«Τα **Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.)** είναι οι δομές που δημιουργούνται σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Υ.Α. 9.16031/Οικ.3.2815/10-9-09(1999 Β' /15-9-2009) «Σύστημα Πιστοποίησης Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ)» και έχουν ως αποκλειστικό αντικείμενο δράσεως την παροχή συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και συναφών προς αυτήν δραστηριοτήτων (έρευνες-μελέτες, ημερίδες, συνέδρια, εκπαιδευτικά βοηθήματα για τους καταρτιζόμενους τους, συμμετοχή σε ολοκληρωμένα προγράμματα, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, δράσεις προώθησης και υποστήριξης της Απασχόλησης).»

Τα ΚΕΚ εμπίπτουν και αυτά στο τομέα εποπτείας του ΕΟΠΠΕΠ και υπάρχει η δυνατότητα ένταξής τους στα μητρώα πιστοποιημένων δομών του, όταν βεβαίως πληρούν τις προϋποθέσεις που τίθενται από τον εν λόγω φορέα. Την πλειοψηφία τους λειτουργούν μέσω ιδιωτικής πρωτοβουλίας και λειτουργούν είτε προσφέροντας προγράμματα τα οποία απευθύνονται είτε στην ελεύθερη αγορά είτε, μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων όπως το ΕΣΠΑ, σε ανέργους ή εργαζόμενους προσφέροντας επιδοτούμενα προγράμματα επιμόρφωσης και κατάρτισης.

Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος το οποίο ενδέχεται να περιλαμβάνει και πρακτική άσκηση πάνω στο αντικείμενο κατάρτισης, οι συμμετέχοντες λαμβάνουν

πιστοποιητικό επιμόρφωσης. (Πηγή: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/kek/legal-kek/category/3-2012-07-25-07-58-43>,

ανάκτηση02/03/13)

Τα ΚΕΚ- Εξειδικευμένα Κέντρα, αξιολογούνται από τον ΕΟΠΠΕΠ κάθε δύο χρόνια. Στην Ελλάδα λειτουργούν περί τα 260 ΚΕΚ τα οποία πληρούν τα κριτήρια του ΕΟΠΠΕΠ. Μπορεί κανείς να τα αναζητήσει εύκολα μέσα από την ιστοσελίδα του . Η αξιολόγηση γίνεται με ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια τα οποία χωρίζονται σε τρεις ενότητες:

- "Οργάνωση και Λειτουργία" που αναφέρεται στον επιχειρησιακό σχεδιασμό, τις δραστηριότητες και τους μηχανισμούς προβολής των προϊόντων και υπηρεσιών των ΚΕΚ- Εξειδικευμένων Κέντρων.

- "Παρεχόμενη κατάρτιση" που περιλαμβάνει τα συστήματα σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της κατάρτισης καθώς και τη μέτρηση της εμπειρίας του ΚΕΚ- Εξειδικευμένου Κέντρου.

- "Προώθηση στην απασχόληση" που περιλαμβάνει δράσεις μετά την κατάρτιση, τους μηχανισμούς υποστήριξης και προώθησης στην απασχόληση και την ένταξη των καταρτιζομένων στην απασχόληση και την αγορά εργασίας.

Οι περισσότεροι δείκτες είναι καταναμημένοι σε επίπεδο Διοικητικής Περιφέρειας και υπολογίζονται για κάθε Δομή χωριστά.

(Πηγή:<http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/kek/certification-system-kek>, ανάκτηση02/03/2013)

3.4 Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών

Τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών είναι φορείς που παρέχουν υπηρεσίες μη τυπικής εκπαίδευσης. Ανήκουν στην κατηγορία των φορέων παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. γ) του ν. 3879/2010 «Ανάπτυξη της Δια Βίου μάθησης και άλλες διατάξεις»

Τα Ε.Ε.Σ. χορηγούν αποκλειστικά βεβαιώσεις σπουδών, οι οποίες δεν είναι ισότιμες με τους τίτλους που χορηγούνται στο πλαίσιο του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης ή από τους λοιπούς φορείς τη μη τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με διαφορετικό μαθησιακό φορτίο το οποίο θα οδηγεί σε διαφορετικό μαθησιακό αποτέλεσμα.

Σύμφωνα με το Νόμο 3879/2010 (ΦΕΚ Α΄163 /21-09-10), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, περιήλθε στην αρμοδιότητα του Ε.ΚΕ.ΠΙΣ. ήδη Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. η αρμοδιότητα της χορήγησης άδειας λειτουργίας των Εργαστηρίων Ελευθέρων Σπουδών (Ε.Ε.Σ.). ορίστηκαν τα κριτήρια, οι όροι και η διαδικασία αδειοδότησης τους.

(Πηγή: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/edulabs/legal-ees>, ανάκτηση 02/03/13)

3.5 Κέντρα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης

Σύμφωνα με το Ελληνικό Σύνταγμα η Ανώτατη και Ανώτερη εκπαίδευση παρέχεται μόνο από δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα. Με τον **Ν.3696/2008** επιτρέπεται η ίδρυση Κολλεγίων στην Ελλάδα, τα οποία θεωρούνται **πάροχοι μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης**. Οι τίτλοι σπουδών, τα πιστοποιητικά και οι οποιαδήποτε μορφής βεβαιώσεις που απονέμουν **δεν είναι ισότιμα** με τους τίτλους που χορηγούνται στο πλαίσιο του ελληνικού συστήματος τυπικής εκπαίδευσης, όπως τα Πανεπιστήμια, ΤΕΙ και ΙΕΚ. Στις 27/07/2010 ανακοινώθηκαν τα Κολλέγια που έλαβαν έγκριση για χορήγηση άδειας λειτουργίας. Ο αριθμός αυτών ανέρχεται στα 30 από τα 40 που είχαν υποβάλλει αρχικά αίτηση. Τα Κολλέγια αυτά έχουν συνάψει συνεργασίες με Πανεπιστήμια του εξωτερικού τα οποία στην συντριπτική τους πλειοψηφία είναι Βρετανικά. Οι συνεργασίες αυτές παίρνουν συνήθως τη μορφή της δικαιοχρησίας (franchise). Η συμφωνία αυτή σημαίνει ότι:

1. Τα προγράμματα σπουδών υλοποιούνται από το Κολλέγιο (Κέντρο Μεταλυκειακής εκπαίδευσης) ακολουθούν τη μεθοδολογία και την ύλη ακριβώς σαν να υλοποιούνταν και στην έδρα του Πανεπιστημίου στη Μ. Βρετανία,

2. Οι φοιτητές του Κολλεγίου θεωρούνται ουσιαστικά φοιτητές του franchisor (μητροπολιτικού) Βρετανικού Πανεπιστημίου και έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους Βρετανούς συμφοιτητές τους και τέλος,
3. Εφόσον ολοκληρώσουν επιτυχώς τις σπουδές τους στο ελληνικό ΚΜΕ, οι απόφοιτοι των Κολλεγίων μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο εξωτερικό στο συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο ή οποιοδήποτε άλλο Βρετανικό Πανεπιστήμιο.

Ο ρόλος αυτών των συνεργαζόμενων Πανεπιστημίων αφορά κυρίως:

- τον προσδιορισμό της διδακτέας ύλης,
- τον έλεγχο για την πρόοδο των σπουδαστών,
- την εποπτεία και διενέργεια των εξετάσεων και
- την έκδοση και απόδοση των τίτλων σπουδών.

Τέτοιου τύπου συνεργασίες υλοποιούνται, εφόσον υποβληθεί σε επιθεώρηση και έλεγχο των παρεχομένων υπηρεσιών του το Κέντρο Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης από αναγνωρισμένο κρατικό φορέα πιστοποίησης της χώρας όπου λειτουργεί το franchisor Πανεπιστήμιο. Το σημαντικότερο ρόλο στην επιτυχία για το εκάστοτε Κολλέγιο είναι το κατά πόσο έγκυρος και διακεκριμένος είναι ο φορέας πιστοποίησης του και κατά πόσο διασφαλίζει τους αποφοίτους του στην αναγνώριση των σπουδών τους στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Τα δίδακτρα, κατά μέσο όρο, ανέρχονται στο ύψος των 5000€ ετησίως για τα προπτυχιακά προγράμματα (Bachelor), ενώ τα μεταπτυχιακά προγράμματα (Master) κυμαίνονται από 9000€ έως 11000€ (www.et.gr, www.icbs.gr, www.delta-iek.gr, www.iek-xini.edu.gr). (Μουταφίδου Ουρ, 2012: 35)

3.6 Η έλλειψη κατοχύρωσης επαγγελματικών δικαιωμάτων στον τουριστικό κλάδο

Μέχρι και πριν από μερικά χρόνια, η απασχόληση στον τουριστικό κλάδο δεν απαιτούσε ιδιαίτερα εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες, που να μην είναι εφικτό να αποκτηθούν μέσω της εργασίας. Η πλειοψηφία των εργαζομένων αποκτούσε τις απαραίτητες για την εκτέλεση των καθηκόντων τους γνώσεις άτυπα, στη διάρκεια της

εργασίας τους. ‘Η τουλάχιστον, αυτή η άποψη επικρατούσε κυρίως τα πρώτα χρόνια της ανάπτυξης του ξενοδοχειακού κλάδου στην Ελλάδα.

Αυτό οφείλεται κυρίως στην ικανότητα του τουριστικού τομέα, να αναπτύσσεται με γοργό ρυθμό, χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό, εργαζομένους από διάφορους κλάδους χωρίς τυπική εκπαίδευση στον τουρισμό.

Η ποιότητα και η απόδοση του εργατικού δυναμικού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη στάση του εργαζομένου απέναντι στα καθήκοντά του καθώς και από τις οργανωτικές του ικανότητες και κατά πόσο έχει ανεπτυγμένη την επαγγελματική του συνείδηση αλλά και κατά πόσο είναι ανεπτυγμένη μια εταιρική κουλτούρα και η αίσθηση ότι όλοι εργάζονται προς έναν κοινό στόχο : την ικανοποίηση του πελάτη. Και αυτό συμβαίνει γιατί τόσο η εξυπηρέτηση και όσο και ο βαθμός ικανοποίησης του πελάτη εξαρτώνται από δύο παράγοντες: την πληρότητα των γνώσεων και δεξιοτήτων του εργαζομένου αφενός, και τον τρόπο που ο εργαζόμενος θα συμπεριφερθεί, αφετέρου (όπως: ευγενική συμπεριφορά, ευελιξία, ανάληψη πρωτοβουλιών, άμεση εξυπηρέτηση, ευχάριστη παρουσία κλπ).

Τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, δηλαδή, για κατηγορίες εργαζομένων που έρχονται σε άμεση επαφή με τον πελάτη είναι οι γνώσεις και η καλλιέργεια που οι εργαζόμενοι αποκτούσαν συνδυάζοντας σπουδές μέσης εκπαίδευσης και πρακτική άσκηση στην εργασία (Bjeljac Z. et al., 2003· Miladinovski S., 2003· Rakicevic G., 2003 Μάρκου Άννα & Μανώλογλου Ευδοκία, 2008:131-160).

Μεγάλο μέρος των εργαζομένων στον τουριστικό τομέα, ειδικά σε ότι αφορά στο μαζικό τουρισμό, είναι ανειδίκευτοι ή χαμηλού βαθμού εξειδικευμένοι. Η εξέλιξη του τουρισμού, η σημασία του και η συμβολή του στην οικονομική ανάπτυξη στις χώρες υποδοχής οδηγούν στην εξέλιξη των γνώσεων και δεξιοτήτων και συνεχή επικαιροποίηση των προσόντων που απαιτούνται για την άσκηση πολλών επαγγελμαμάτων του κλάδου. Το τουριστικό προϊόν διαφοροποιείται συνεχώς και ο μαζικός τουρισμός δίνει σιγά- σιγά τη θέση του σε νέες μορφές τουρισμού οι οποίες οδηγούν σε νέες, συνεχώς εξελισσόμενες απαιτήσεις από την πλευρά των τουριστών.

Η κάλυψη μεγάλου μέρους των αναγκών του τουριστικού τομέα από ανειδίκευτο ή ημειδίκευμένο εργατικό προσωπικό επιτρέπει στις επιχειρήσεις –σε παγκόσμιο επίπεδο– την καταβολή χαμηλών αμοιβών και την επιβολή διευρυσμένων ωραρίων απασχόλησης. Το προσωπικό εκπαιδεύεται άτυπα μέσα στα πλαίσια της εργασίας από τους άλλους εργαζόμενους και αμείβεται λιγότερο από τους απόφοιτους

τουριστικών σχολών που έχουν και μεγαλύτερες οικονομικά απαιτήσεις. Αυτή η δυνατότητα εξηγεί, επίσης, και τη σύνθεση του εργατικού δυναμικού στον τουριστικό τομέα:

- εργαζόμενοι με καθεστώς μερικής απασχόλησης, των οποίων οι οικονομικές απαιτήσεις είναι χαμηλότερες,
- εργαζόμενοι από άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, στους οποίους αντιμετωπίζουν προβλήματα ανεργίας, και στερούμενοι εξειδίκευσης έχουν και περιορισμένες οικονομικές απαιτήσεις
- νεαρά σε ηλικία άτομα με έλλειψη πείρας και χαμηλό επίπεδο κατάρτισης που δέχονται να εργαστούν με χαμηλές αμοιβές,
- γυναίκες σε μη υπεύθυνες θέσεις και με χαμηλότερες, συγκριτικά με τις ανδρικές, αμοιβές,
- εργαζόμενοι υπό καθεστώς παραοικονομίας – ντόπιοι ή αλλοδαποί μετανάστες.

(Vukonic B. and Calvek N., 2002 Μάρκου Άννα & Μανώλογλου Ευδοκία, 2008:131-160).

3.7 Η ενδο- εταιρική εκπαίδευση και κατάρτιση (on the job training)

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1990, οι εργοδότες επιχειρηματίες αντιμετώπιζαν την τουριστική εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση με επιφύλαξη, επειδή «στον τουριστικό τομέα η έμφαση εξακολουθεί να δίδεται στην εμπειρία και όχι στα εκπαιδευτικά προσόντα» (Cooper C. et al., 1996· Ladkin A., 2002). Ο τουριστικός τομέας σε πολλές χώρες και ιδιαίτερα στην Ελλάδα αποτελείται κυρίως από μικρές και μεσαίες τουριστικές μονάδες. Οι επιχειρήσεις αυτές, κυρίως όταν απευθύνονται στον μαζικό τουρισμό, διευθύνονται από άτομα τα οποία βασίζονται στην εμπειρία, χωρίς να έχουν λάβει προηγουμένως κάποια τουριστική εκπαίδευση ή κατάρτιση οπότε λειτουργούν με βάση την προηγούμενη εμπειρία τους ή μιμούμενοι άλλους.

Θεωρούν δε, ότι αυτός είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος διοίκησης και σε πολλές περιπτώσεις αντιμετωπίζουν με δυσπιστία τους κατόχους όποιας μορφής τίτλων σπουδών. Παράλληλα, οι επιχειρήσεις αυτές έχουν και περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες, οπότε σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχουν τα περιθώρια πρόσληψης εκπαιδευμένου προσωπικού το οποίο έχει και μεγαλύτερες οικονομικές απαιτήσεις. (Radovanovic M. and Bjeljic Z., 2003 σε Μάρκου Άννα & Μανώλογλου Ευδοκία, 2008:131-160).

Για την πλειοψηφία των επαγγελματιών τα οποία σχετίζονται με τον τουριστικό κλάδο, η απόδοση του εργαζομένου συνδέεται όχι τόσο με την επάρκεια των γνώσεων που παρέχουν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όσο με τις ιδιότητες που έχει ο ίδιος ο εργαζόμενος, όπως: φιλικότητα, εξυπηρέτηση, οργανωτικότητα, ευελιξία, κ.ά.

Οι εργαζόμενοι θεωρούν ως πιο αποτελεσματικό τρόπο κατάρτισης και εξειδίκευσης τη συμμετοχή τους σε ενέργειες όπως τα σεμινάρια. Την άποψη αυτή στηρίζουν επίσης εργοδότες και αυτοαπασχολούμενοι οι οποίοι συμμετέχουν ενεργά στην παρακολούθηση σεμιναρίων και τα συνδέουν άμεσα με την παροχή οικονομικών κινήτρων οχ επιδοτούμενα σεμινάρια ή επιμορφώσεις οι όποιες τους δίνουν ποσοστιαία αύξηση στο μισθό τους .

Κίνητρο συμμετοχής και παρακολούθησης των σεμιναρίων αποτελεί και η πιστοποίηση παρακολούθησής τους παράλληλα με το σεβασμό των εργασιακών δικαιωμάτων των συμμετεχόντων στη διάρκεια των εκπαιδευτικών κύκλων αλλά και η επιδότηση του χρόνου κατάρτισης .

Αν και συνιστάται η καλλιέργεια της συνείδησης των εργαζομένων με ζητούμενο την αναβάθμιση του γνωστικού αντικειμένου και της τουριστικής συνείδησης των εμπλεκομένων στον τουριστικό τομέα και όχι η χρηματική επιβράβευση της επιμόρφωσης αν και έχουμε ακόμη σημαντική πορεία να διανύσουμε μέχρι την επίτευξη τους στόχου αυτού.

Σημαντικότερη θα πρέπει να θεωρείται η ποιότητα των παρεχομένων γνώσεων, το επίπεδο των εκπαιδευτών, το σχεδιασμό των θεματικών – διδακτικών ενοτήτων καθώς και η επιλογή των εκπαιδευτικών φορέων που θα υλοποιήσουν τέτοιες ενέργειες.

Σε αυτό το πλαίσιο είναι αναγκαία η συνεργασία των θεσμικών φορέων του κλάδου – εκπρόσωποι εργοδοσίας και εργαζομένων– και της πολιτείας ώστε το αποτέλεσμα να

είναι προϊόν συναινετικής διαβούλευσης. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί η σημασία της συμβολής των φορέων όπως ο ΕΟΠΠΕΠ, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την πιστοποίηση των φορέων εκπαίδευσης (ΕΕΣ, ΚΕΚ κλπ), όμως αυτό δεν είναι αρκετό από μόνο του. Θα πρέπει και η διεύθυνση της επιχείρησης ή του φορέα εργαζομένων ο οποίος επιλέγει τον φορέα εκπαίδευσης να επιλέγει με υπευθυνότητα απέναντι στους εκπαιδευόμενους με γνώμονα την παροχή των καλύτερων δυνατών υπηρεσιών εκπαίδευσης και να μην λειτουργούν με βάση άλλα συμφέροντα.

Επειδή οι μορφές της επίσημης οργανωμένης εκπαίδευσης απαιτούν πλήρη ενασχόληση, διαρκούν για μεγάλο χρονικό διάστημα και δε συμβαδίζουν με τα ωράρια εργασίας, προτιμώνται οι ευέλικτες μορφές (π.χ. εξ αποστάσεως κατάρτιση, σύγχρονη κατάρτιση, κ.λπ.) οι οποίες επιτρέπουν την παράλληλη ενασχόληση εργασίας – εκπαίδευσης.

Η δημιουργία ειδικών προγραμμάτων σπουδών για τους επικεφαλής των μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων, προγραμμάτων που θα δίνουν τη δυνατότητα απόκτησης γνώσεων σε θέματα διοίκησης (διοικητικές διαδικασίες, marketing, θέματα νομοθεσίας) και σε τεχνικά θέματα (ξένες γλώσσες, χειρισμός ηλεκτρονικού υπολογιστή) συμβάλουν ώστε να προσεγγιστούν αποτελεσματικότερα οι πρακτικές ανάγκες της επιχείρησης και να προωθηθεί η εξοικείωσή των εργαζομένων με την εκπαιδευτική διαδικασία. Στην ίδια κατεύθυνση μπορούν να λειτουργήσουν και τα προγράμματα κατάρτισης ή επανακατάρτισης μικρής διάρκειας, προσαρμοσμένα στις ανάγκες της εργοδοσίας αλλά και των απασχολούμενων στον τουριστικό τομέα.

Τα στελέχη στις μεγάλες τουριστικές επιχειρήσεις υιοθετούν τυποποιημένα συστήματα οργάνωσης. Αντίθετα, στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που είναι κυρίως οικογενειακού χαρακτήρα, οι ιδιοκτήτες εφαρμόζουν τις δικές τους μεθόδους οργάνωσης συνήθως πιο απλές στην εφαρμογή τους και όχι σε τόσο αυστηρό πλαίσιο χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τα συστήματα που χρησιμοποιούν δεν είναι εξίσου λειτουργικά. Η διοργάνωση σεμιναρίων, τα οποία θα απευθύνονται τόσο στους ιδιοκτήτες και στα διευθυντικά στελέχη όσο και στους εργαζομένους, βοηθούν σημαντικά στο να κατανοήσουν τόσο οι μεν όσο και οι δε τη σπουδαιότητα υιοθέτησης ενός κώδικα δεοντολογίας στα πλαίσια της εργασίας τους και να

γνωρίσουν τις παγκόσμιες τουριστικές τάσεις.(Μάρκου Άννα & Μανώλογλου Ευδοκία, 2008:131-160)

Η ενδοεταιρική κατάρτιση μπορεί και οφείλει να προσαρμόζεται στις ανάγκες της κάθε επιχείρησης, να προσφέρει δηλαδή κατά παραγγελία (tailor-made) ενδοεταιρικά σεμινάρια ειδικά σχεδιασμένα για τις ιδιαίτερες ανάγκες επιμόρφωσης των εργαζομένων της.

Η θεματολογία των σεμιναρίων μπορεί περιλαμβάνει θέματα μάρκετινγκ, πωλήσεων, social media τα οποία απευθύνονται στη διοίκηση κυρίως ή να αφορούν σε εκπαίδευση νέων υπαλλήλων με εξειδίκευση σε συγκεκριμένα τμήματα πχ τμήμα ορόφων, υποδοχής, εστιατορίου κλπ

Λόγω του εξατομικευμένου (customized) χαρακτήρα των σεμιναρίων, η εκπαίδευση έχει τη δυνατότητα να είναι απόλυτα προσαρμοσμένη στις ειδικές ανάγκες της εταιρείας, σε αντίθεση με ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα ελεύθερης συμμετοχής. Τα επίπεδα των σεμιναρίων είναι σχεδιασμένα ώστε να ικανοποιούν τις ανάγκες κάθε εκπαιδευόμενου. Οι φορείς στους οποίους απευθύνονται οι επιχειρήσεις μπορεί να είναι ΕΕΣ, ΚΕΚ ή ακόμη και ανεξάρτητοι πιστοποιημένοι εισηγητές. Το πρόγραμμα κατάρτισης μπορεί να υλοποιηθεί είτε στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης όταν υπάρχει αυτή η δυνατότητα είτε στις εγκαταστάσεις του φορέα ο οποίος έχει αναλάβει την εκπαίδευση, πάντοτε όμως έξω από τα πλαίσια του ωραρίου εργασίας των συμμετεχόντων.

Η διαδικασία που ακολουθείται πριν την έναρξη και για τον καλλίτερο δυνατό σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών, περιλαμβάνει :

- Την καταγραφή και ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών της επιχείρησης .
- Τον καθορισμό των απαιτούμενων δεξιοτήτων που θα πρέπει να αποκτήσουν οι συμμετέχοντες μέσω του σεμιναρίου.
- Τον σχεδιασμό της δομής του σεμιναρίου.
- Τον καθορισμό του περιεχομένου και της διάρκειας του σεμιναρίου.

(Πηγή:

<http://citrine.gr/%CE%B5%CE%BD%CE%B4%CE%BF%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AC->

[%CF%83%CE%B5%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CE%AC%CF%81%CE%B9%CE%B1/](#) , ανάκτηση 02/03/2013)

Είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί το γεγονός ότι μεγάλες ξενοδοχειακές αλυσίδες έχουν το δικό τους οργανωμένο τμήμα εκπαίδευσης και υλοποιούν οι ίδιες τα προγράμματα κατάρτισης, σύμφωνα με τα πρότυπα και τα standards λειτουργίας των μονάδων τους. Ο κυριότερος λόγος για τον οποίο συμβαίνει κάτι τέτοιο είναι γιατί με αυτό τον τρόπο μπορούν να είναι σίγουροι τόσο για το επίπεδο εκπαίδευσης που έχουν λάβει οι εργαζόμενοι όσο και για τα αναμενόμενα επίπεδα απόδοσης εργασίας των εργαζομένων και την τυποποίηση στο επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ένα παράδειγμα σχετικά με τις προδιαγραφές και το απαιτούμενο επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών από τους εργαζομένους είναι το παγκοσμίου φήμης ξενοδοχείο Ritz Carlton. Η πολιτική τους υπάρχει αναρτημένη και στο διαδίκτυο για το οποιοδήποτε θελήσει να τη συμβουλευτεί. Αυτό, έμμεσα , αποτελεί και ένα είδος συμβολαίου με τον πελάτη και φυσικά ενισχύει την εικόνα του ξενοδοχείου. (Πηγή: <http://corporate.ritzcarlton.com/en/About/GoldStandards.htm> , ανάκτηση 02/03/2013)

3.8 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση- Online Μάθηση και Διδασκαλία (Online Learning and Teaching – OLT)

Με την ραγδαία ανάπτυξη της χρήσης των τεχνολογιών πληροφορικής (Information Technology-IT) καθώς και τις δυνατότητες επικοινωνίας που παρέχονται μέσω των ηλεκτρονικών υπολογιστών (Computer Mediated Communication- CMC), ο χώρος της εκπαίδευσης έχει αλλάξει ριζικά εκμηδενίζοντας αποστάσεις και χρόνο. Πολλά πανεπιστήμια, σε ολόκληρο τον κόσμο προσφέρουν προγράμματα σπουδών εξ αποστάσεως αλλά στον τουρισμό η υιοθέτηση τέτοιων πρακτικών είναι ακόμη σε προκαταρκτικό στάδιο.

Σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο προσφέρει πρόγραμμα απόκτησης μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων (<http://www.eap.gr/view.php?artid=1748>) μέσω ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με τη χρήση και on line τεχνολογίας.

Άλλα προγράμματα επιμόρφωσης και κατάρτισης με τη μορφή σεμιναρίων προσφέρονται για πρώτη φορά φέτος και από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και αφορούν αμιγώς σε τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση.

(Πηγή: http://etem.aegean.gr/dlseminars/description_gr.htm ανάκτηση 02/03/2013)

Ως πλεονεκτήματα της on line εκπαίδευσης θα μπορούσαν να θεωρηθούν τα παρακάτω:

- 1) Οι σπουδαστές έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν και να ενισχύσουν τις ικανότητες τους στην IT άμεσα και αποτελεσματικά, σε σύγκριση με τα συμβατικά διδασκόμενα μαθήματα.
- 2) Η on line παράδοση των μαθημάτων τους δίνει τη δυνατότητα να προσαρμόσουν το πρόγραμμα τους όπως αυτοί επιθυμούσαν χωρίς να χρειάζεται να είναι παρόντες κάθε εβδομάδα την ίδια ώρα στην ίδια αίθουσα.
- 3) Επίσης παρέχεται η δυνατότητα μέσω αυτού του συστήματος, να ανταλλάσσουν απόψεις με τους συμφοιτητές τους σε πραγματικό χρόνο όποτε το επιθυμούσαν.
- 4) Τα on line μαθήματα επίσης δίνουν τη δυνατότητα στον σπουδαστή να ανατρέξει σε προηγούμενες παραδόσεις, να τις επαναλάβει για να καλύψει τυχόν γνωστικά κενά και να μπορέσει να κατανοήσει βαθύτερα την διδακτέα ύλη.

Η εφαρμογή ενός τέτοιου προγράμματος θα μπορούσε να προσφέρει πιθανόν λύση στα προβλήματα αποχής, απουσιών και πλημμελούς παρακολούθησης που παρατηρούνται στα τουριστικά τμήματα των ΤΕΙ όσον αφορά τουλάχιστον στα θεωρητικά μαθήματα, και όχι αποκλειστικά στα συγκεκριμένα τμήματα. Οι φοιτητές πρώτοι από όλους θα ευνοούνταν από αυτήν την τακτική πετυχαίνοντας εξοικονόμηση χρημάτων, δυνατότητα συνδυασμού σπουδών με εργασία και έγκαιρη απόκτηση πτυχίου. Για μπορέσει να πραγματοποιηθεί ένα τέτοιο πρόγραμμα θα πρέπει πρώτα από όλα να διαγνωστεί η ανάγκη, να θεσπιστεί το νομικό πλαίσιο, να εξασφαλιστεί η συμμετοχή του ακαδημαϊκού κλάδου και να εξασφαλιστούν τα τεχνικά μέσα αλλά και τα κονδύλια που θα στηρίξουν το όλο εγχείρημα. (Μουταφίδου Ουρ., 2012:148)

Κεφάλαιο 4^ο

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗ

4.1 Η τουριστική εκπαίδευση σε Ευρώπη και Αμερική εν γένει

Ως προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση στον τουρισμό, καταγράφονται **δύο** κυρίως τάσεις στο διεθνή χώρο.

Η πρώτη αναθέτει τις Προπτυχιακές Τουριστικές Σπουδές σε πανεπιστημιακό επίπεδο και συναντάτε στις περισσότερες αναπτυγμένες και τουριστικές χώρες.

Η δεύτερη είναι στηρίζεται σε ένα μικτό σύστημα με την παροχή Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τόσο σε Πανεπιστήμια, όσο και σε Σχολές Τουρισμού με εξειδικευμένο κυρίως πεδίο (π.χ. Μάνατζμεντ Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων).

Οι Μεταπτυχιακές Σπουδές και την Έρευνα στον Τουρισμό (ή /και οι σπουδές σε επίπεδο διδακτορικής διατριβής) κατά κύριο λόγο αποτελούν αρμοδιότητα των Πανεπιστημιακών Τμημάτων.

Τα Πανεπιστημιακά Τμήματα Τουρισμού λόγω και της διαρκούς ανάπτυξης των επιστημών του Τουρισμού, την τελευταία κυρίως εικοσαετία, διακρίνονται σε τρεις κυρίως κατηγορίες:

- Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων ή Τουρισμού,
- Οικονομίας και Πολιτικής του Τουρισμού και
- Τουρισμού ή Τουριστικών Σπουδών.

Ο στόχος της διαφοροποίησης είναι να υπάρξουν μια διεπιστημονική προσέγγιση στην λειτουργία και ανάπτυξη του Τουρισμού και κατόπιν ένα εξειδικευμένο πρόγραμμα μαθημάτων, το οποίο καταλήγει στην απόκτηση ικανών γνώσεων για τις διαφορετικές θέσεις που προσφέρονται στην αγορά εργασίας, με μεγαλύτερες δυνατότητες εξειδίκευσης και την κάλυψη όσο το δυνατόν μεγαλύτερου μέρους των αναγκών της τουριστικής βιομηχανίας, οι οποίες εκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα.

Οι Μεταπτυχιακές Σπουδές (Master και Διδακτορικά) που προσφέρονται διεθνώς παρέχουν μια ικανοποιητικά μεγάλη θεματική ευρύτητα από τη Διοίκηση Τουρισμού και Τουριστικών Επιχειρήσεων ή το Τουριστικό Μάρκετινγκ έως τις ειδικές και

εναλλακτικές μορφές τουρισμού ή τις δραστηριότητες αναψυχής. (Πηγή: ΥΠΕΠΘ σε Θεσμικό Πλαίσιο Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Ζαχαράτος κ.α., 2006:24)

Η πρακτική άσκηση των φοιτητών στον χώρο του τουριστικών φορέων, οργανώσεων και επιχειρήσεων θεωρείται σαν απαραίτητη προϋπόθεση πριν το ξεκίνημα της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας και αποτελεί (ή θα πρέπει να αποτελεί) αναπόσπαστο κομμάτι του (Baum, 1988; West & Jameson, 1990; CNAA, 1991; DiMicelli, 1998 σε Τσάρτας, Παραδοτέο Forum Τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, σελ 25).

Το πρώτο σχετικό πρόγραμμα σπουδών (ΠΣ) λειτούργησε για πρώτη φορά στο Cornell University το έτος 1922, ενώ λίγα μόλις χρόνια αργότερα αναπτύχθηκαν παρόμοια προγράμματα σπουδών από άλλα πανεπιστήμια των ΗΠΑ όπως το Purdue University, το Michigan State University, το Texas A&M University και το University of Massachusetts στις Η.Π.Α. (Fletcher, 1994 σε Πηγή: ΥΠΕΠΘ σε Θεσμικό Πλαίσιο Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Ζαχαράτος κ.α., 2006: 25).

Στην Ευρώπη, τα πρώτα αμιγώς πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών στον τουρισμό ξεκίνησαν να λειτουργούν το 1964 στην Μεγάλη Βρετανία, και συγκεκριμένα στο University of Surrey στην Αγγλία (O' Connor, 1990) και στο University of Strathclyde στην Σκωτία (Her Majesty's Inspectorate, 1992). Προγράμματα σπουδών στο ευρύτερο αντικείμενο του τουρισμού προσφέρονται από πολλά πανεπιστήμια σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (με την εξαίρεση του Λουξεμβούργου), η Λατινική Αμερική, και ο Καναδάς ενώ τα τελευταία χρόνια άνοδος παρουσιάζεται και στον αριθμός των προγραμμάτων σπουδών στον τουρισμό που προσφέρονται από πανεπιστήμια της ευρύτερης περιοχής της Ασίας ενώ σε μια προσπάθεια ενίσχυσης του προφίλ των ιδρυμάτων αυτών προσφέρεται και ένας σχετικά ικανοποιητικός αριθμός υποτροφιών σε φοιτητές εξωτερικού.

Στην ενότητα που ακολουθεί γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης του θεσμικού πλαισίου τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε επιλεγμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και των ΗΠΑ. Οι σχετικές πληροφορίες προέρχονται κυρίως από τη βάση δεδομένων του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την Εκπαίδευση

«Ευριδίκη» καθώς και τη βάση δεδομένων του European Association of Hotel and Tourism Schools. (Πηγή: ΥΠΕΠΘ σε Θεσμικό Πλαίσιο Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Ζαχαράτος κ.α., 2006:)

4.2 Το Εκπαιδευτικό Σύστημα της Γαλλίας

Το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα όσον αφορά στον τον τουρισμό διακρίνεται σε δυο μεγάλες κατηγορίες.

1. Στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και την εστίαση (hôtellerie-restauration) και
2. Στις τουριστικές επιχειρήσεις (tourisme).

Η κατάρτιση μπορεί να ξεκινήσει ήδη από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι απόφοιτοι της οποίας μπορούν να αποκτήσουν επαγγελματικό πτυχίο και συνεχίζεται σε τριτοβάθμιο ή σε μετα-δευτεροβάθμιο επίπεδο.

Ακολουθεί ανάλυση των επιλογών που παρέχονται από το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα οι οποίες σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να θεωρηθούν περιορισμένες.

α. Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και εστίαση (μη πανεπιστημιακή εκπαίδευση)

- Πιστοποιητικό επαγγελματικής επάρκειας (CAP, Certificat d' Aptitude Professionnelle):. Ειδικότητες: Κουζίνα, Εστιατόριο, Ξενοδοχείο, Τεχνικός τροφοδοσίας, Καφετέριες.
- Πτυχίο BEP (Brevet d' Etudes Professionnelles) : Το παραπάνω πτυχίο είναι ανάλογο του CAP χωρίς ουσιαστικές διαφορές.
- Πτυχίο BAC (Baccalauréat): Αντιστοιχεί στα δύο τελευταία έτη του Λυκείου και είναι επαγγελματικό δίπλωμα με δύο ειδικότητες:
 - ο Επαγγελματικό BAC στην εστίαση (Baccalauréat professionnel restauration):.
 - ο Τεχνολογικό BAC στην Ξενοδοχειακή (Baccalauréat Hôtellerie):
- Πτυχίο ανώτερου τεχνικού στην ξενοδοχειακή εστίαση (Brevet de technicien supérieur d' Hôtellerie - Restauration): Είναι μη πανεπιστημιακό πτυχίο που απευθύνεται στους κατόχους των παραπάνω BAC..Έχει ως ειδικότητες τη

Διοίκηση ξενοδοχείου, τη μαγειρική και την τραπεζοκομία. Επίσης παρέχεται η δυνατότητα για συμπληρωματική κατάρτιση ενός έτους (Apprentissage), η οποία οδηγεί στην απόκτηση τίτλου για τις ειδικότητες του μάρμαν, του ειδικού κρασιών, υπαλλήλου καταστήματος έτοιμων φαγητών και υποδοχής.

β. Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και εστίαση (πανεπιστημιακή εκπαίδευση)

Οι σπουδές σε πανεπιστημιακό επίπεδο διαρκούν από δύο έως τέσσερα έτη και μπορούν να είναι τεχνολογικές ή μη. **Ο τεχνολογικός τομέας** αφορά στην εκπαίδευση τεχνικών ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμών και παρέχει τα παρακάτω διπλώματα:

- **DEUST** (Diplôme d' Études Universitaires Scientifiques et Techniques) για τεχνίτες συντήρησης ξενοδοχείων που διαρκεί δύο έτη.
- **DTA** (Diplôme de Technologie Approfondie) με ετήσια διάρκεια.
- **MST** (Maîtrise de Sciences et Techniques), διετούς διάρκειας που προϋποθέτει επαγγελματική εμπειρία. Προσφέρει πτυχίο στην Διοίκηση και Παραγωγή, στην Ξενοδοχειακή και Εστίαση, και στη Διοίκηση και Μάρκετινγκ.

Ο **μη τεχνολογικός τομέας** παρέχει τα παρακάτω πτυχία:

- **DIUP** (Diplôme des Instituts Universitaires Professionnalisés) με τριετή διάρκεια και ειδικότητες στον τουρισμό, την ξενοδοχειακή, τις μεταφορές και την πολιτιστική κληρονομιά.
- **DESS** (Diplôme d' Études Supérieures Spécialisées). Πρόκειται για **μεταπτυχιακό τίτλο** με ειδικότητες στους τομείς
 - 1. Διοίκησης και περιφερειακής ανάπτυξης τουριστικών και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων,
 - 2. Διεθνή Ξενοδοχειακή και
 - 3. Εκπαιδευτικό σύστημα στη Γαλλία στον τουριστικό τομέα.

γ. Τουριστικές Επιχειρήσεις (μη πανεπιστημιακή εκπαίδευση)

- **BTS** (Brevet de Technicien Supérieur du Tourisme - Loisirs). Το BTS Τουρισμού και Ελευθέρου Χρόνου απονέμεται μετά από σπουδές διετούς διάρκειας σε άτομα που γνωρίζουν δύο ξένες γλώσσες και είναι κάτοχοι του BAC,
- **Διπλώματα Ξεναγών** (Diplômes de Guide Interprète). Οι σπουδές αυτές απευθύνονται σε φοιτητές του δεύτερου έτους της φιλολογίας, των ξένων γλωσσών, της ιστορίας και της τέχνης καθώς και στους κατόχους BTS υποδοχής και εμπύχωσης. Παρέχει δίπλωμα Εθνικών Ξεναγών (γνώση της εθνικής κληρονομιάς) και Περιφερειακών Ξεναγών (πολιτιστική κληρονομιά των Περιφερειών της Γαλλίας).
- **DUT** (Diplôme Universitaire de Technologie) στην Τουριστική ανάπτυξη (Développement Touristique). Διετές, μη πανεπιστημιακό πρόγραμμα σπουδών με βασικούς άξονες την επικοινωνία, το δίκαιο, την οικονομία, τη διοίκηση και την περιφερειακή ανάπτυξη.
- **DUT στις Εμπορικές τεχνικές** - επιλογή Τουριστικό μάρκετινγκ (Techniques de commercialisation - option marketing du tourisme). Διετές πρόγραμμα σπουδών που προϋποθέτει καλή χρήση δύο γλωσσών και εμβαθύνει στη διοίκηση, τις γλώσσες, την επικοινωνία και το μάρκετινγκ.
- **DESTU** Τουρισμού (Formation Post-DUT). Πρόκειται για ένα πρόγραμμα σπουδών που ακολουθεί το DUT και απευθύνεται σε κατόχους DUT, BTS, DEUG εφαρμοσμένων γλωσσών και σε κατόχους BAC με συγκεκριμένη επαγγελματική εμπειρία.

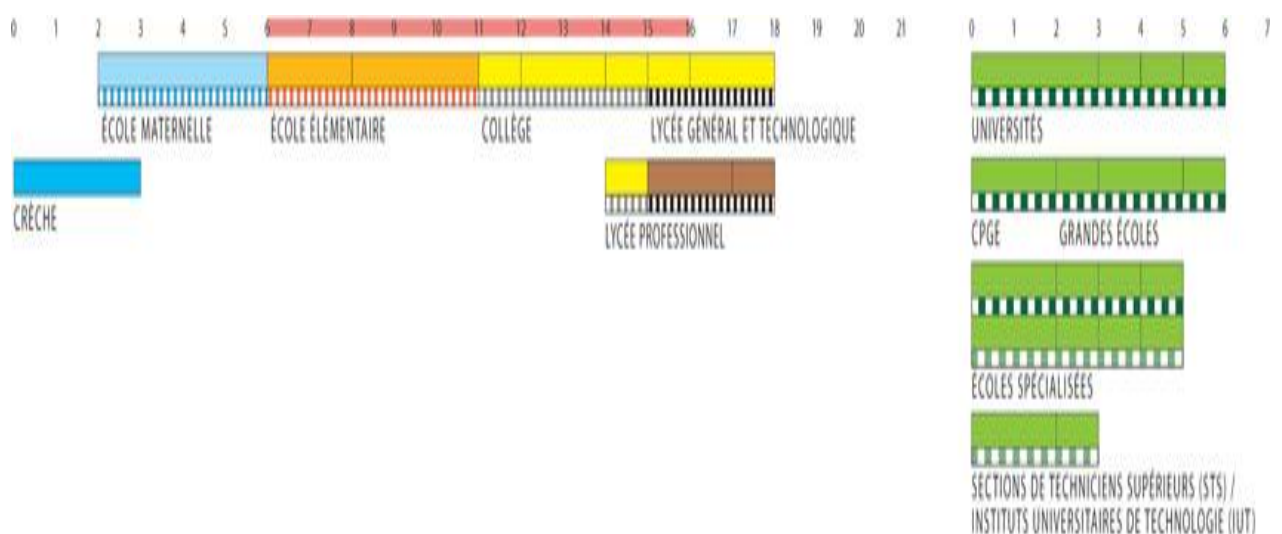
δ. Τουριστικές Επιχειρήσεις (πανεπιστημιακή εκπαίδευση)

Σε επίπεδο πανεπιστημιακών σπουδών παρέχονται τα ακόλουθα προγράμματα και με τους αντίστοιχους τίτλους σπουδών:

- **DEUG** (Diplôme d'Études Universitaires Générales). Διετές πρόγραμμα σπουδών που απευθύνεται σε κατόχους του BAC και αφορά στη διοίκηση ξενοδοχείων και τουριστικών επιχειρήσεων, στον τουρισμό και αναψυχή και στις μεταφορές.
- **DEUST** (Diplôme d'Études Universitaires Scientifiques et Techniques). Διετές πρόγραμμα σπουδών που απευθύνεται σε κατόχους του BAC και αφορά στην

εμφύχωση και διοίκηση στον τομέα των σπορ και της αναψυχής, στον πολιτιστικό τουρισμό και στη συντήρηση.

- **Licence.** Μονοετές πρόγραμμα σπουδών που απευθύνεται στους κατόχους του DEUG και παρέχει εκπαίδευση στους τομείς του τουρισμού, της εφαρμογής ξένων γλωσσών στον τουρισμό, στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, στην αναψυχή, στις μεταφορές, στη διοίκηση και μηχανική ξενοδοχείων και τουριστικών επιχειρήσεων.
- **Maîtrise.** **Μεταπτυχιακά προγράμματα** που απευθύνονται στους κατόχους Licence και αφορούν την κάθε ειδικότητα.
- **DESS (Diplôme d' Études Supérieures Spécialisées)** και **DEA (Diplôme d' Études Approfondies).** Πρόκειται για μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών που ακολουθούν τη Maîtrise και επεκτείνουν την εξειδίκευση σε όλο το εύρος του τουριστικού τομέα. Το DESS είναι περισσότερο πρακτικό, ενώ το DEA είναι πιο θεωρητικό και αποτελεί προαπαιτούμενο για όσους θέλουν να ετοιμάσουν διδακτορική διατριβή (Thèse). Έχουν συνήθως μονοετή διάρκεια.
- **IUP (Institut Universitaire Professionnalisé).** Τριετή προγράμματα σπουδών με επαγγελματική κατεύθυνση που δίνουν στους απόφοιτους το πτυχίο του Ingénieur Maître. Οι ειδικότητες που παρέχουν αφορούν στη μηχανική των μεταφορών, στον τουρισμό και αναψυχή, στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και στην πολιτιστική κληρονομιά σε σχέση με τον τουρισμό. (Πηγή: ΥΠΕΠΘ σε Θεσμικό Πλαίσιο Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Ζαχαράτος κ.α., 2006:)

	Early childhood education and care (for which the Ministry of Education is not responsible)		Secondary vocational education
	Early childhood education and care (for which the Ministry of Education is responsible)		Post-secondary non-tertiary education
	Primary education		Single structure
			Secondary general education
			Tertiary education (full-time)
Allocation to the ISCED levels: ISCED 0 ISCED 1 ISCED 2 ISCED 3 ISCED 4 ISCED 5A ISCED 5B			
	Compulsory full-time education		Additional year
	Compulsory part-time education		Study abroad
			Combined school and workplace courses
			Compulsory work experience + its duration

(Πηγή:

<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/France:Overview>,
ανάκτηση 20/03/2013)

4.3 Το Εκπαιδευτικό Σύστημα του Ηνωμένου Βασιλείου

Ήδη από τη δεκαετία του '60 λειτουργούσαν προπτυχιακά προγράμματα πάνω στον ξενοδοχειακό κλάδο στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ τα πρώτα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα με αντικείμενο την ευρύτερη τουριστική εκπαίδευση – που μέχρι τότε εκλαμβάνονταν ως δευτερεύον στοιχείο των ξενοδοχειακών εκπαιδευτικών προγραμμάτων – ξεκίνησαν το 1972.

4.3.1 Χαρακτηριστικά του Συστήματος Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Το κύριο χαρακτηριστικό του εκπαιδευτικού συστήματος του Ηνωμένου Βασιλείου είναι αφενός η δυνατότητα που δίνει στους νέους να παρακολουθήσουν μια πληθώρα σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων ήδη από τη σχολική ηλικία και αφετέρου η πολύ στενή σχέση μεταξύ των εκπαιδευτικών φορέων, των επιχειρήσεων και των επίσημων οργάνων του κλάδου. Ως προς το σύστημα διασύνδεσης του εκπαιδευτικού συστήματος και της αγοράς, θα πρέπει οπωσδήποτε να αναφερθεί ότι η επαγγελματική πιστοποίηση των σπουδών, γίνεται εκτός από τα Πανεπιστήμια, και

- από ανεξάρτητους φορείς π.χ. City and Guilds, HCIMA (Hotel and Catering International Management Association), ABTA (Association of British Travel Agents), IATA (International Air Transport Association) κα
- από τα Κολέγια (Colleges) συνεχιζόμενης (further/vocational) και ανώτερης εκπαίδευσης, που είναι εγκατεστημένα σε όλη τη χώρα.

Οι οργανισμοί αυτοί σχεδιάζουν συγχρόνως και προγράμματα σπουδών, τα οποία αντιστοιχούν σε πτυχία διαφόρων επιπέδων των Γενικών Εθνικών Επαγγελματικών Ικανοτήτων [General National Vocational Qualifications: GNVQs] ή σε πιο εξειδικευμένα πτυχία των Εθνικών Επαγγελματικών Ικανοτήτων [National Vocational Qualifications: NVQs].

Τα προγράμματα σπουδών που σχεδιάζονται από τους οργανισμούς αυτούς προσφέρονται από τις διάφορες σχολές τουριστικών επαγγελμάτων. Μέσω αυτής της επαγγελματικής πιστοποίησης του κάθε είδους σπουδών, επιτυγχάνεται τόσο η διευκόλυνση των μαθητών όσο και το γεγονός ότι οι πιστοποίηση αποτελεί εγγύηση προς τις επιχειρήσεις για τις ικανότητες των αποφοίτων. Έτσι επιτυγχάνονται δύο βασικοί στόχοι: η αύξηση της ευελιξίας του συστήματος και η εγγύηση της επαγγελματικής ποιότητας.

Πίνακας 4.3-1: Δομή του Βρετανικού συστήματος συνεχιζόμενης και ανώτερης εκπαίδευσης.

Επίπεδο	Ηλικία	Γενική εκπαίδευση	Επαγγελματική κατάρτιση	Πρ. Απασχόλησης
8	21+	Διδακτορικό πτυχίο (3 χρόνια – πλήρους φοίτησης)		
7	21	Μεταπτυχιακό πτυχίο (1 χρόνος – πλήρους φοίτησης)		
6	18	Προπτυχιακό πτυχίο (3 χρόνια – πλήρους φοίτησης)		
5	18	Ανώτερο Εθνικό Πτυχίο (HND) – Βασικό πτυχίο (2 χρόνια – πλήρους φοίτησης)		NVQ- επίπεδο 5
4	18	Πιστοποιητικό ανώτερης εκπαίδευσης (HE)		NVQ - Επίπεδο 4
3 προχωρημένο	16	A level	AVCE	NVQ - Επίπεδο 3
2 ενδιάμεσο	16	GCSE	GNVQ – ενδιάμεσο	NVQ - Επίπεδο 2
1 βασικό	14	GCSE	GNVQ - βασικό	NVQ - Επίπεδο 1
Εισαγωγικό	14		Πιστοποιητικό	

4.3.2. Προπτυχιακά Προγράμματα

Τα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών καλύπτουν διάφορες πλευρές και αντικείμενα του τουριστικού κλάδου. Για την είσοδο σε προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών απαιτούνται τουλάχιστον δύο μαθήματα επιπέδου A ή βαθμολογίας H ή ένα πτυχίο GNVQ ή ισοδύναμο με εξαιρετικούς βαθμούς. Οι υποψήφιοι πρέπει να είναι τουλάχιστον 18 ετών κατά την εγγραφή τους στο πανεπιστημιακό ίδρυμα. Τα μαθήματα διαρκούν τρία έως τέσσερα χρόνια. Τα περισσότερα πανεπιστήμια απαιτούν οι υποψήφιοι να έχουν GCSE με βαθμούς A-C στα αγγλικά και μαθηματικά. Σε πολλές περιπτώσεις η γνώση μιας ευρωπαϊκής γλώσσας προσμετράτε θετικά ενώ το ίδιο ισχύει και για τυχόν προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία στον κλάδο.

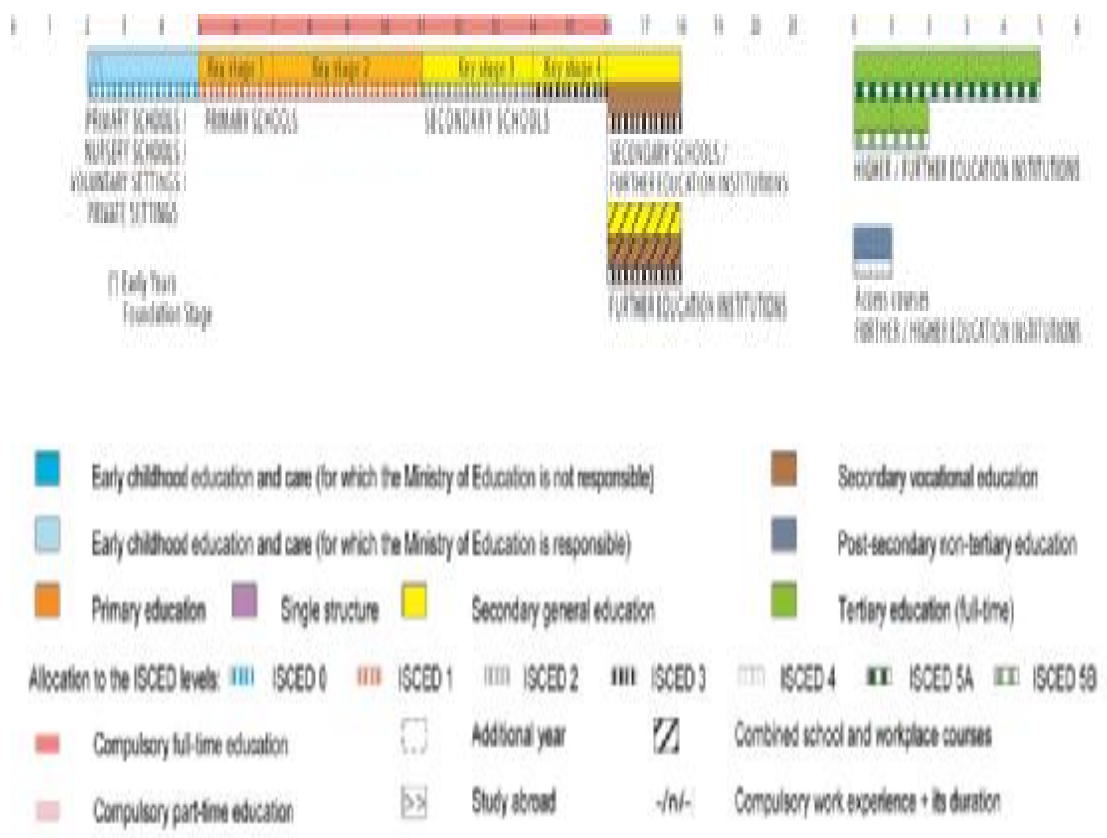
4.3.3 Μεταπτυχιακά Προγράμματα

Τα μεταπτυχιακά προγράμματα (Masters) απευθύνονται σε φοιτητές οι οποίοι έχουν ήδη ολοκληρώσει με επιτυχία ένα προπτυχιακό κύκλο σπουδών και διαθέτουν εργασιακή εμπειρία σε διοικητικό επίπεδο. Τα μεταπτυχιακά προγράμματα καλύπτουν θεματικές ενότητες όπως: Ξενοδοχειακό management, διεθνές ξενοδοχειακό management, τουρισμό, διοίκηση επιχειρήσεων και άλλα.

Αν εξαιρέσει κανείς τα αμιγώς επαγγελματικής κατεύθυνσης διπλώματα και πιστοποιητικά, υπάρχει και ένας μεγάλος αριθμός πτυχίων – κυρίως στη συνεχιζόμενη και ανώτερη εκπαίδευση – που επικεντρώνεται περισσότερο σε γενικές θεωρητικές θεματικές π.χ. τουριστικό μάνατζμεντ, αναψυχή και τουριστικό μάνατζμεντ, διεθνές τουριστικό μάνατζμεντ ή και σε πιο εξειδικευμένες π.χ. τουρισμός περιπέτειας, Ευρωπαϊκός τουρισμός, αγροτικός τουρισμός, τουρισμός σε αναπτυσσόμενες χώρες.

Στο βρετανικό εκπαιδευτικό σύστημα που εντοπίζονται κάποιες διαφορές ως προς το μοντέλο που ακολουθείται στην ηπειρωτική Ευρώπη. Η πρακτική άσκηση θεωρείται πολύ σημαντική, καθώς συμβάλει στο να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία και να αναλάβουν σχετικές ευθύνες οι φοιτητές. Με αυτό τον τρόπο αναπτύσσουν επαγγελματική νοοτροπία, είναι σε θέση να αντιληφθούν τη διαφορά θεωρίας και πράξης και προσπαθούν να εφαρμόσουν τα όσα έχουν μάθει στο πανεπιστήμιο σε πραγματικές συνθήκες εργασίας. Επιπλέον και μέσω της πρακτικής άσκησης, οι

φοιτητές αναπτύσσουν προσωπικές σχέσεις και δικτυώνονται με εταιρείες που πιθανώς να ενδιαφέρονται να τους προσφέρουν κάποια θέση εργασίας στο μέλλον (Busby, 2005 σε (Πηγή: ΥΠΕΠΘ σε Θεσμικό Πλαίσιο Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Ζαχαράτος κ.α., 2006:)).

(Πηγή: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/United-Kingdom-England:Overview>, ανάκτηση 22/03/2013)

4.4 . Το Εκπαιδευτικό Σύστημα της Γερμανίας

Το πρώτο πρόγραμμα σπουδών που αναφερόταν στην τουριστική εκπαίδευση θεσπίστηκε στη Γερμανία τη δεκαετία του 1960– μια χώρα με μακρά παράδοση στον τουρισμό. Μέχρι σήμερα παρόλα αυτά, δεν υφίσταται Πανεπιστημιακό τμήμα που να οδηγεί εξ’ ολοκλήρου στην απόκτηση πτυχίου στον τουριστικό τομέα αν και υπάρχει

ένα ευρύ φάσμα προσφερόμενων προγραμμάτων τουριστικής εκπαίδευσης τόσο σε επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης όσο και σε ακαδημαϊκό επίπεδο.

4.4.1 Επαγγελματική Κατάρτιση στον Ξενοδοχειακό και Τουριστικό Τομέα

Στη Γερμανία η αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση στον τουριστικό τομέα διαρκεί συνήθως 3 χρόνια και στηρίζεται σε ένα **δυναμικό σύστημα μαθητείας**: εκπαίδευση μέσα στην επιχείρηση και εκπαίδευση στις επαγγελματικές σχολές (τρείς ήμισι μέρες την εβδομάδα στην επιχείρηση και μιάμιση στις επαγγελματικές σχολές). Γίνονται δεκτοί μαθητές ηλικίας 16 ετών που έχουν ολοκληρώσει την Πρωτοβάθμια ή την Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μετά την απόκτηση 5-7ετούς επαγγελματικής εμπειρίας και εφόσον προβλέπεται από το πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης παρέχεται η δυνατότητα απόκτησης Ανώτερου Πιστοποιητικού Ειδικότητας μετά από εξετάσεις.

Τα προγράμματα σπουδών που προσφέρονται στον ξενοδοχειακό κλάδο αφορούν στις παρακάτω ειδικότητες:

- Βοηθός φιλοξενίας
- Ειδικευμένο ξενοδοχειακό προσωπικό
- Καταρτισμένοι σερβιτόροι/ες
- Μάγειροι
- Προσωπικό εμπορικών τμημάτων ξενοδοχείου
- Βοηθός εμπορικών τμημάτων ξενοδοχείου

Μετά την ολοκλήρωση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης καθώς και μιας σημαντικής χρονικής περιόδου επαγγελματικής εμπειρίας στην ξενοδοχία ή τον τουριστικό τομέα εν γένει, οι εργαζόμενοι μπορούν να αποκτήσουν περαιτέρω εκπαίδευση στις σχολές Ξενοδοχία - Διοίκηση τουρισμού (hospitality - tourism management). Τα Ιδρύματα αυτά προσφέρουν μεσαίου επιπέδου (sub-degree level) εκπαίδευση σε ένα πρόγραμμα σπουδών πλήρους διάρκειας 2 ετών, εξασφαλίζοντας τα απαιτούμενα εκπαιδευτικά προσόντα για την ανάκτηση στην Ανώτατη εκπαίδευση.

Οι απόφοιτοι λαμβάνουν τον τίτλο ‘Διοίκησης Επιχειρήσεων στον Ξενοδοχειακό Κλάδο’ είτε ‘Διοίκησης Επιχειρήσεων στον Τουριστικό τομέα’.

4.4.2 Τουριστική Εκπαίδευση σε Ακαδημαϊκό Επίπεδο

Η τουριστική εκπαίδευση σε ακαδημαϊκό επίπεδο στη Γερμανία παρέχεται μέσω δυο επιλογών παρακολούθησης:

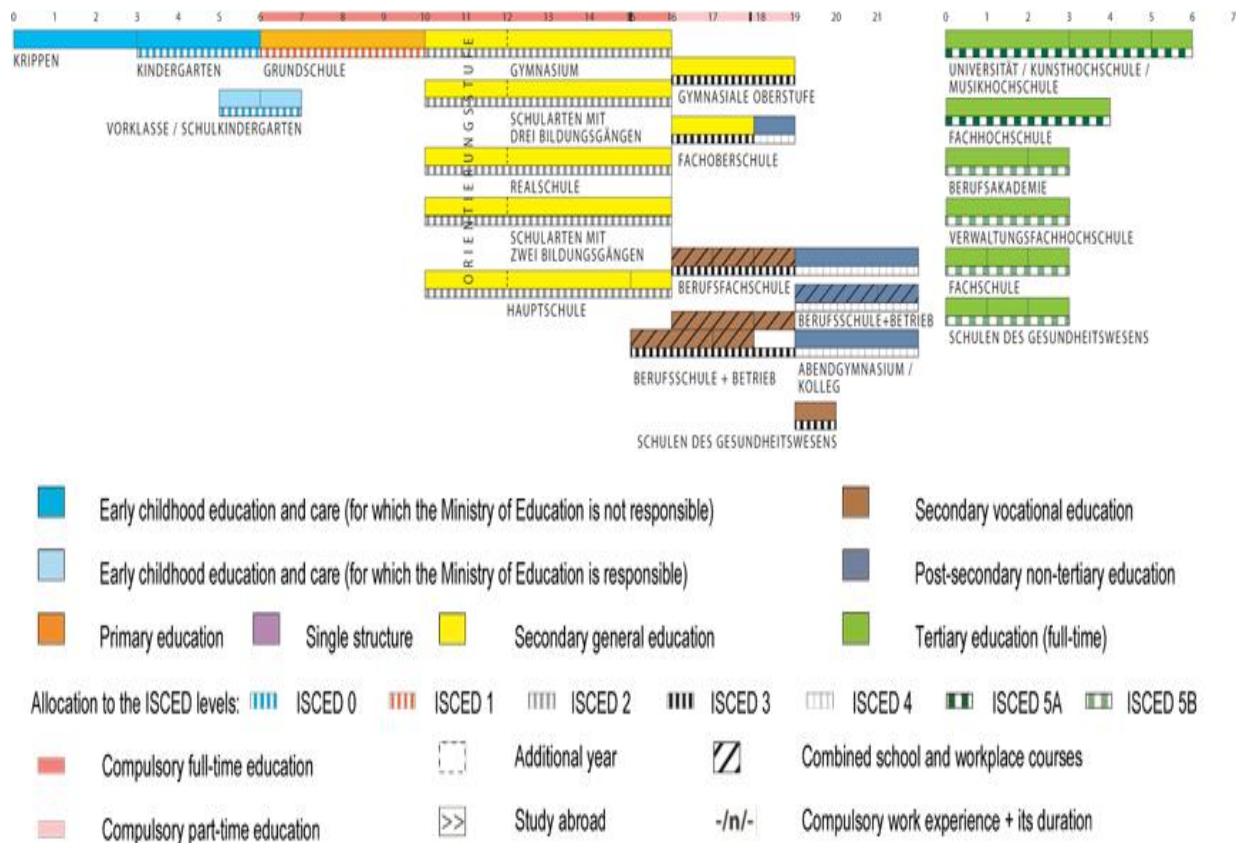
κύκλου σπουδών πλήρους ή μερικής παρακολούθησης που προσφέρονται από τα Πανεπιστήμια (πρώτο επίπεδο ανώτατης εκπαίδευσης), τα Fachhochschulen (δεύτερο επίπεδο ανώτατης εκπαίδευσης) και

στα Berufsakademien (Ακαδημίες Συνδυαστικής Εκπαίδευσης).

Στα πανεπιστήμια η φοίτηση διαρκεί συνολικά 5 έτη, 4 χρόνια ο βασικός κύκλος σπουδών και 1 έτος το μεταπτυχιακό πρόγραμμα ειδίκευσης. Τα Fachhochschulen προσφέρουν 3ετείς ή 4ετείς κύκλους επαγγελματικών σπουδών στον τουριστικό τομέα με ειδίκευση στη Διοίκηση Τουριστικών Γραφείων και στη Διοίκηση Ξενοδοχείων. Τα Fachhochschulen διαθέτουν το μεγαλύτερο φάσμα προγραμμάτων τουριστικής εκπαίδευσης ενώ έχουν έντονη επαγγελματική κατεύθυνση γι’ αυτό απαιτείται η απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας η οποία αντιστοιχεί στο 25% της συνολικής διάρκειας σπουδών. Σε αυτό το επίπεδο οι απόφοιτοι λαμβάνουν τον ακαδημαϊκό τίτλο ‘Diplom – Betriebswirt /-in (FH)’.

Τα Berufsakademien καθώς και τα Επαγγελματικά Ιδρύματα παρέχουν τη δυνατότητα επιλογής κύκλου σπουδών πλήρους παρακολούθησης 1ετούς διάρκειας ή μερικής παρακολούθησης 3ετούς διάρκειας. Δυνατότητα υλοποίησης Διδακτορικών σπουδών έχουν μόνο οι απόφοιτοι των Πανεπιστημίων. Τα Berufsakademien επίσης στηρίζονται στο διττό σύστημα εναλλαγής μεταξύ θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης. Η εναλλαγή αυτή πραγματοποιείται ανά εξάμηνο ενώ η συνολική διάρκεια των σπουδών είναι 3 έτη. Οι ακαδημίες αυτές παρέχουν εκπαίδευση σε τρία διαφορετικά πεδία του τουριστικού τομέα: α) Τουριστικοί πράκτορες και ενδιάμεσες τουριστικές υπηρεσίες, β) Ξενοδοχία και υπηρεσίες φιλοξενίας, γ) Διαχείριση τουρισμού στο δημόσιο τομέα. . (Πηγή: ΥΠΕΠΘ σε Θεσμικό Πλαίσιο Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Ζαχαράτος κ.α., 2006:)

Κύριο χαρακτηριστικό της τουριστικής εκπαίδευσης σε ακαδημαϊκό επίπεδο αποτελεί η μη ύπαρξη αυτοτελούς πανεπιστημιακού τμήματος τουρισμού που να οδηγεί στη λήψη αντίστοιχου πτυχίου.

(Πηγή: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:Overview> , ανάκτηση 22/03/2013)

4.5 Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελβετία

Η Ελβετία είναι μια μικρή σε έκταση χώρα, βρίσκεται στο κέντρο της Ευρώπης και συνορεύει με τα τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Αυστρία, το Λίχτενσταϊν και την Ιταλία.

Το Ελβετικό μοντέλο τουριστικής εκπαίδευσης, είναι το πλέον γνωστό καθώς είναι και το πρώτο που δημιουργήθηκε στην Ευρώπη, πάνω στο οποίο έχουν στηριχθεί στο παρελθόν μοντέλα τουριστικής εκπαίδευσης άλλων χωρών.

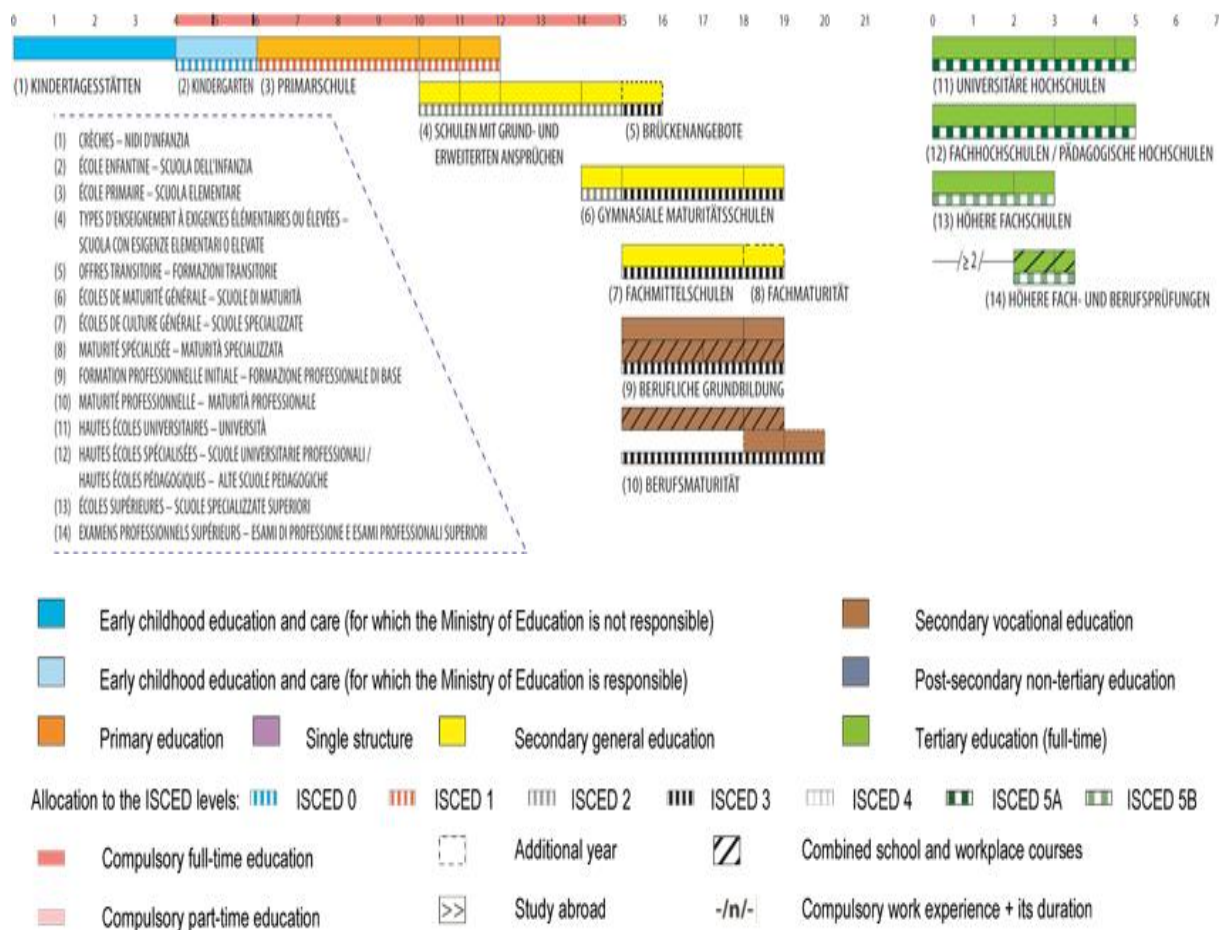
Η πρώτη σχολή, δημιουργήθηκε στη Λωζάννη το 1893 με την υποστήριξη της τοπικής ένωσης ξενοδόχων. Οι επόμενες που ακολούθησαν προήλθαν επίσης από ιδιωτική πρωτοβουλία, γεγονός που συνέβαλε στη διαμόρφωση του περιεχομένου και της δομής της τουριστικής εκπαίδευσης στη χώρα.

Το μοντέλο είναι εστιασμένο κυρίως στον ξενοδοχειακό κλάδο και για το λόγο αυτό κινδυνεύει να θεωρηθεί παρωχημένο καθώς αλλάζει με αργό ρυθμό.

Από τα λίγα πανεπιστήμια στην Ελβετία που παρέχουν σπουδές γενικότερα στον τουρισμό είναι το USI, στο Λουγκάνο, όπου από το 2003 λειτουργεί πρόγραμμα που εστιάζει στην τουριστική οικονομία και στην επικοινωνία. Το USI όπως τα περισσότερα πανεπιστημιακά τμήματα στην Ευρώπη, συνδυάζει τη θεωρητική εκπαίδευση με την πρακτική άσκηση διάρκειας (6 εβδομάδων μεταξύ του 1ου και 2ου έτους σπουδών). Τα πανεπιστήμια είναι υπό την ευθύνη και την εποπτεία των εκάστοτε διοικητικών υποδιοικήσεων της χώρας, των καντονιών και είναι συνδεδεμένα άμεσα με τις γλωσσικές περιοχές που ανήκουν. Υπάρχουν συνολικά 12 πανεπιστήμια, εκ των οποίων τα 10 πανεπιστήμια ανήκουν σε διαφορετικά καντόνια και τα 2 είναι ομοσπονδιακά πολυτεχνεία.

Προσφέρονται 3 τύποι ακαδημαϊκών διπλωμάτων είναι τα εξής:

- Το προπτυχιακό δίπλωμα (bachelor), με διάρκεια σπουδών 3 χρόνια.
- Το μεταπτυχιακό δίπλωμα (master) με διάρκεια σπουδών 2 χρόνια. Όλοι οι τύποι των μεταπτυχιακών δεν οδηγούν απαραίτητα σε διδακτορικό, αυτά ονομάζονται "Masters of Advanced Studies – MAS και διαρκούν ένα χρόνο.
- Το διδακτορικό δίπλωμα (Ph.D), η διάρκεια του οποίου καθορίζεται από το εκάστοτε πανεπιστήμιο και τον υποψήφιο.

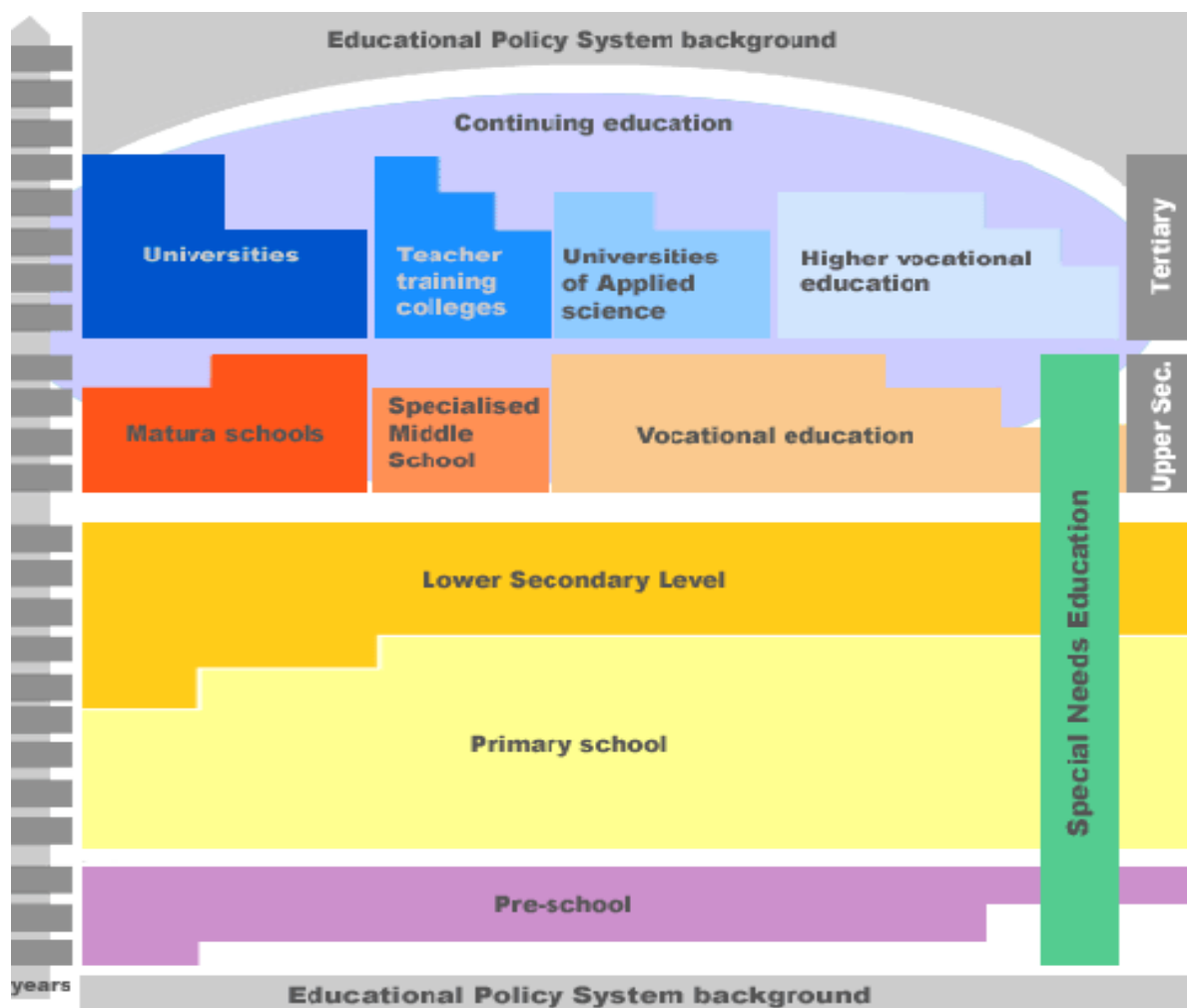

(Πηγή:

<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Switzerland:Overview>

και <http://reviews.in.gr/greece/education/article/?aid=1231125017>, ανάκτηση 22/03/13)

Άλλη μια σχηματική απεικόνιση του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελβετίας μας δίνει το παρακάτω σχεδιάγραμμα:

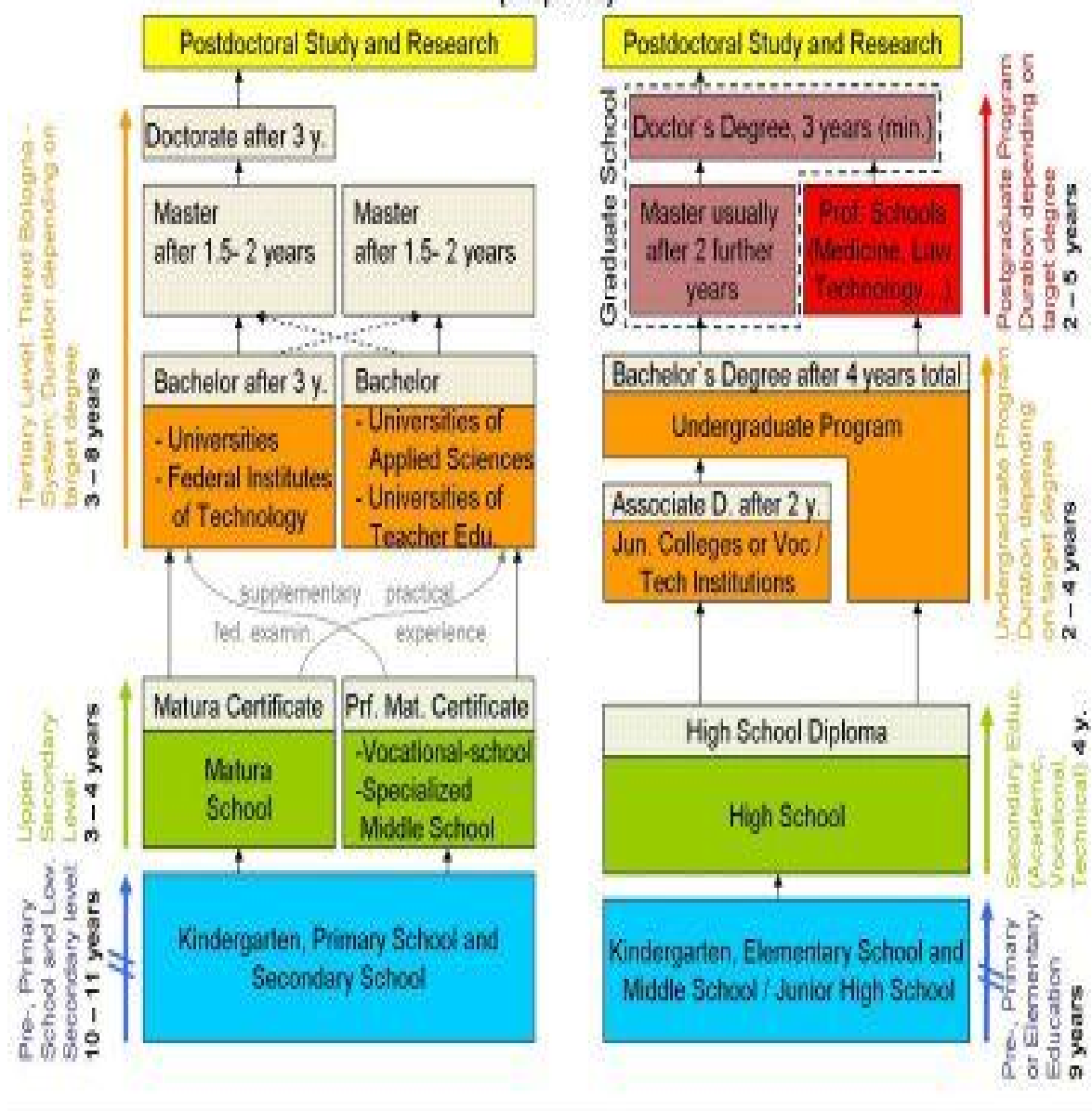

(Πηγή: http://www.google.gr/imgres?hl=el&sa=X&biw=1024&bih=571&tbm=isch&tbnid=ztAqjRytzAN8M:&imgrefurl=http://www.swisslearning.com/en/hotel-schools/swiss-education-system-39-108&docid=23Utt-A6ovK1CM&imgurl=http://www-swisslearning-ch.www6.iomedia.infomaniak.ch/multimedia/images/img_sources/2011/12/swiss_education_system.gif&w=490&h=505&ei=f15RUcthoqXRBaTggOAH&zoom=1&iact=hc&vpx=2&vpy=119&dur=1406&hovh=228&hovw=221&tx=91&ty=86&page=1&tbnh=161&tbnw=156&start=0&ndsp=14&ved=1t:429,r:0,s:0,i:79 , ανάκτηση 22/03/2013)

The Swiss Higher Education System

The US-Higher Education System

(simplified)

Πολλές ομοιότητες παρουσιάζει το εκπαιδευτικό σύστημα της Αμερικής με εκείνο της Ελβετίας, όπως μπορεί να παρατηρήσει κανείς στην παραπάνω σχηματική απεικόνιση.

Θα πρέπει να παρατηρήσουμε επίσης ότι στην Αμερική το μεγαλύτερο ποσοστό των υποψηφίων εργαζομένων θα πρέπει να έχει παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα σπουδών είτε σε πανεπιστήμιο είτε σε κολλέγιο για να μπορεί να έχει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην αγορά εργασίας. (Πηγή:

http://www.google.gr/imgres?hl=el&sa=X&biw=1024&bih=571&tbm=isch&tbnid=iQ-So7J_1hZ-xM:&imgrefurl=http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/reps/nameri/vusa/wasemb/scitec/wassth/washes/&docid=cyby8aYGDpgoSM&imgurl=http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/reps/nameri/vusa/wasemb/scitec/wassth/washes.-ContentPar-0002-Image.ContentParimage.0.1.gif&w=458&h=344&ei=f15RUcthoqXRBaTggOAH&zoom=1&iact=hc&vpx=537&vpy=136&dur=2703&hovh=194&hovw=259&tx=81&ty=119&page=1&tbnh=161&tbnw=229&start=0&ndsp=14&ved=1t:429,r:3,s:0,i:88
ανάκτηση 22/03/2013)

4.6 Η τουριστική εκπαίδευση στην Αυστρία

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους βασικούς κλάδους της οικονομίας της Αυστρίας καθώς καλύπτει περίπου το 16% του ΑΕΠ και απασχολεί πάνω από 750 χιλιάδες άτομα.

Ιδιαίτερα αυξημένη παρουσιάζεται η ζήτηση για υψηλού επιπέδου προσωπικό στις τουριστικές επιχειρήσεις της χώρας, ωστόσο, το ποσοστό της προσφοράς είναι ιδιαίτερα χαμηλό.

Η Αυστρία παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τη δομή του τουριστικού εκπαιδευτικού της συστήματος καθώς έχει καταφέρει να εναρμονίσει / ενσωματώσει την αγορά εργασίας στη διαδικασία εκπαίδευσης. Αυτό επιτυγχάνεται με τα **προγράμματα μαθητείας**, στα οποία, συμμετέχοντες άνω των 15 ετών, ενώ παρακολουθούν θεωρητικά μαθήματα σε επαγγελματικές σχολές, εργάζονται παράλληλα σε εγκεκριμένες τουριστικές επιχειρήσεις.

Επίσης, όσον αφορά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και στη δια βίου μάθηση, υπάρχει η δυνατότητα πιστοποίησης μέσω ειδικά διαμορφωμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για να μπορέσει κάποιος, να λειτουργήσει τη δική του επιχείρηση ή να αυτοαπασχοληθεί, εφόσον βέβαια επιτύχει στις ειδικές εξετάσεις.

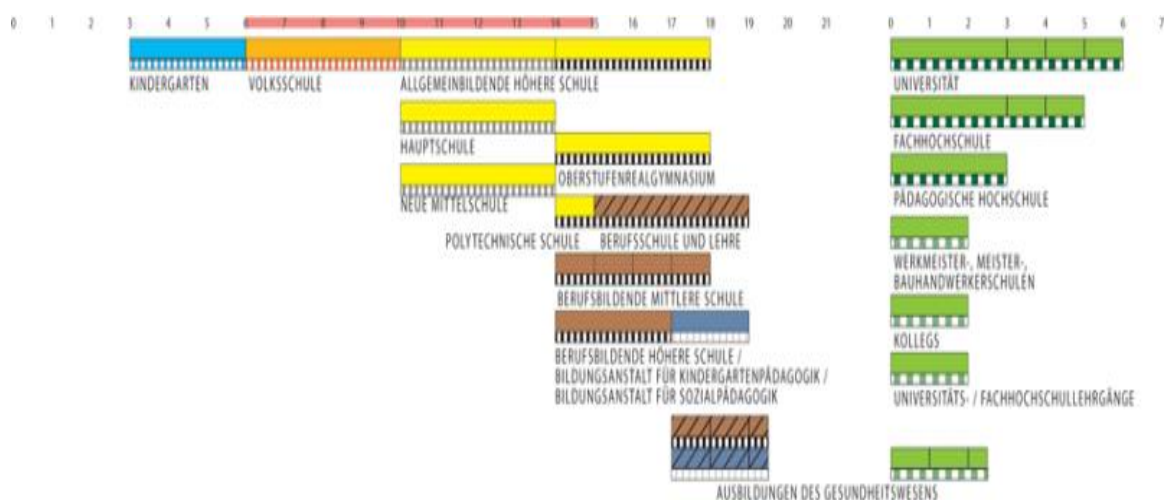
Εκτός από τα πανεπιστημιακά τμήματα στον τουρισμό υπάρχουν και εναλλακτικά προγράμματα σπουδών τα οποία παρέχονται από μη πανεπιστημιακά ιδρύματα,

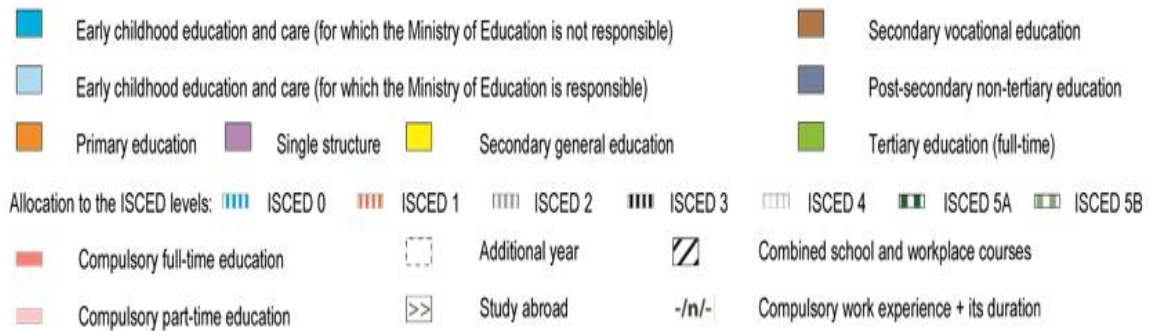
μικρής σχετικά διάρκειας, τα οποία χορηγούν τίτλους ειδίκευσης του Μαγίστρου (Mag.) με τα οποία μπορούν αν το επιθυμούν οι σπουδαστές, να συνεχίσουν τις σπουδές τους για την απόκτηση διδακτορικού σε κάποιο πανεπιστήμιο, φοιτώντας δύο επιπλέον χρόνια από το προβλεπόμενο. Τα μη πανεπιστημιακά ιδρύματα είναι τόσο δημόσια ή ιδιωτικά.

Στην Αυστρία υπάρχουν 5 πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών τουριστικού μάνατζμεντ ενώ παράλληλα, τα περισσότερα τμήματα διοίκησης επιχειρήσεων, κοινωνιολογίας και οικονομικών συμπεριλαμβάνουν κάποιες θεματικές ενότητες σχετικές με τον τουρισμό στα προγράμματα σπουδών τους.

Επίσης, υπάρχουν ειδικά προγράμματα σπουδών σε πανεπιστημιακό επίπεδο που αφορούν την ψυχαγωγία και άθληση πελατών (animation), τη διοίκηση αγροτουριστικών καταλυμάτων (agro-tourism) κ.ά.

(Πηγή: <http://www.tourismpress.gr/2012/04/touristiki-ekpaideusi-europe.html>, ανάκτηση 22/03/13)

(Πηγή:
https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/File:Diagram_key_EN.png , ανάκτηση 22/03/13)

4.7 Η τουριστική Εκπαίδευση στις ΗΠΑ

Η εκπαίδευση στις ΗΠΑ παρέχεται από την ηλικία των 6-17 ετών υποχρεωτικά και είναι δημόσια. Η χρηματοδότηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων προέρχεται από τοπικούς, περιφερειακούς και ομοσπονδιακούς πόρους – και με την αυτή σειρά. Σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προσφέρονται προγράμματα σπουδών για βασικό τίτλο σπουδών, μεταπτυχιακά και διδακτορικό τίτλο σπουδών.

Τα πρώτα αμερικανικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν μικρά και περιλάμβαναν ένα αριστοκρατικής καταγωγής φοιτητικό σώμα. Η ίδρυσή τους άρχισε στα μέσα του 17ου αι. και συνεχίστηκε μέχρι τα μέσα του 18ου. Από τα πρώτα ήταν το πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, του Γέιλ, του Πρίνστον και της Κολούμπια. Τα προγράμματά τους όμως περιορίζονταν στη θεολογία, τη νομική, την ιατρική και την παιδαγωγική, τομείς που δύσκολα κάλυπταν τις αυξημένες ανάγκες ενός έθνους που διεύρυνε συνεχώς την επικράτειά του και τη βιομηχανία του.

(http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_the_United_States, ανάκτηση 22/03/2013).

Το **Πανεπιστήμιο Κορνέλ** (Cornell University) είναι ιδιωτικό πανεπιστήμιο στην πολιτεία της [Νέας Υόρκης](#) και ιδρύθηκε το 1865 από τον Έζρα Κορνέλ (Ezra Cornell) του οποίου το όνομα και φέρει, ο οποίος οραματίστηκε ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα στο οποίο όπως χαρακτηριστικά έγραψε "οποιοσδήποτε θα μπορούσε να βρει σπουδή και διδασκαλία σε οποιοδήποτε αντικείμενο σπουδών". Βρίσκεται σταθερά στις

υψηλότερες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης πανεπιστημίων, (<http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2011-12/world-ranking>, ανάκτηση 22/03/2013), ενώ προσφέρει από τα πλέον φημισμένα προγράμματα ξενοδοχειακού management και λοιπών ξενοδοχειακών εφαρμογών σε ολόκληρο τον κόσμο (<http://www.hotelschool.cornell.edu/>, ανάκτηση 22/03/2013) Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτύξει ιδιαίτερα και μια σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης τα οποία προσφέρονται μέσω διαδικτύου.

4.7.1.American hotel and lodging association (Αμερικανική ένωση ξενοδοχείων και καταλυμάτων)

Το εκπαιδευτικό ίδρυμα, της Αμερικανικής ένωσης Ξενοδοχείων και καταλυμάτων ιδρύθηκε το 1953 και αποτελεί φορέα μη τυπικής εκπαίδευσης.

Αναγνωρίζεται ευρέως ως ο ηγέτης στην πιστοποίηση υπηρεσιών φιλοξενίας, σε όλες τις πτυχές της τουριστικής βιομηχανίας, όπως οι εξής:

- Ξενοδοχεία
- επιχειρήσεις τροφίμων & ποτών
- ιαματικά λουτρά – κέντρα ευεξίας (spa)
- εκπαιδευτές

Επίσης παρέχει τη δυνατότητα εξ αποστάσεως προγραμμάτων κατάρτισης τα οποία υποστηρίζονται από προγράμματα μαθημάτων και βιβλία σε ψηφιακή μορφή. Τα προγράμματα κατάρτισης υποστηρίζονται όλα (ή αναγνωρίζονται ή εγκρίνονται) από την Αμερικανική Ένωση ξενοδοχείων και καταλυμάτων και είναι σύμφωνες με τις βέλτιστες πρακτικές στην τουριστική και ξενοδοχειακή βιομηχανία. (πηγή: <https://www.ahlei.org/default.aspx> , ανάκτηση 22/03/2013)

4.8 Αξιολόγηση της ελληνικής τουριστικής εκπαίδευσης βάσει ερευνών της αγοράς εργασίας

Οι έρευνες της αγοράς εργασίας για την αξιολόγηση της δουλειάς που γίνεται στις ελληνικές τουριστικές σχολές, δίνουν επαρκείς ενδείξεις τόσο για την επιτυχία του έργου που αυτές επιτελούν αλλά και ως προς το αντίκρισμα των προγραμμάτων σπουδών στην ελεύθερη αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα, η ακόλουθη βαθμολογία όπως προέκυψε από πανελλαδική έρευνα του 2002 η οποία πραγματοποιήθηκε σε δύο άξονες: τους διευθυντές ελληνικών ξενοδοχείων καθώς και τους διευθυντές ελληνικών τουριστικών γραφείων και παρατίθεται στους Πίνακες 3.4-1 και 3.4-2 (Κούτουλας 2003 σε Τσάρτας et al, Παραδοτέο Forum Τουριστικής εκπαίδευσης, σελ 61).

Πίνακας 4.8-1: Αξιολόγηση της επαγγελματικής κατάρτισης και των γνώσεων των αποφοίτων από επιλεγμένες σχολές σύμφωνα με τη γνώμη διευθυντών ελληνικών ξενοδοχείων (Πηγή: Κούτουλας 2003)

Σχολές Αποφοίτησης	Αρ. Ξενοδ. που απάντησαν	Ποσοστό Ξενοδοχείων που έβαλαν τους κάτωθι βαθμούς (%):*										Μ. Όρος Βαθμολογίας*
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ΣΤΕ (ΤΕΕ ΟΤΕΚ)	282	0,4	0	1,1	2,8	5,7	9,9	24,1	33,0	11,7	11,3	7,54
ΑΣΤΕ	267	0	0,7	0,4	0,7	2,2	6,7	15,0	29,2	26,2	18,7	8,19
ΤΕΙ	274	0,4	1,1	2,6	2,6	8,4	20,8	20,8	25,9	12,0	5,5	7,03
ΙΕΚ	262	2,2	2,7	2,7	8,0	17,2	24,4	25,6	11,1	3,8	2,3	6,05
Ιδιωτικές τουριστικές σχολές	247	0,4	2,0	1,6	3,2	8,9	19,4	30,8	19,4	9,7	4,5	6,86
Ελληνικά ΑΕΙ	238	1,7	0	1,3	1,7	5,0	8,0	18,9	29,4	21,8	12,2	7,71
Ελληνικά παραρτήματα ξένων σχολών	206	1,5	1,0	1,5	0,5	8,3	15,0	20,9	31,1	12,6	7,8	7,27
Σχολές εξωτερικού	230	0	0,4	0,9	0,9	4,3	4,3	12,2	25,7	28,3	23,0	8,30

* Οι δεκαδικοί βαθμοί στρογγυλοποιήθηκαν.

** Από 1 μέχρι 10 με άριστα το 10.

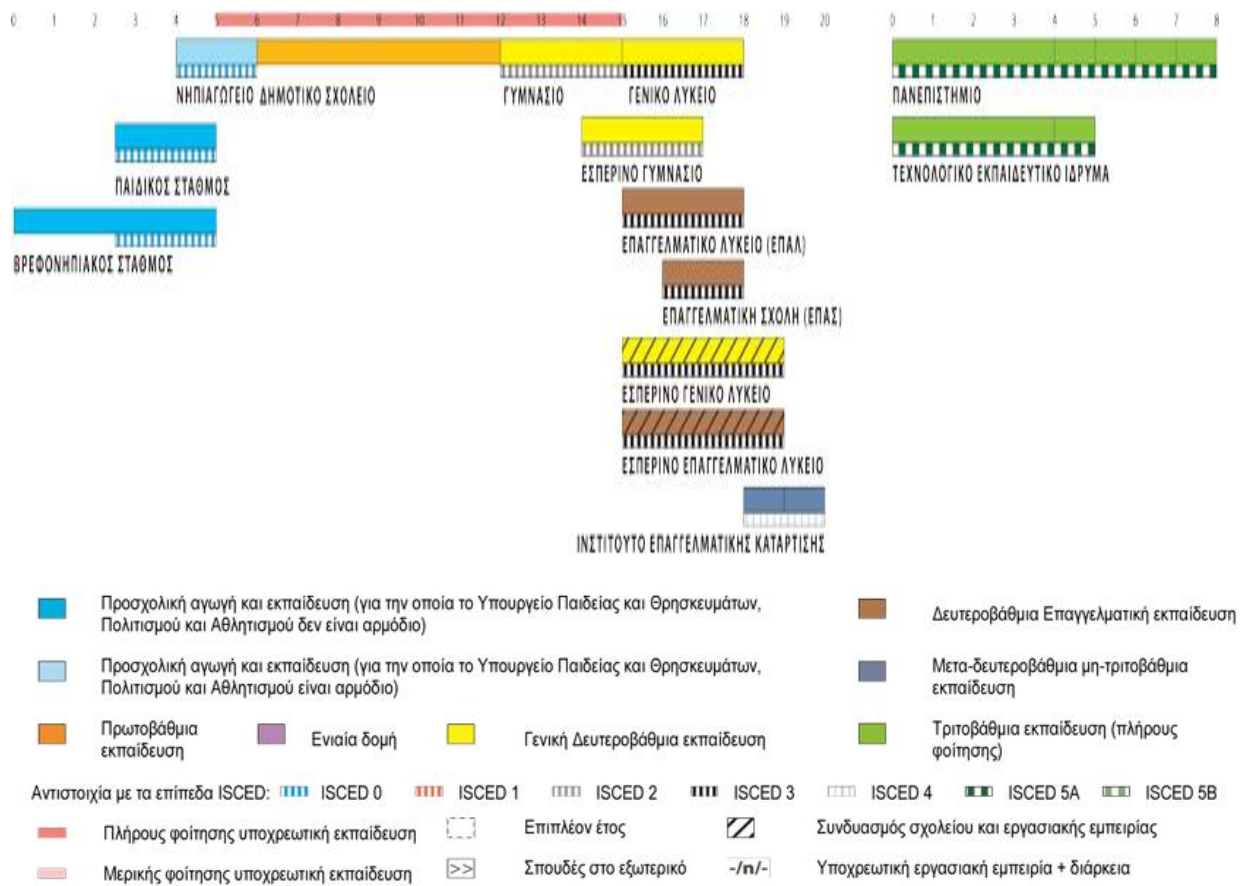
Πίνακας 4.8-2: Αξιολόγηση της επαγγελματικής κατάρτισης και των γνώσεων των αποφοίτων από επιλεγμένες σχολές σύμφωνα με τη γνώμη διευθυντών ελληνικών τουριστικών γραφείων (Πηγή: Κούτουλας 2003)

Σχολές Αποφοίτησης	Αρ. Γραφ. που απάντησαν	Ποσοστό Τουριστικών Γραφείων που έβαλαν τους κάτωθι βαθμούς (%):*										Μ. Όρος Βαθμολογίας*
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ΣΤΕ (ΤΕΕ ΟΤΕΚ)	56	0	5,4	5,4	3,6	21,4	7,1	23,2	23,2	10,7	0	6,35
ΑΣΤΕ	47	0	4,3	4,3	0	14,9	14,9	23,4	10,6	21,3	6,4	6,90
ΤΕΙ	56	1,8	1,8	5,4	3,6	19,6	23,2	12,5	23,2	7,1	1,8	6,28
ΙΕΚ	52	5,8	5,8	11,5	11,5	17,3	25,0	15,4	3,8	1,9	1,9	5,09
Ιδιωτικές τουριστικές σχολές	52	0	7,7	7,7	7,7	15,4	11,5	17,3	19,2	9,6	3,8	6,14
Ελληνικά ΑΕΙ	50	2,0	0	0	2,0	10,0	18,0	14,0	32,0	14,0	8,0	7,28
Ελληνικά παραρτήματα ξένων σχολών	42	2,4	0	4,8	2,4	16,7	19,0	19,0	19,0	7,1	9,5	6,68
Σχολές εξωτερικού	52	0	0	3,8	1,9	7,7	7,7	7,7	28,8	21,2	21,2	7,91

* Οι δεκαδικοί βαθμοί στρογγυλοποιήθηκαν.

** Από 1 μέχρι 10 με άριστα το 10.

Ακολουθεί σχηματική απεικόνιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος όπως αυτό αποτυπώνεται από τον φορέα Ευρυδίκη της Ε.Ε ο οποίος έχει το ρόλο της καταγραφής των εκπαιδευτικών συστημάτων για όλα τα κράτη –μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης.

(Πηγή:

<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Ell%C3%A1da:%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%83%CE%BA%CF%8C%CF%80%CE%B7%CF%83%CE%B7> , ανάκτηση 22/03/2013)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1 Σκοποί - Στόχοι έρευνας

Σκοπός της έρευνας αυτής είναι καταρχήν η συστηματική καταγραφή του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος το οποίο παρέχει τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση τόσο στο σκέλος της δημόσιας εκπαίδευσης όσο και της ιδιωτικής εκπαίδευσης. Ακόμη η καταγραφή των φορέων - οργανισμών που παρέχουν τυπική ή και άτυπη τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Σε δεύτερο στάδιο, σκοπός της εργασίας είναι η καταγραφή των στάσεων, απόψεων των σπουδαστών για την υπάρχουσα κατάσταση στην τουριστική εκπαίδευση, τους λόγους για τους οποίους επιλέγουν τον τουρισμό ως κύριο αντικείμενο των σπουδών τους και τέλος η επιδίωξη της ερευνάς είναι να καταγράψει τις προτάσεις των σπουδαστών με σκοπό τη βελτίωση τόσο του προγράμματος σπουδών (εάν αυτό προκύψει ότι αποτελεί μια αναγκαιότητα) και να γίνουν προτάσεις για το ευρύτερο πλαίσιο τουριστικής εκπαίδευσης στη χώρα μας. Ακόμη , ενδέχεται μέσα από τις απαντήσεις προκύψουν και κάποια συμπεράσματα σχετικά με τις προσδοκίες ένταξης τους στην τουριστική αγορά, και κατά πόσον αυτές βρίσκονται σε ρεαλιστική βάση.

Μέσω της πρωτογενούς έρευνας η οποία πραγματοποιήθηκε σε τυχαίο μη στρωματοποιημένο δείγμα των σπουδαστών του ΑΤΕΙ Πάτρας, δείγμα εκατό ερωτηματολογίων το οποίο περιλαμβάνει τόσο κλειστές και ανοικτές ερωτήσεις, επιχειρείται η παραπάνω προσέγγιση.

5.2 Ερευνητική μεθοδολογία - Ερευνητικό εργαλείο

Αποφασίστηκε ο σχεδιασμός πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας με την χρήση δομημένου ερωτηματολογίου το οποίο αποτελείται κατά κύριο λόγο από κλειστές ερωτήσεις που είχε σαν στόχο τη διασφάλιση της καταγραφής των στόχων της έρευνας όπως αυτοί παρουσιάστηκαν παραπάνω.

Πληθυσμός στόχος: οι σπουδαστές του τμήματος Διοίκησης Τουριστικών επιχειρήσεων του ΑΤΕΙ Πατρών. Επιλέγηκαν τυχαία –ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας- εκατό (100)

σπουδαστές. (τυχαίο μη στρωματοποιημένο δείγμα). Τους ζητήθηκε να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο σε μια προσπάθεια αποτύπωσης τόσο ορισμένων δημογραφικών στοιχείων τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε συμπεράσματα σχετικά με την σύνθεση του σπουδαστικού σώματος, τις στάσεις, αντιλήψεις και απόψεις τους πάνω σε ζητήματα τουριστικής κατάρτισης, τις προσδοκίες τους για επαγγελματική αποκατάσταση, εάν έχουν προηγούμενες σπουδές στον τουρισμό, εάν σκοπεύουν ή επιθυμούν να προχωρήσουν σε σπουδές μεταπτυχιακού επιπέδου, εάν θεωρούν ότι το υπάρχον πρόγραμμα σπουδών καλύπτει επαρκώς τις ανάγκες τους, εάν και σε ποιο βαθμό χρειάζεται να επανασχεδιασμός του προγράμματος κλπ. Η έρευνα αυτή μπορεί να χρησιμεύσει και ως μελέτη περίπτωσης για τη συναγωγή συμπερασμάτων σε ευρύτερο επίπεδο.

Ενδεικτικά το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε παρουσιάζεται στο παράρτημα της παρούσης. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 17 συνολικά ερωτήσεις. Οι 13 από αυτές είναι κλειστού τύπου, ενώ υπάρχουν και 6 ανοιχτού τύπου ερωτήσεις. Σε κάποιες από τις 13 κλειστού τύπου ερωτήσεις παρέχεται η δυνατότητα στους ερωτώμενους να δώσουν περισσότερες (διευκρινιστικές) απαντήσεις.

5.3 Χρονική διάρκεια

Η έρευνα διεξήχθη κατά το χρονικό διάστημα Μαρτίου –Μαΐου 2013 κατά τη διάρκεια του εαρινού εξαμήνου.

5.4 Αποτελέσματα της έρευνας

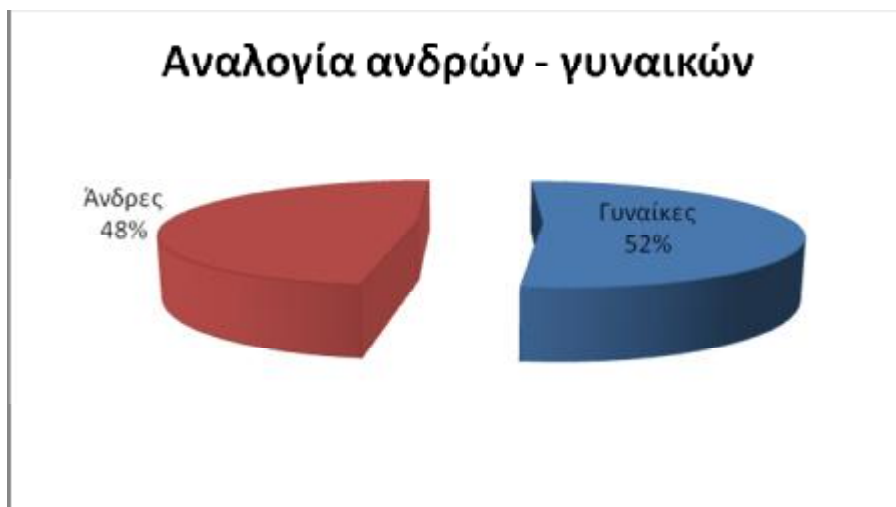
Κατόπιν μελέτης των ερωτηματολογίων και συγκέντρωση των απαντήσεων, προκύπτουν τα παρακάτω αποτελέσματα σε σχέση με την τάξη , θέση και λειτουργία των ξενοδοχείων που συμμετείχαν στην έρευνα .

5.5 Δημογραφικά χαρακτηριστικά – Αποτελέσματα της έρευνας

Όσον αφορά στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, συμπεράσματα διαμορφώνονται ως εξής :

- Γυναίκες : 52 άτομα , ποσοστό 52%

- Άνδρες: 48 άτομα , ποσοστό 48%

Κατηγοριοποίηση με βάση την Ηλικιακή ομάδα

- 18-22ετών: 84 άτομα , ποσοστό 87%
- 23-25 ετών: 7 άτομα , ποσοστό 7%
- 26-30 ετών: 6 άτομα , ποσοστό 6%
- Άλλο : 3 άτομα , ποσοστό 3%

Εισαγωγή μέσω:	Άτομα	Ποσοστό %
Πανελληνίων εξετάσεων	93	93
Κατατακτήριων εξετάσεων	3	4
Άλλο *	4	4

* Άλλο : 1 άτομο ΑΜΕΑ με τη χρήση της ρύθμισης για το 5% των σπουδαστών
 3 άτομα με τη χρήση του ποσοστού 10% σπουδαστών εισάγονται με βάση το βαθμό πτυχίου από άλλο ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Ήταν από τις πρώτες σας επιλογές το τμήμα τουριστικών επιχειρήσεων ;

Άνδρες

37 11

Γυναίκες

Ναι

Όχι

41 11

Ποιοί λόγοι σας οδήγησαν στο να επιλέξετε το τμήμα τουριστικών επιχειρήσεων;

	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
Υψηλές πιθανότητες επαγγελματικής αποκατάστασης	24	20	44
Τύχη	1	2	3
Οι δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης του τουρισμού στην Ελλάδα	10	3	13
Ενδιαφέρον για τον τουριστικό κλάδο	14	7	21
Σημαντικός ρόλος του τουρισμού στην ελληνική οικονομίας	11	7	28
Χαμηλή βάση εισαγωγής στη σχολή	2	2	4

Ενδιαφέρον πρόγραμμα σπουδών	6	1	7
Το εύρος εμπειριών που προσφέρει η επαφή με τους τουρίστες	2		2
Οι δυνατότητες για ταξίδια και επαφή με άλλες κουλτούρες	8		8
Δυνατότητα εργασίας και στο εξωτερικό	5	3	8
Ευχάριστο περιβάλλον εργασίας	2		2
Η ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου σε Ελλάδα & εξωτερικό	4		4
Άμεση ένταξη στην αγορά εργασίας		1	1
Προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία στον τουριστικό κλάδο		3	3
Βιοποριστικοί λόγοι		1	1
Η γνώση ξένων γλωσσών	5	2	7
Δεν απάντησαν	3	4	7
Σύνολα			163
(ανοικτή ερώτηση, πολλαπλές απαντήσεις ανά ερωτηματολόγιο)			

Είναι ο πρώτος τίτλος σπουδών σχετικός με τον τουρισμό που παρακολουθείτε?		
Ναι	Όχι	Δεν απάντησαν
92	6	2

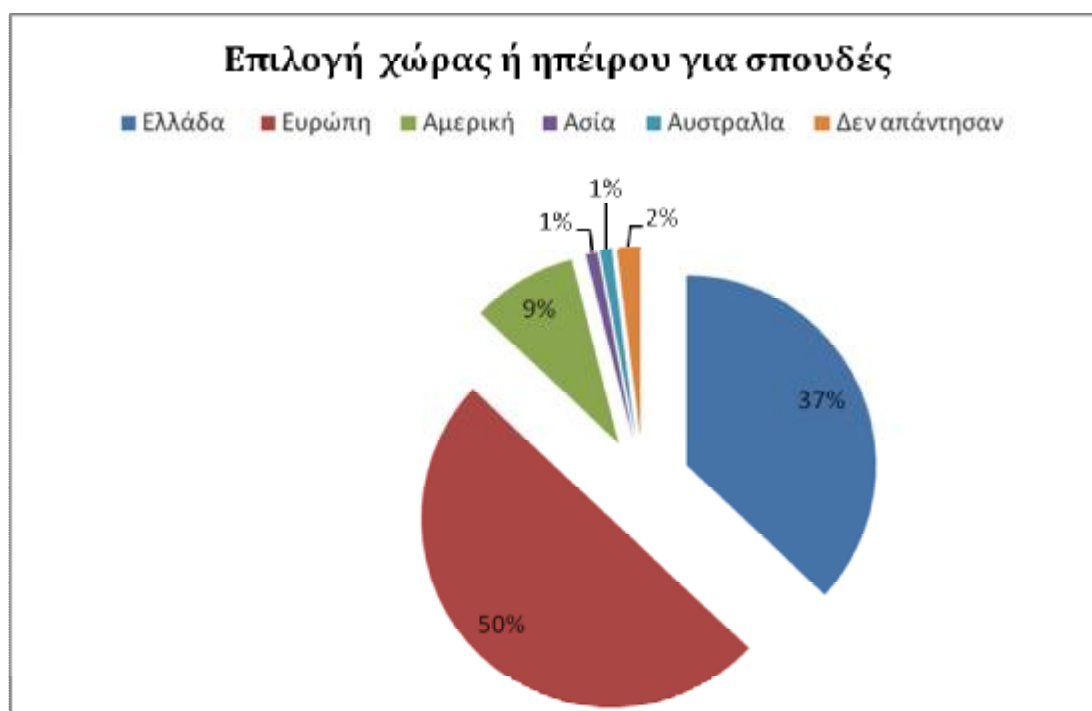
Εάν απαντήσατε αρνητικά στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλούμε διευκρινίσατε	
ΙΕΚ (ιδιωτικό)	4
Επιμορφωτικά σεμινάρια (επιδοτούμενα)	1
ΑΣΔΕΝ (ΝΑΥΤΙΚΕΣ ΑΚΑΔΗΜΙΕΣ)	1

Σκοπεύετε να προχωρήσετε και στην απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών;

Ναι	Όχι	Ίσως
69	25	6

Θα επιλέγατε να συνεχίσετε τις σπουδές σας στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό ;

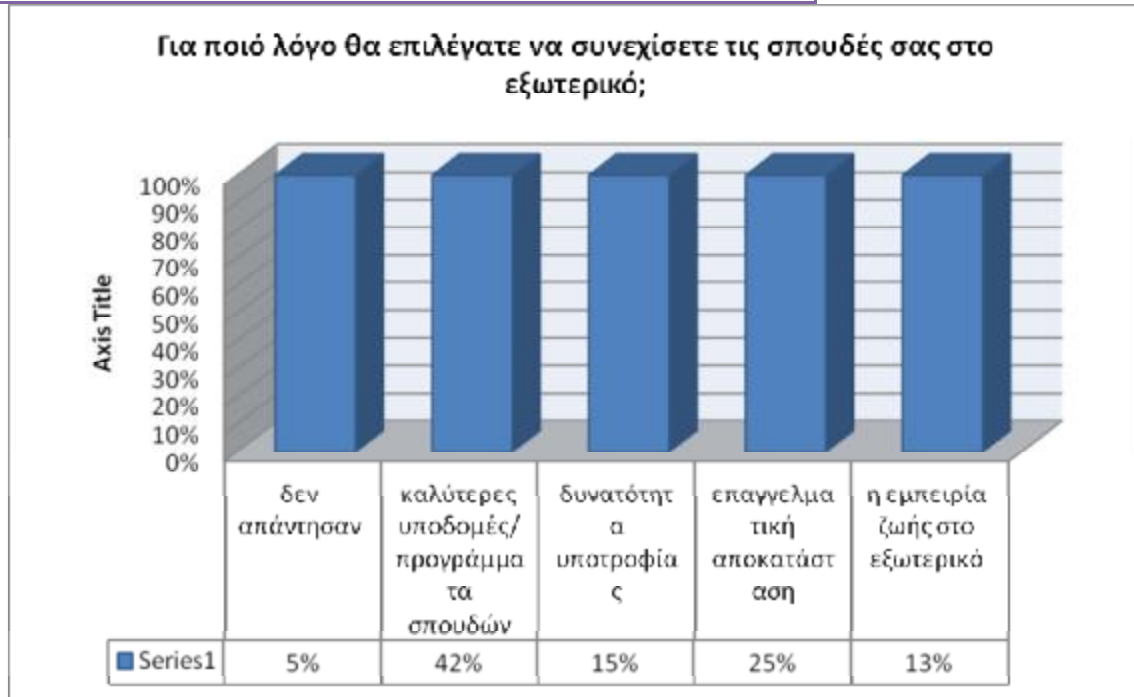
Ελλάδα	37%
Ευρώπη	50%
Αμερική	9%
Ασία	1%
Αυστραλία	1%
Δεν απάντησαν	2%

Εάν θα επιλέγατε να συνεχίσετε τις σπουδές σας στο εξωτερικό, αναλύστε τους λόγους για αυτή σας την επιλογή

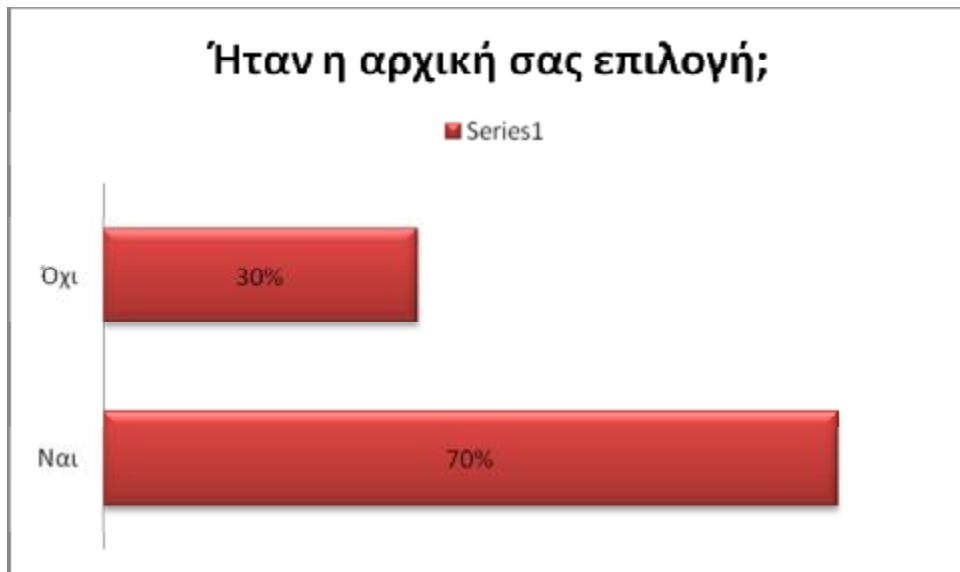
δεν απάντησαν	5%
καλύτερες υποδομές/προγράμματα σπουδών	42%

δυνατότητα υποτροφίας	15%
επαγγελματική αποκατάσταση	25%
η εμπειρία ζωής στο εξωτερικό	13%

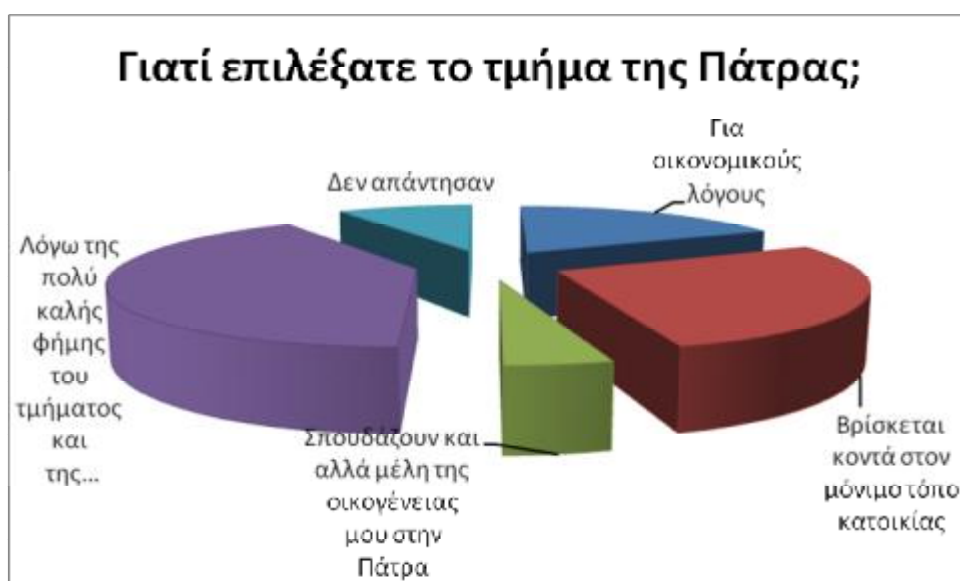

Οι σπουδές σας στο τμήμα τουριστικών επιχειρήσεων ήταν η αρχική σας επιλογή;

Ναι	70%
Όχι	30%

Γιατί επιλέξατε το τμήμα τουριστικών επιχειρήσεων της Πάτρας	
Για οικονομικούς λόγους	20%
Βρίσκεται κοντά στον μόνιμο τόπο κατοικίας	30%
Σπουδάζουν και αλλά μέλη της οικογένειάς μου στην Πάτρα	5%
Λόγω της πολύ καλής φήμης του τμήματος και της αναγνώρισης του σε Ελλάδα και εξωτερικό ΚΑΙ-Η για το πρόγραμμα σπουδών και/ή τις εγκαταστάσεις του τμήματος	45%
Δεν απάντησαν	10%

Το υπάρχον πρόγραμμα σπουδών καλύπτει τις ανάγκες της σύγχρονης τουριστικής βιομηχανίας

Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την παραπάνω δήλωση;			
Διαφωνώ απόλυτα	0		
Διαφωνώ	8		
Ούτε συμφωνώ , ούτε διαφωνώ	3		
Συμφωνώ	88		
Συμφωνώ απόλυτα	1		

Το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι κατάλληλα καταρτισμένο;

Ναι	87%
Ναι, το μεγαλύτερο μέρος	8%

Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης για ορισμένους

5%

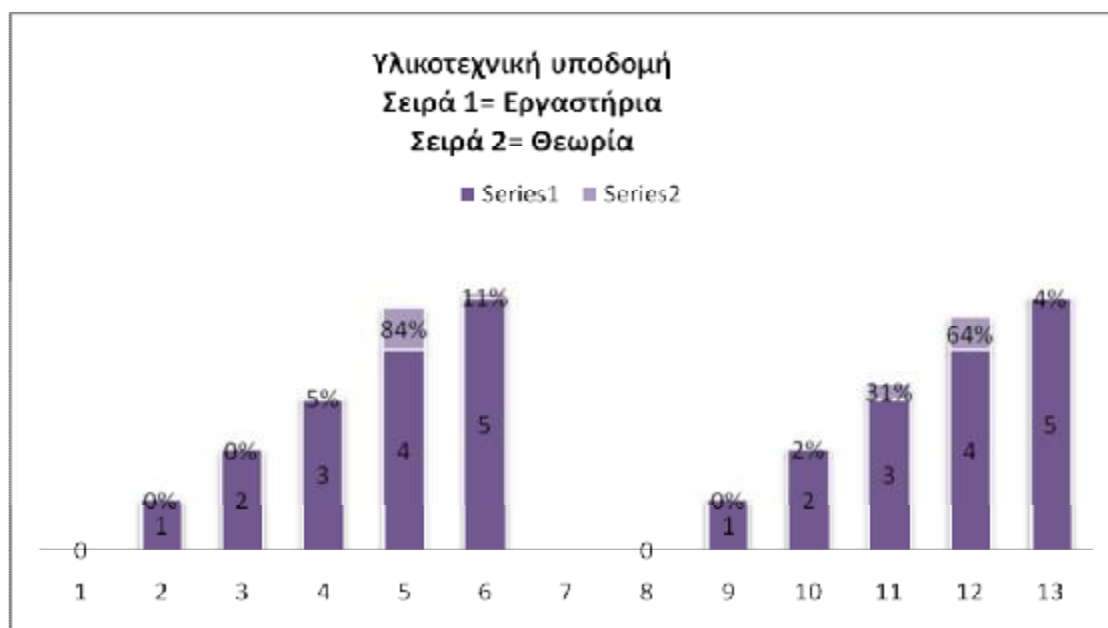

Βαθμολογήστε την υλικοτεχνική υποδομή για εργαστηριακά και θεωρητικά μαθήματα (με άριστα το 5)

Εργαστήρια		
1	0%	
2	0%	
3	5%	
4	84%	
5	11%	

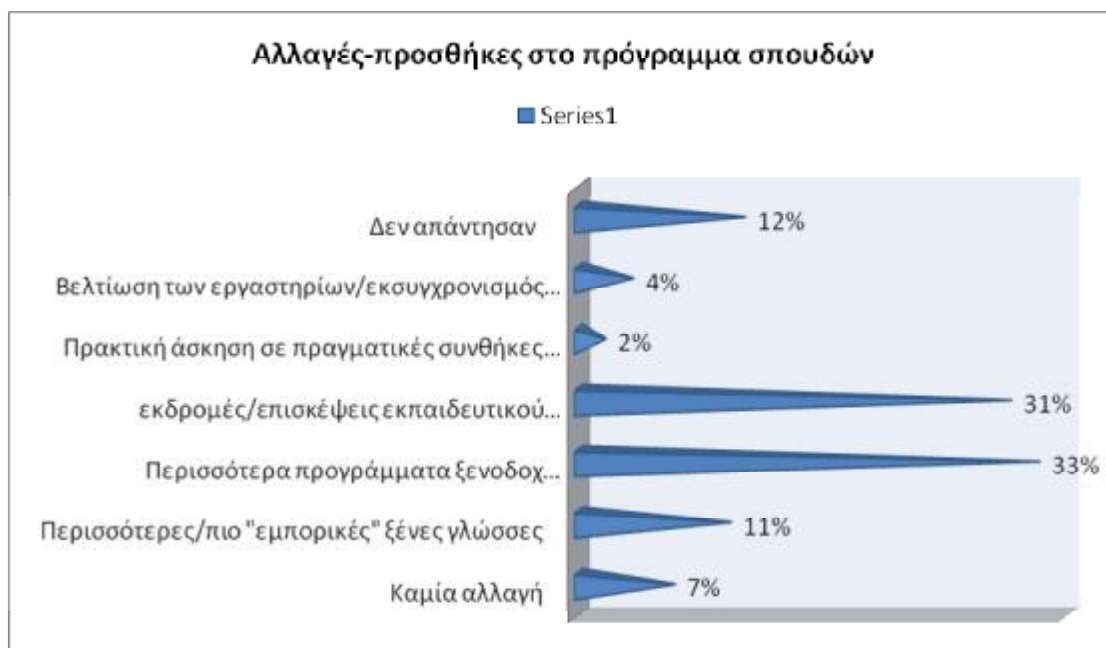
Θεωρητικά

	1	0%
	2	2%
	3	31%
	4	64%
	5	4%

Ποιες κατά τη γνώμη σας αλλαγές ή προσθήκες στο πρόγραμμα σπουδών θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις πιθανότητες για επαγγελματική αποκατάσταση;

Καμία αλλαγή	7%
Περισσότερες/πιο "εμπορικές" ξένες γλώσσες	11%
Περισσότερα προγράμματα ξενοδοχ. εφαρμογών	33%
εκδρομές/επισκέψεις εκπαιδευτικού χαρακτήρα	31%
Πρακτική άσκηση σε πραγματικές συνθήκες εργασίας	2%
Βελτίωση των εργαστηρίων/εκσυγχρονισμός μηχ/των	4%
Δεν απάντησαν	12%

Είναι πλεονέκτημα ή μειονέκτημα το γεγονός ότι δεν υπάρχει Πανεπιστήμιο Τουρισμού στην Ελλάδα;

Δεν απάντησαν	7%
Πλεονέκτημα	71%
Μειονέκτημα	22%

5.6 Συμπεράσματα

Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων την έρευνα ανήκουν στην πληθυσμιακή ομάδα των 18-22 ετών, γεγονός το οποίο δικαιολογεί και τη διαπίστωση ότι σε ποσοστό σχεδόν 90% μπήκαν στη σχολή μέσω πανελληνίων εξετάσεων.

Άλλη σημαντική πληροφορία είναι το γεγονός ότι σε αντίστοιχο ποσοστό η σχολή Διοίκησης τουριστικών επιχειρήσεων αποτελεί την πρώτη τους επιλογή.

Εάν εξετάσει κανείς τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στον τομέα του τουρισμού, διαπιστώνει κανείς ότι μια από τις κυριότερες αιτίες είναι η άμεση(ή σχετικά εύκολη) επαγγελματική αποκατάσταση την οποία θεωρούν ότι προσφέρει ο τουρισμός (44%)

Μια από τις αμέσως επόμενες αιτιολογίες είναι η σημασία του τουριστικού φαινομένου (21%) στην ελληνική οικονομία.

Η χαμηλή βάση εισαγωγής στη σχολή είναι άλλος ένας από τους λόγους για τον οποίο επιλέγεται η ενασχόληση με τον τουρισμό. Ενώ δεν είναι αμελητέα η γοητεία την οποία ασκεί στους φοιτητές η προοπτική για απασχόληση στο εξωτερικό και η δυνατότητα επαγγελματικών ταξιδιών.

Το 92% των ερωτηθέντων παρακολουθεί για πρώτη φορά έναν κύκλο σπουδών σχετικό με τον τουρισμό ενώ να μικρό ποσοστό έχει παρακολουθήσει τμήματα τουριστικής εκπαίδευσης σε ΙΕΚ και 1 άτομο σε ΑΣΔΕΝ.

Σε ποσοστό 70% το τμήμα τουριστικών επιχειρήσεων αποτελούσε την αρχική επιλογή των σπουδαστών ενώ οι λόγοι οι οποίοι τους οδήγησαν στην επιλογή του τμήματος των Πατρών σε ποσοστό 45% οφείλεται στην πολύ καλή φήμη του τμήματος τόσο σε Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό ενώ πολύ σημαντικό ρόλο έπαιξε και το γεγονός ότι βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από τον μόνιμο τόπο κατοικίας των σπουδαστών – κατά πλειοψηφία απάντησαν ότι βρίσκεται κοντά στην Αθήνα,

Οι οικονομικοί λόγοι σε ποσοστό 20% επηρέασαν τη ζυγαριά προς το τμήμα της Πάτρας (πιθανόν και σε συνδυασμό με τους παραπάνω λόγους) και επέλεξαν το

τιμήμα της Πάτρας ενώ σε ποσοστό 5% το γεγονός ότι σπούδαζαν και τα αδέρφια τους στην Πάτρα ήταν ο λόγος για να επιλέξουν την Πάτρα.

Σχετικά με την πιθανότητα να προχωρήσουν και στην απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, το 69% απάντησε θετικά ενώ σε ποσοστό 60% περίπου σκέφτονται να συνεχίσουν στο εξωτερικό με πρωταγωνίστρια την Ευρώπη (50%) .

Οι λόγοι που αναφέρονται είναι κυρίως οι υποδομές τόσο σε επίπεδο εξοπλισμού όσο και στα προγράμματα σπουδών τα οποία φαίνονται να είναι πολύ ενημερωμένα σε σχέση με τις τελευταίες τάσεις του τουρισμού. (42%).

Η επαγγελματική αποκατάσταση η οποία πολλές φορές προσφέρεται μέσα από το ίδιο το εκπαιδευτικό ίδρυμα είναι ένα από τα κίνητρα για σπουδές στο εξωτερικό σε ποσοστό 25%.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουν και οι δυνατότητες χρηματοδότησης – υποτροφίες οι οποίες προσφέρονται από τα ιδρύματα του εξωτερικού σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι συμβαίνει στη χώρα μας. (15%)

Ένα άλλο δέλεαρ θα έλεγε κανείς είναι η εμπειρία ακριβώς που προσφέρεται μέσα από τη δυνατότητα να ζήσει κανείς στο εξωτερικό και να γνωρίζει μια άλλη κουλτούρα.

Σε ποσοστό πάνω από 80%, οι σπουδαστές δήλωσαν ικανοποιημένοι τόσο με το υπάρχον πρόγραμμα σπουδών όσο και με την κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Όσον αφορά στις υποδομές οι περισσότεροι δήλωσαν πολύ ή αρκετά ικανοποιημένοι τόσο με τα εργαστήρια όσο και με τα θεωρητικά μαθήματα, αν και ο δείκτης ήταν λίγο μικρότερος για τα θεωρητικά μαθήματα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ερώτηση 16 σχετικά με τις αλλαγές ή προσθήκες που θα μπορούσαν να γίνουν στο υπάρχον πρόγραμμα σπουδών.

Τα προγράμματα ξενοδοχειακών εφαρμογών και οι εκδρομές/επισκέψεις εκπαιδευτικού χαρακτήρα με 33 και 31% αντίστοιχα είναι οι πιο δημοφιλείς προτάσεις ενώ δεν έλειψαν και προτάσεις για την δυνατότητα επιλογής περισσότερων

ξένων γλωσσών όπως είναι τα ρώσικα ή κινέζικα, που απευθύνονται σε δυο μεγάλες αναπτυσσόμενες αγορές εισερχόμενου τουρισμού για τη χώρα μας.

Όσον αφορά στην τελευταία ερώτηση σχετικά με το εάν η έλλειψη πανεπιστημίου τουρισμού αποτελεί πλεονέκτημα ή μειονέκτημα, οι απόψεις διαφέρουν, μιας και το 22% θεωρεί μειονέκτημα εν γένει για τη χώρα να μην υπάρχει πανεπιστήμιο τουρισμού αλλά το 71% θεωρεί –όντας σπουδαστές του αντίστοιχου τμήματος του ΤΕΙ- ότι είναι πλεονέκτημα η έλλειψη πανεπιστημίου μιας και αυτό δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στον τίτλο σπουδών που θα αποκτήσει από το ΤΕΙ ενώ αρκετοί είναι εκείνοι οι οποίοι θεωρούν επαρκές το πρόγραμμα σπουδών το οποίο με μικρές ίσως βελτιώσεις μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες της σύγχρονης τουριστικής αγοράς.

5.7 Προτάσεις

Η συνεχής επιμόρφωση – κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού φαίνεται να απασχολεί τόσο τους σπουδαστές όσο θα έπρεπε απασχολεί και τη διοίκηση του εκπαιδευτικού ιδρύματος. Ο τουρισμός είναι ένα φαινόμενο ιδιαίτερα σημαντικό, όχι μόνο σε οικονομικό επίπεδο αλλά και σε κοινωνικό, πολιτισμικό, περιβαλλοντικό επίπεδο. Για το λόγο αυτό θα πρέπει το εκπαιδευτικό προσωπικό να είναι σε θέση να παρακολουθεί αυτές τις εξελίξεις. Ταυτόχρονα θα πρέπει να υποστηριχτεί η προσπάθεια από τον παράλληλο εκσυγχρονισμό του προγράμματος σπουδών.

Επίσης, από την πλευρά της πολιτείας θα πρέπει να γίνει μια προσπάθεια να γίνει συστηματική καταγραφή και διαβάθμιση των φορέων τουριστικής κατάρτισης και εκπαίδευσης τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο ταμεία και να μην περιοριστεί στο αμφιλεγόμενο σχέδιο Αθηνά.

Η δημιουργία σχολής ξενοδοχειακού μανάτζμεντ κατά τα πρότυπα του εξωτερικού, όπως ανακοινώθηκε από το υπουργείο τουρισμού θα μπορούσε να είναι ένα πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση. Σε ένα μεγαλόπνοο πλάνο θα μπορούσε να γίνει ο σχεδιασμός για την δημιουργία παραπάνω από ένα ιδρυμάτων που να εστιάζουν στον τουρισμό στη χώρα μας, η οποία διαθέτει σημαντικό αριθμό ξενοδοχειακών και επισιτιστικών επιχειρήσεων, και να δίνεται η δυνατότητα για άμεση σύνδεση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τουριστικής αγοράς.

Σε σχέση με το πρόγραμμα σπουδών, θα μπορούσε να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον εμπλουτισμό του προγράμματος με ξένες γλώσσες οι οποίες κρίνονται ως πιο ‘εμπορικές’ για τον τουρισμό, ενώ τα προγράμματα τόσο ξενοδοχειακού λογισμικού όσο και για ταξιδιωτικά γραφεία θα έδιναν περισσότερες πιθανότητες επαγγελματικής αποκατάστασης στους αποφοίτους.

Άλλη μια πρόταση είναι η δημιουργία ΚΕΚ στα πλαίσια του ιδρύματος, το οποίο θα μπορούσε μέσα από την απορρόφηση αντίστοιχων κοινοτικών – κυρίως- κονδυλίων να προκηρύσσει και να υλοποιεί προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης τα οποία θα δίνουν επιπλέον εφόδια στους σπουδαστές. Το κοινό στο οποίο απευθύνεται το ΚΕΚ, δεν είναι απαραίτητα και κατ αποκλειστικότητα οι τρέχοντες σπουδαστές του ιδρύματος αλλά και απόφοιτοι της ίδιας ή αντίστοιχης σχολής.

Η αναδιάρθρωση και η εισαγωγή στην τουριστική εκπαίδευση μπορεί να ξεκινήσει από τα πλαίσια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τον επανασχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών των τεχνικών ειδικοτήτων σχετικών με τον τουρισμό οι οποίες παρέχονται από τα τεχνικά λύκεια.

Η λειτουργία των ΕΠΑΣ, μπορεί να ενισχυθεί με προγράμματα σπουδών τα οποία βρίσκουν πρακτική εφαρμογή και αφορούν κυρίως σε μη διοικητικά στελέχη όπως προγράμματα εξειδίκευσης στην Εστιατορική τέχνη, οινοχουίας, ασφάλειας και υγιεινής αλλά και σε ειδικότητες σχετικές με τα τμήματα ορόφων και ιματισμού.

Ενίσχυση των δομών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και κατάρτισης, που θα δίνουν την ευκαιρία τόσο σε άτομα τα οποία μπαίνουν για πρώτη φορά στην τουριστική αγορά όσο και σε άτομα τα οποία ήδη απασχολούνται σε κάποιου τύπου τουριστικές δομές να μορφωθούν ή να επιμορφωθούν προκειμένου να παραμείνουν ανταγωνιστικοί και να μπορούν να παρέχουν υψηλού επιπέδου υπηρεσίες. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευσης δίνει ευκαιρίες ακόμη και σε άτομα τα οποία δεν μπορούν να έχουν άμεση πρόσβαση στις δια ζώσης δομές εκπαίδευσης πχ λόγω απόστασης ή λόγω αυξημένων επαγγελματικών ή οικογενειακών υποχρεώσεων, να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους αλλά και δίνει στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς και ένα επιπλέον έσοδο (δεν πρέπει να ξεχνά κανείς ότι στην συντριπτική τους πλειοψηφία τα προγράμματα αυτά παραδίδονται επί πληρωμή στους ενδιαφερόμενους σπουδαστές) και την ευκαιρία περιορισμού σε λειτουργικά κόστη τα οποία προκύπτουν από την

δια ζώσης διδασκαλία αλλά και την δυνατότητα ευελιξίας στα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Δεν χρειάζεται να τονίσουμε σε αυτό το σημείο ότι πέραν όλων των άλλων δεξιοτήτων, η εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες κρίνεται ως απολύτως απαραίτητη, καθώς η πλειοψηφία των τουριστικών επιχειρήσεως χρησιμοποιεί κάποιου τύπου λογισμικό προκειμένου να λειτουργήσει. Είναι λοιπόν απαραίτητες οι γνώσεις – τουλάχιστον- χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών. Άρα προγράμματα – συνήθως επιδοτούμενα μέσω ευρωπαϊκής ένωσης και όχι μόνο – μπορούν να αποτελέσουν μια βασική εκπαίδευση πάνω στην οποία ο κάθε εργαζόμενος, σπουδαστής, εργοδότης μπορεί να ξεκινήσει την εκπαίδευση και να την προσαρμόσει στις ανάγκες του.

Τα προγράμματα ενδοεταιρικής εκπαίδευσης τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα εξέλιξης και επιμόρφωσης των εργαζομένων μέσα σε μια επιχείρηση, μπορούν να αποτελέσουν ένα πολύ καλό παράδειγμα για το πώς μια εταιρεία μπορεί να στήσει και να προάγει την εταιρικής της εικόνα αλλά και πώς να διατηρεί ένα συγκεκριμένο (και υψηλό συνήθως) επίπεδο παρεχομένων υπηρεσιών. Και σε αυτό τον τομέα, οι οποίες δράσεις συνήθως γίνονται με πρωτοβουλία του επιχειρηματία, ο οποίος είτε απευθύνεται σε εξωτερικούς συνεργάτες είτε όταν αναφερόμαστε σε μεγάλου μεγέθους ή ακόμη και πολυεθνικές εταιρείες, υπάρχει ειδικό τμήμα εκπαίδευσης το οποίο αξιολογεί αρχικά την υφιστάμενη κατάσταση, και κατόπιν καταρτίζει και υλοποιεί το πρόγραμμα εκπαίδευσης.

Μια πρόταση πάνω σε αυτό τον τομέα, αφορά στην παροχή κονδυλίων είτε μέσω ευρωπαϊκής ένωσης είτε μέσω διαφόρων κρατικών κονδυλίων, να ενισχυθούν αυτά τα προγράμματα και γιατί όχι σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι υποχρεωτικά, για να μπορέσει το ελληνικό τουριστικό προϊόν να ενισχύσει την ταυτότητα του στο κεφάλαιο των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Επίσης, προκειμένου να προασπιστούν τα επαγγελματικά δικαιώματα των σπουδαστών, κυρίως της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, θεωρείται σκόπιμο να γίνει μελέτη για την κατοχύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων τουριστικών σχολών, ανάλογα με τη διαβάθμιση της σχολής από την οποία προέρχονται αλλά και να μην παρέχεται η δυνατότητα απασχόλησης σε άτομα τα οποία δεν διαθέτουν κατ' ελάχιστο σπουδές στην τουριστική – ξενοδοχειακή βιομηχανία.

Παράρτημα 1

Για τη διευκόλυνση του αναγνώστη παρατίθενται ορισμοί για τους διάφορους τύπους εκπαίδευσης οι οποίοι παρέχονται από το ελληνικό σύστημα εκπαίδευσης, όπως αυτοί περιγράφονται στο ΦΕΚ 3879 163/A/21.9.2010 (οι ορισμοί παρουσιάζονται ακριβώς όπως είναι καταγεγραμμένοι και στο αντίστοιχο ΦΕΚ)

Ορισμοί εκπαίδευσης

Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου (ΦΕΚ 3879 163/A/21.9.2010) , νοούνται ως

1. «Δια βίου μάθηση»: Όλες οι μορφές μαθησιακών δραστηριοτήτων στη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, που αποσκοπούν στην απόκτηση ή την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, στην επαγγελματική ένταξη και εξέλιξη του ατόμου, στην κοινωνική συνοχή, στην ανάπτυξη της ικανότητας ενεργού συμμετοχής στα κοινά και στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη. Περιλαμβάνει την τυπική εκπαίδευση, τη μη τυπική εκπαίδευση και την άτυπη μάθηση.
2. «Τυπική εκπαίδευση»: Η εκπαίδευση που παρέχεται στο πλαίσιο του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, οδηγεί στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο από τις δημόσιες αρχές και αποτελεί μέρος της διαβαθμισμένης εκπαιδευτικής κλίμακας. Στην τυπική εκπαίδευση εντάσσεται και η γενική τυπική εκπαίδευση ενηλίκων.
3. «Τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα»: Το σύστημα της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
4. «Μη τυπική εκπαίδευση»: Η εκπαίδευση που παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος και μπορεί να οδηγήσει στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει την αρχική επαγγελματική κατάρτιση, τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων.
5. «Άτυπη μάθηση»: Οι μαθησιακές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου, σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου,

στο πλαίσιο του ελεύθερου χρόνου ή επαγγελματικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Περιλαμβάνει τις κάθε είδους δραστηριότητες αυτομόρφωσης, όπως η αυτομόρφωση με έντυπο υλικό ή μέσω διαδικτύου ή με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή ή ποικίλων εκπαιδευτικών υποδομών, καθώς και τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που αποκτά το άτομο από την επαγγελματική εμπειρία του.

6. «Αρχική επαγγελματική κατάρτιση»: Η κατάρτιση η οποία προσφέρει βασικές επαγγελματικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες σε ειδικότητες και εξειδικεύσεις με στόχο την ένταξη, επανένταξη, επαγγελματική κινητικότητα και ανέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, καθώς και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.

7. «Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση»: Η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού που συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή και αναβαθμίζει γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες αποκτήθηκαν από τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης ή από επαγγελματική εμπειρία με στόχο την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.

8. «Γενική εκπαίδευση ενηλίκων»: Περιλαμβάνει όλες τις οργανωμένες μαθησιακές δραστηριότητες που απευθύνονται σε ενηλίκους και στοχεύουν στον εμπλουτισμό γνώσεων, στην ανάπτυξη και βελτίωση ικανοτήτων και δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και της ιδιότητας του ενεργού πολίτη, καθώς και στην άμβλυνση των μορφωτικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Παρέχεται από φορείς της τυπικής εκπαίδευσης και από φορείς της μη τυπικής εκπαίδευσης.

9. «Δια βίου συμβουλευτική»: Η επιστημονική βοήθεια, στήριξη και ενδυνάμωση που παρέχεται στα άτομα στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης, έτσι ώστε να προσδιορίζουν και να επιτυγχάνουν τους προσωπικούς και τους επαγγελματικούς στόχους τους.

10. «Επαγγελματικός προσανατολισμός»: Η διαδικασία ενημέρωσης, διερεύνησης και προετοιμασίας που βοηθά το άτομο να επιλέξει την εκπαιδευτική του διαδρομή και το επάγγελμά του, σύμφωνα με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές του.

11. «Δομή κατάρτισης ή εκπαίδευσης»: Η μονάδα, η οποία με την οργανωτική διάρθρωση, τις λειτουργίες, το ανθρώπινο δυναμικό και την υλικοτεχνική υποδομή της παρέχει υπηρεσίες κατάρτισης ή εκπαίδευσης.

12. «Εισροές»: Οι ανθρώπινοι, οικονομικοί και φυσικοί πόροι που χρησιμοποιούνται στη μαθησιακή διαδικασία και ιδίως οι δομές, τα επαγγελματικά περιγράμματα, τα προγράμματα και οι εκπαιδευτές της μη τυπικής εκπαίδευσης.

13. «Εκροές»: Τα άμεσα αποτελέσματα της μαθησιακής δραστηριότητας, δηλαδή οι γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που αποκτά το άτομο.

14. «Επαγγελματικά περιγράμματα»: Το σύνολο των βασικών και επί μέρους επαγγελματικών δραστηριοτήτων που συνθέτουν το αντικείμενο εργασίας ενός επαγγέλματος ή μιας ειδικότητας, καθώς και οι αντίστοιχες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την ανταπόκριση στις δραστηριότητες αυτές.

15. «Προσόντα»: Το σύνολο γενικών και ειδικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται για την άσκηση ενός επαγγέλματος ή μιας ειδικότητας ή εξειδίκευσης.

16. «Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων»: Το πλαίσιο κατάταξης προσόντων με τη μορφή μαθησιακών αποτελεσμάτων, σύμφωνα με ένα σύνολο κριτηρίων επίτευξης επιπέδων μάθησης. Στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων τα μαθησιακά αποτελέσματα κατηγοριοποιούνται σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, χωρίς να διασπάται ο ενιαίος χαρακτήρας της μάθησης. Στο πλαίσιο του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, ειδικότερα, νοούνται ως:

α) «Προσόν»: Το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αξιολόγησης και επικύρωσης, ύστερα από διαπίστωση από τον αρμόδιο φορέα ότι ένα άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες προδιαγραφές.

β) «Περιγραφικοί δείκτες»: Οι δείκτες που προσδιορίζουν τα μαθησιακά αποτελέσματα (γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες) που αντιστοιχούν στα προσόντα ενός συγκεκριμένου επιπέδου.

γ) «Κλαδικοί περιγραφικοί δείκτες»: Οι εξειδικευμένοι κατά κλάδο περιγραφικοί δείκτες των επιπέδων του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, οι οποίοι προσδιορίζουν τα κλαδικά μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στα προσόντα του συγκεκριμένου κλάδου.

δ) «Κλαδικό προσόν»: Το προσόν που απονέμεται ως αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αξιολόγησης και επικύρωσης, ύστερα από διαπίστωση από τον αρμόδιο κλαδικό φορέα ότι ένα άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες προδιαγραφές. Αν ο αρμόδιος κλαδικός φορέας έχει διεθνή υπόσταση, το προσόν ονομάζεται «διεθνές κλαδικό προσόν».

17. «Εθνικό Δίκτυο Δια Βίου Μάθησης»: Το σύνολο των φορέων δια βίου μάθησης του άρθρου 3, με τις λειτουργίες, τα πρότυπα, τα μέσα και τις συστημικές σχέσεις που αναφέρονται στο ίδιο άρθρο.

18. «Δήμοι» και «Περιφέρειες»: Οι Δήμοι και οι Περιφέρειες κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 3852/ 2010 (ΦΕΚ 87 Α'). ΦΕΚ 3879 163/Α/21.9.10

<http://www.disabled.gr/lib/?p=35532>

Παράρτημα 2

Ακολουθεί δείγμα του ερωτηματολογίου το οποίο χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή της πρωτογενούς έρευνας σε τυχαία μη στρωματοποιημένο δείγμα σε φοιτητές του τμήματος διοίκησης τουριστικών επιχειρήσεων του ΑΤΕΙ Πατρών.

Πληθυσμός δείγματος : 100 Άτομα

Αναλογία ανδρών γυναικών : τυχαία κατανομή δείγματος

Αναλογία ανά εξάμηνο: τυχαία κατανομή δείγματος

Ερωτηματολόγιο πρωτογενούς έρευνας για την τουριστική κατάρτιση στην Ελλάδα

1. Φύλο συμμετέχοντος στην έρευνα:

Άνδρας Γυναίκα

2. Ηλικιακή ομάδα:

18-22 ετών 23-25 ετών 26-30 ετών Άλλο

3. Εισαγωγή στο Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων μέσω:

Πανελληνίων Εξετάσεων Κατατακτήριων εξετάσεων

Άλλο

.....
.....

4. Ήταν από τις πρώτες σας επιλογές το τμήμα τουριστικών επιχειρήσεων;

Ναι Όχι

5. Ποιοι λόγοι σας οδήγησαν να επιλέξετε το τμήμα τουριστικών επιχειρήσεων;

.....
.....
.....
.....
.....

6. Είναι ο πρώτος κύκλος σπουδών, σχετικός με τον τουρισμό, που παρακολουθείτε;

Ναι Όχι

7. Εάν απαντήσατε αρνητικά στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλούμε διευκρινίσατε:

ΟΤΕΚ / ΑΣΤΕ ΙΕΚ (δημόσιο) ΙΕΚ (ιδιωτικό)

ΑΤΕΙ

Πανεπιστήμιο

Επιμορφωτικά σεμινάρια(επιδοτούμενα)

Επιμορφωτικά σεμινάρια(αυτοχρηματοδοτούμενα)

8. Σκοπεύετε να προχωρήσετε και στην απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών και γιατί;

Ναι Όχι

.....
.....
.....
.....
.....

9. Θα επιλέγατε να συνεχίσετε στις σπουδές σας στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό;

Ελλάδα Ευρώπη Ασία Αμερική Αυστραλία

10. Εάν θα επιλέγατε να συνεχίσετε τις σπουδές σας στο εξωτερικό, αναλύστε τους λόγους για αυτή σας την επιλογή.

.....
.....
.....
.....
.....

11. Οι σπουδές σας στο Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων ήταν η αρχική σας επιλογή;

Ναι Όχι

12. Γιατί επιλέξατε το Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων Πάτρας;

.....
.....
.....
.....
.....

13. Το υπάρχον πρόγραμμα σπουδών καλύπτει όλες τις ανάγκες της σύγχρονης τουριστικής βιομηχανίας. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την παραπάνω δήλωση;

Διαφωνώ απόλυτα Διαφωνώ Ούτε συμφωνώ , ούτε διαφωνώ
Συμφωνώ Συμφωνώ απόλυτα

14. Το Εκπαιδευτικό προσωπικό θεωρείτε ότι είναι κατάλληλα καταρτισμένο έτσι ώστε να σας μεταφέρει τις γνώσεις για τις οποίες έχει προσληφθεί;

.....
.....
.....
.....

15. Βαθμολογήστε την υλικοτεχνική υποδομή για τα εργαστήρια και για τα θεωρητικά μαθήματα με άριστα το 5

<u>Εργαστήρια</u>	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
<u>Θεωρητικά</u>	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

16. Ποιές κατά τη γνώμη σας αλλαγές ή προσθήκες στο πρόγραμμα σπουδών θα μπορούσαν να επηρεάσουν θετικά τις πιθανότητες σας για επαγγελματική αποκατάσταση ;

.....
.....
.....
.....
.....

17. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει Πανεπιστήμιο Τουρισμού στην Ελλάδα το θεωρείτε μειονέκτημα ή πλεονέκτημα στην ανάπτυξη της τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και γιατί;

.....
.....
.....
.....
.....

Ευχαριστούμε πολύ για τη συμμετοχή σας!

Πηγές – Βιβλιογραφία

- European Association of Hotel and Tourism Schools (2006) The Educational Systems in Europe <http://www.aeht.lu/code/efrmeset.htm>
- European Travel Commission (2004). *European tourism: facts and figures, 2004*. http://www.etc-corporate.org/resources/uploads/ETC_Factsheet.doc
- Eurydice (2006) The Information Database on Education Systems in Europe. (www.eurydice.org) ανάκτηση 28/02/2013
- <http://citrine.gr/%CE%B5%CE%BD%CE%B4%CE%BF%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%83%CE%B5%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CE%AC%CF%81%CE%B9%CE%B1/>, ανάκτηση 02/03/2013
- <http://dide.zak.sch.gr/nomoi/FEK/NOMOI/N3105.pdf>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/>, ανάκτηση 20/03/2013
- http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/EL_EL.pdf, ανάκτηση 28/02/2013
- http://en.wikipedia.org/wiki/Association_of_Greek_Tourism_Enterprises, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://home.bournemouth.ac.uk/>, ανάκτηση 28/02/2013
- http://ncba.ie/student_and_teacher_resources_files/The_Global_Hospitality_Industry.pdf, ανάκτηση 28/02/2013
- http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2012/NikaGianna,PapadogiorgakiPelagia/attached-document-1337073955-306090-587/nika_Papadogiorgaki2012.pdf, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://pdfdownload.com/pdf/for-tourism> , ανάκτηση 04/03/2013
- <http://pdfdownload.com/pdf/for-tourism>, ανάκτηση 28/02/2013
- http://sha.ecornell.com/l-mcmh/?ls=googlesearch&of=googlesearch_hospitality_lp&kk=education%2

http://www.hospitalityindustry.com/industry&_kt=bde73163-83b0-44fd-a475-bb993642ff7f&gclid=CK2mucLd6LQCFbMbtAodNg8Apg, ανάκτηση 28/02/2013

- <http://traveldailynews.gr/columns/article/1890>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.ahla.com/content.aspx?id=32567>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.alfavita.gr/arthra/%CF%84%CE%AD%CF%83%CF%83%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%82-%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B3%CE%AD%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%83%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF-%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CE%BD%CE%AC> , ανάκτηση 04/03/2013
- <http://www.diorismos.gr/Dpages/news/viewnews.php?nid=14231> , ανάκτηση 28/03/2013
- <http://www.diorismos.gr/Dpages/news/viewnews.php?nid=14231>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.dratte.gr/6.2.htm>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.eimaifoititis.gr/arthra/paideia/idrysh-diethnous-anwtaths-sxolhs-ksenodoxeiakou-management-sthn-ellada>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.eoppep.gr/index.php/el/eoppep/identity> , ανάκτηση 28/03/2013
- <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/kek/legal-kek/category/3-2012-07-25-07-58-43> , ανάκτηση 02/03/2013
- http://www.express.gr/news/greek_tourism/659781oz_20121121659781.php3, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.grhotels.gr/GR/BussinessInfo/News/Lists/List/Attachments/360/MEDICAL%20TOURISM%20FINAL%20ALL.pdf>, ανάκτηση 28/02/2013

- http://www.grhotels.gr/GR/xe/Itep/DocLib2/%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%B7.%20%CE%95%CE%BE%CE%B5%CE%BB%CE%AF%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82,%20%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%BB%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1,%20%CE%91%CE%BD%CE%AC%CE%B3%CE%BA%CE%B5%CF%82%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE/16%CE%9A%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%9B%CE%91%CE%99%CE%9F_01.pdf , ανάκτηση 23/03/2013
- http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=408, , ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.hotelschool.cornell.edu/>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.ihtti.com/>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.minenv.gr/4/42/00/SMPE.tourismos.iounios.pdf>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.otek.edu.gr/>, ανάκτηση 28/02/2013
- http://www.special-edition.gr/pdf_ees/pdf_ees_52/mira.pdf, ανάκτηση 28/02/2013
- http://www.special-edition.gr/pdf_ees/pdf_ees_52/mira.pdf, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.tanea.gr/ellada/article/?aid=4769350>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2011-12/world-ranking>, ανάκτηση 20/03/2013
- <http://www.touristiki-agera.gr/article.asp?ID=373>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=484775>, ανάκτηση 28/02/2013
- <http://www.ukessays.com/essays/tourism/tourism-industry-of-greece.php>, ανάκτηση 28/02/2013

- <http://www.ukessays.com/essays/tourism/tourism-industry-of-greece.php>, ανάκτηση 28/02/2013
- http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/greece2012.pdf, ανάκτηση 28/02/2013
- http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/greece2012.pdf, ανάκτηση 28/02/2013
- http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/greeceenglishfinal.pdf, ανάκτηση 28/02/2013
- http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/greeceenglishfinal.pdf
- <http://yta.greekgeeks.com/el/Ministry/Tourismtraining/> κενή σελίδα, ανάκτηση 28/02/2013
- https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/File:Diagram_key_EN.png, ανάκτηση 22/03/2013
- <https://www.ahlei.org/default.aspx> , ανάκτηση 22/03/2013
- On the money - Ελβετία. Πληροφορίες για την τουριστική κατάρτιση και εκπαίδευση στην Ελβετία, <http://www.aueb.gr/Users/kalergis/otm/swiss.html>, ανάκτηση 23/03/2013
- The Ritz Carlton Hotel
<http://corporate.ritzcarlton.com/en/About/GoldStandards.htm>, ανάκτηση 02/03/2013
- Δημιουργία νέου σύγχρονου πλαισίου εκπαίδευσης και κατάρτισης στον τουρισμό, <http://www.diorismos.gr/Dpages/news/viewnews.php?nid=14231>, ανάκτηση 28/02/2013
- Έκθεση ομάδας εργασίας A1, Θεσμικό πλαίσιο Τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, Υπουργείο τουριστικής ανάπτυξης- Forum Τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, Δεκέμβριος, 2006
- Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση, Τεχνική εκπαίδευση , http://www.edulll.gr/?page_id=65, ανάκτηση 28/02/2013

- Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, <http://www.eap.gr/view.php?artid=1748> ανάκτηση 02/03/2013
- ΕΟΠΠΕΠ, Δομή, λειτουργία και κατάρτιση στα ΚΕΚ <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/kek/certification-system-kek>, ανάκτηση 02/03/2013
- ΕΟΠΠΕΠ, Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/edulabs/legal-ees>, ανάκτηση 02/03/2013
- ΕΟΠΠΕΠ, Έργο και δράσεις του οργανισμού, <http://www.eoppep.gr/index.php/el/eoppep/actions>, ανάκτηση 28/03/2013
- ΗΠΑ, Πληροφορίες για τα εκπαιδευτικό σύστημα των ΗΠΑ, http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_the_United_States, ανάκτηση 22/03/2013
- ΗΠΑ, Πληροφορίες για τα εκπαιδευτικό σύστημα των ΗΠΑ, http://www.livepedia.gr/index.php/%CE%97%CE%BD%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82_%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B5%CF%82_%CE%91%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82 ανάκτηση 22/03/2013
- ΙΝΕΔΙΒΙΜ, Έργο και δράσεις του οργανισμού, <http://www.inedivim.gr/index.php/2012-02-09-19-43-18>, ανάκτηση 28/03/2013
- Μάρκου Άννα & Μανώλογλου Ευδοκία, Εκπαιδευτικές ανάγκες εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων στα ταξιδιωτικά πρακτορεία, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 126, 2008, 131-160, http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=408, ανάκτηση 25/02/13
- Μουταφίδου Ουρανία, Η τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα - Διάρθρωση και περιεχόμενο, Προβλήματα και προτάσεις για την αναβάθμισή της, ΕΑΠ, Πάτρα, 2012
- Πανεπιστήμιο Cornell, ΗΠΑ, <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%BD%CE%B5%CF%80%CE>

[%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BC%CE%B9%CE%BF_%CE%9A%CE%BF%CF%81%CE%BD%CE%AD%CE%BB](#), ανάκτηση 22/03/2013

- Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Προγράμματα εκπαιδευτικών σεμιναρίων
http://etem.aegean.gr/dlseminars/description_gr.htm ανάκτηση 02/03/2013
- Πληροφορίες για το εκπαιδευτικό σύστημα στις ΗΠΑ,
http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_the_United_States, ανάκτηση 22/03/2013
- Πληροφορίες για το σύστημα τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελβετία,
<http://traveldailynews.gr/columns/article/2183>, ανάκτηση 22/03/2013
- ΥΠΕΠΘ, διευκρινιστικές ερωτήσεις και απαντήσεις σχετικά με το Σχέδιο «Αθηνά»
<http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2013/sxedio-athina-erwtiseis-apantiseis.pdf>, ανάκτηση 28/03/2013
- ΥΠΕΠΘ, παρουσίαση Σχεδίου «Αθηνά»,
http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2013/130131_sxedio_athna_delta_tyroy.pdf, ανάκτηση 28/03/2013
- Υπουργείο Τουρισμού, Άρθρο 06, Ρύθμιση θεμάτων τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης,
<http://www.opengov.gr/yppol/?p=622>, ανάκτηση 22/03/2013